Jacob Traasdahl

Frigjort og lykkelig

Veiledning fra uklarhet og trelldom til et lykkelig liv i Kristus

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Jacob Traasdahl: *Frigjort og lykkelig* (Veiledning fra uklarhet og trelldom til et lykkelig liv i Kristus).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Forord 1
Den sanne frigjørelse og lykke 2
Hvorfor kommer de ikke over fra døden til livet? 3
To ytterpunkter 4
Hvorfor er det så mange som søker uten å finne? 8
Hvordan får man dette alvor? 8
En rett anger 13
Hvordan blir jeg rett vakt? 17
Jeg har visst ingen sann tro 20
Tvil om sannheten 23
Hva som utmerker Guds salige barn på jorden 27
De har forlatelse for sin synd 28
Åndens vitnesbyrd 31
Vannets vitnesbyrd 33
Blodets vitnesbyrd 34
En mann uten svik? 35
Basunen må gi tydelig signal 37
En farlig leder 38
Farlig sammenblanding 40
Evangeliets hemmelighet 45
Fristelser til tvil på sannheten 49
Frelsens hjelm (håp) 50
Lidende, men likevel lykkelig 57
Hva ønsker du forandret? 58
Hjertet må forandres 61
Guds hensikt med lidelsene 63
Helliggjørelsens frigjøring 67
Helliggjørelsen 69
Blir i Kristus 70
Det rette syn på loven? 73
Hvordan oppnår man mer hellighet? 75
Våk over nåden 77
Hvordan den sanne frigjørelse og lykke også viser seg i døden 80
Om Jacob Traasdahl 103

Forord

«*Frigjort og lykkelig, eller Veiledning fra uklarhet og trelldom til et lykkelig liv i Kristus. Samtaler og fortellinger.*» *Første opplag kom i Bergen i 1892, andre opplag i Kristiania og Trondhjem i 1912 (C. Sarheim & Cos forlag).*

«Denne boken er så god at den fortjener å bli lest! Derfor har jeg ‹oversatt› den fra gotisk. … I ettertid har jeg fått vite at dette er Traasdahls ‹bekjennelsesskrift›.»

Knut J. Hegle, 2012

Oversettelsen er Knut J. Hegles, etter andre opplag fra 1912. Språket er gjennomgått for Gamle stier.

Den sanne frigjørelse og lykke

Denne boken er en samtale mellom en opplyst kristen som heter Johannes, og hans to venner Jakob og Elias. De to vennene har på hver sin måte kommet i tvil og uklarhet.

Johannes: «Spørsmålet om en kristens frigjøring og lykke er et både interessant og vanskelig spørsmål. La oss derfor be Gud om nåde og lys, så vi kan få en fruktbar samtale om dette emnet.

Jeg vil begynne med å si at de kristne generelt slett ikke bærer preg av å være særlig frigjorte og lykkelige. Det ser ut som mange av dem sliter med en tung bør som de ikke kan bli kvitt. Jeg undres slett ikke over at verdens barn ser på dem som alt annet enn lykkelige. Hva synes du, Elias?»

Elias: «Ja, det er sikkert. De fleste av dem som skulle være verdens lys og i hele sitt liv og vesen vise sine medmennesker hva sann frigjøring og lykke er, går her og sukker som om de var de mest trellbundne og ulykkelige mennesker på jorden. De kan være oppriktige, men de er dårlige anbefalingsbrev for kristendommen. Formaner ikke Paulus de kristne til alltid å være glade?»

Jakob: «Jeg for min del nærer stor mistanke til disse frie, glade kristne. Jeg er redd for at de er ‹lette veiløpere›, slike som har laget seg en ganske bekvem vei ved siden av den trange, og som aldri er kommet gjennom den trange porten. Sier ikke Frelseren selv: ‹Salige er de fattige i ånden, salige er de som sørger, salige er de som blir forfulgt› og så videre?»

Johannes: «Men hør nå, mine kjære brødre, jeg synes virkelig at dere går til hver deres ytterlighet. Du, Elias, velger gleden, og Jakob velger bedrøvelsen. Men Paulus slår disse to sammen og sier om de kristne at de er som sørgende, men alltid glade. Men la oss ikke snakke mer om dette nå. Det var de kristnes sanne frigjøring og lykke vi skulle tale om.

Skriften sier at de troende er frigjort fra lovens trelldom, fra syndens skyld, straff og herredømme, fra samvittighetens dom, fra dødsfrykten og så videre. I stedet for disse syndene som holder trellene i trelldom, har de en full rettferdighet i Kristus, en stadig og fullkommen forlatelse for all synd, et urokkelig barnekår, en fred som overgår all forstand, og Åndens vitnesbyrd i sitt indre om at de er Guds barn. I tillegg har de et usigelig salig håp om herlighet hos Gud.

Må ikke dette være en ufattelig salig tilstand? Men når vi ser oss omkring for å finne disse lykkelige og glade kristne, hva oppdager vi da? Å, vi finner så få – så såre få – som i bekjennelse og liv legger en slik frigjøring og lykke for dagen.

Jeg vil først tale om de mange ulykkelige som ser ut til å høre til dem Paulus taler om: de som ‹alltid vil lære, men aldri kan komme til sannhets erkjennelse› (2 Tim 3,7). De er til en viss grad grepet av sannheten. De følger med der Guds ord forkynnes, og tar del i åndelig arbeid for Guds rike. Men tross alt dette ser de ut til å være helt fremmede for ‹livet i Guds Sønns tro› (gammel bibeloversettelse fra 1884). De er grepet av sannheten, men ikke kraftig nok til at det kan bli en full omvendelse.

Hvorfor kommer de ikke over fra døden til livet?

For ikke så lenge siden sto jeg og så på en stor, fin seilbåt som skulle krysse seg inn til en havn. Det gikk godt en stund, men så spaknet vinden, og da fikk ikke seilbåten god nok styrefart til å unngå et skjær.

Jeg fikk noen underlige tanker da jeg så ferden til denne store, fine seilbåten. Gang på gang prøvde den å vende, men det var ikke fart nok til at den lystret roret. Flere ganger så det ut til at det skulle lykkes å ‹gå over stag› og komme på en annen kurs. Men når den kom til et visst punkt, ‹falt den av› igjen og drev i samme retning som før.

For meg ble denne seilbåten et mektig, gripende bilde på mange mennesker jeg kjenner. Rørt og beveget av Guds Ånd strever de for å få sitt livs ‹skip› til å gå i en ny retning, men det vil liksom ikke helt lykkes. Den egentlige grunnen til at seilbåten ikke kunne vende, var som sagt at den hadde for liten fart til å lystre roret, og det kom igjen av at det var for lite vind i seilene.

En viktig grunn til at så mange som er åndelig påvirket, ikke kommer til full overgang fra døden til livet, er nettopp at det er for liten fart i bevegelsen. Det er ikke alvor nok i deres søken etter nytt liv. Frelseren sier jo: ‹Strid (strev) for å komme inn gjennom den trange døren! For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det› (Luk 13,24).

Disse sjelene strever ikke alvorlig nok.

Herren sier også: ‹… og du skal finne ham når du søker ham av hele ditt hjerte og av hele din sjel› (5 Mos 4,29).

Disse sjelene søker, men ikke av hele hjertet.

Videre sier Frelseren: ‹Men fra døperen Johannes' dager til nå trenger de seg inn i himlenes rike med makt, og de som trenger seg inn, river det til seg› (Matt 11,12).»

Jakob: «Viser du ikke med denne framstillingen at mennesket har kraft til å gjøre noe selv? Det er jo mot Guds ord. Ordet sier da tydelig: ‹Kjødets attrå er jo fiendskap mot Gud, for det er ikke Guds lov lydig, kan heller ikke være det› (Rom 8,7), og: ‹… jeg derimot er kjødelig, solgt til trell under synden› (Rom 7,14b). Og videre: ‹Så beror det altså ikke på den som vil eller på den som løper, men på Gud, som viser miskunn› (Rom 9,16).

Ordet viser altså at båten ikke har makt til å vende eller få nok fart. Det må komme vind i seilene. Det sier jo Frelseren selv når han taler med Nikodemus om gjenfødelsen: ‹Vinden blåser dit den vil. Du hører den suser, men …› (Joh 3,8).

Det er Åndens vind det er tale om der.»

Johannes: «Det er helt sant at vi av naturen er døde i overtredelser og synder, og at vi lite kan få vårt livs ‹skip› til å vende eller få nok fart. Åndens vind må blåse i seilene, det er helt sikkert! Men når mange påvirkede sjeler går år etter år og prøver å komme inn i livsfellesskap med Herren uten at det skjer, skal vi da skylde på Herren? Skal vi si til ham: ‹Du lot ikke Åndens vind blåse›, eller: ‹Du lot Åndens vind blåse så svakt at det ikke ble kraft nok til omvendelse›?»

Jakob: «Nei, Gud bevare meg fra en slik spott!»

Johannes: «Nå vel, da må mennesket selv ha skylden. Men hvordan kan dette henge sammen når mennesket er åndelig dødt? Har en stein skyld i at den ikke kan snu seg? Har en død skyld i at han ikke kan stå opp? Jeg synes vi står overfor en hemmelighet her. På den ene siden må vi holde fast på at det ikke kan være Guds skyld at mennesket går fortapt. På den andre siden må vi holde fast på at mennesket av naturen er åndelig dødt, slik at det like lite som en stokk eller stein kan vende seg eller bli noe annet enn det det er av naturen.»

To ytterpunkter

Elias: «Jeg tror, mine kjære brødre, at dere kjører dere helt fast i teologiske spissfindigheter. Nå gjelder det for oss å vende oss bort fra teologien og til Bibelen. Teologene har gjort alt de kan for å formørke åpenbaringens klare sol. Med sine kunstige lærdommer og spissfindige tolkninger har de satt opp tusenvis av skillemurer mellom de kristne. Av åpenbaringens soleklare sannheter har de laget bekjennelseslabyrinter, slik at fattige sjeler omkommer av mangel på åndelig lys og luft.

Når det gjelder dette spørsmålet, tror jeg aldri at Gud kunne formane mennesket til omvendelse hvis han på forhånd visste at mennesket ikke kunne omvende seg. Og han kunne aldri true mennesket med fortapelse for dets gjenstridighet hvis det ikke var mulig for mennesket å la gjenstridigheten fare.

Når Gud klager over menneskets dårlige valg, må det forutsette at det finnes en valgfrihet, eller at mennesket *har* en fri vilje. Selvfølgelig er mennesket fordervet, fryktelig fordervet og tilsmusset av synd og urenhet. Men det er da ingen djevel.

Grunnen til at så mange mennesker går påvirket så lenge uten å bli ordentlig omvendt, er at de blir foret med alle slags rare menneskelærdommer. Skal vi få en ny pinsedag og en bygning av ‹levende steiner›, må en ny og kraftigere praksis ta over etter den gamle, søvnige virksomheten. Vi må rive ned og rydde tomten der den nye bygningen kan stå. Vi må gå rundt Jerikos murer og blåse så kraftig i basunen at murene faller!

Egentlig likte jeg godt lignelsen din om seilbåten. Når den ikke greide å vende, var det av mangel på vind! Når åndelig påvirkede sjeler går slik uten å bli omvendt, er det åndelig vind som mangler. Men det er ikke Herrens skyld. De kristne *må* kunne skaffe mye mer åndelig vind inn i sine møter, og de har et stort ansvar for de søkende sjelene når de ikke gjør det.»

Jakob: «Nei, vet du hva, min kjære Elias, dette er en altfor usmakelig talemåte. At de kristne skal skaffe mer åndelig vind og være en slags ‹vindmakere›!»

Elias: «Jeg bryr meg ikke så mye om det smaker eller ikke, bare det tjener hensikten. Som dere vet, gikk også jeg slik og sukket og peste under den alminnelige sløvheten. Men så var jeg en tur i Amerika, og der fikk jeg først et riktig begrep om sannheten at himmelriket lider vold. Der fikk jeg være vitne til mange vidunderlige ting når de kristne var samlet. Spottere som kom inn på møtene, gikk ut igjen som tilbedere. Ja, enda mektigere: Jeg fikk se helt sorgløse mennesker falle på kne. Mennesker som aldri før hadde bedt en bønn, kom rett inn i erkjennelse av både synd og nåde, og så sto de opp og lovet Gud.

Gripende omvendelseshistorier som ble fortalt på møtene, gikk som elektriske støt gjennom samvittighetene. Snart hørtes rop om forbønn, snart bekjennelse av synd. Dette førte til langt flere omvendelser blant de vantro enn tusen av disse ‹rette›, men åndløse prekenene vi har nå.

Og dere skulle ha sett hvordan hjertene ble grepet da predikanten til sist oppfordret alle de omvendte til å reise seg. Det var som om de som ble sittende, fikk en forferdelig dom over seg.

Så ba predikanten en brennende bønn om at Gud måtte bevare disse omvendte. Og vet dere hva? Det hørtes svært rart ut i mine ører: Han ba om at Gud måtte bevare de nyvakte fra veiledere som mistenkte slike plutselige omvendelser, eller som miskjente Guds store gjerninger i det som hadde hendt.

Så ba han dem som ikke var omvendt, men som ønsket frelse, om å komme fram til en benk der de botferdige var samlet. Mange av de eldste i menigheten spredte seg rundt i salen og spurte hver enkelt om de ville bli frelst. De fulgte ganske enkelt Frelserens ord om å nøde folk til å komme inn!

Og så hendte det rare at skarer av sjeler, slike som var kommet av ren nysgjerrighet, ble dratt fram til botsbenken. Der ble gripende bønner, ledsaget av de søkendes sukk, sendt inn for nådens trone. Bedrøvelsen deres ble forvandlet til halleluja! Dere kan tro det ble vind i seilene, og folk vendte om i en fart.

Så ba predikanten dem i forsamlingen som hadde vantro ektefeller, barn, slektninger eller venner, om å rekke opp en hånd hvis de ønsket forbønn for dem. Han samlet dem som i et knippe og la også dem fram for nådens trone. Da var det som om stedet der vi var samlet, beveget seg! Det er noe slikt vi trenger i våre trege, døde forsamlinger.»

Jakob: «Ja, det der var riktig amerikansk, men det frister ikke meg til å gjøre det etter. Jeg kan ikke se at Frelseren eller disiplene hans grep til slike kunster. Jeg tror også at slike fabrikkerte kristne aldri blir annet enn kunstige produkter. Da har jeg mye mer tillit til slike som dere dømmer slik: ‹De er ikke gått over fra døden til livet.› Slike fattige, trengende sjeler er et mye bedre bilde på en sann kristen, og et nedtrykt og sørgende sinn er også et mye bedre bilde. Frelseren sa om slike at de var salige, hvor mye dere enn dømmer dem!

Jeg er redd det er en enorm forskjell på den vinden Frelseren taler om i Johannes 3, og det uværet du nettopp forteller om. Også den gamle profeten Elias var vitne til et voldsomt stormvær med lyn og torden. Men det står da i Guds eget ord at Herren ikke var i stormen. Til sist kom det en stille susen, og i den var Herren.

Dessuten gir kirkehistorien utallige eksempler på hva disse ‹svermerne› har funnet på gjennom tidene. Når vi så ser og hører om alt det rare nye som skjer i England og Amerika – om åndelige mirakeldoktorer og liknende –, må jeg tilstå at jeg blir helt kvalm av denne retningen. Bare Gud vet hvilke kunster en til slutt kan finne på når en forlater Guds ord og de første kristnes anvisninger og praksis som regel og rettesnor, og i stedet setter inn det en selv synes virker best.

Den målestokken du bruker, Elias, er svært betenkelig. Visste jeg ikke at du selv er bedre enn teoriene dine, ville jeg hatt vondt for å ha noen åndelig tillit til deg. Nå snakker du som mange andre så mye om overgang, om å komme til en jublende, sprudlende kristendom, om frigjøring og så videre. All denne talen har en mistenkelig klang i mine ører. Slik talte ikke de gamle som vandret på korsets, selvfornektelsens og ydmykhetens vei! De ventet seg ikke noe himmelrike her på denne siden av graven.

Jeg er redd for at den overdrevne talen om frigjøring er litt i slekt med det samme frihetsstrevet som er så moderne i dag.

Når en sjel er vakt opp til å søke alvorlig – til hunger og tørst, lengsel og trang etter frelse –, ja, da mener jeg at en slik sjel hører Herren til! Frigjøringen skjer da stille og rolig, ubemerket og hemmelighetsfullt, i sjelens dypeste indre, og ingen kan avgjøre når den finner sted. Derfor mener jeg, som jeg alt har sagt, at denne talen om frigjøring, Åndens vitnesbyrd og triumferende tro er misvisende. Den kan holde oppriktige sjeler i unødig bekymring.

Når du, kjære Elias, taler om å rive ned og rydde grunnen for den nye bygningen, tror jeg at du, uten at du vet det selv, er litt åndelig i slekt med ‹nihilister›, kommunister og andre ‹ister›, slike som raser mot det gamle og nedarvede og med folks blod vil legge dynamitt under hele vår samfunnsorden for å sprenge den i luften.»

Johannes: «Jeg vil gjerne si et kjærlig ord til dere begge før jeg sier mer om akkurat dette.

Først vil jeg be deg, kjære Elias, om ikke å øse på med uttrykk som ‹rettroenhetsmakere› og ‹bekjennelseslabyrinter›. Det kan nemlig godt hende at du uten å ville det kommer til å arbeide sammen med kristendommens fiender, særlig dem som harselerer med disse uttrykkene uten å legge noe i dem. Også talen din om å ‹rive ned og bygge på tomten› må kalles dårlig tale.

På samme måte synes jeg du, kjære Jakob, står i fare for å være urettferdig mot dem som tenker annerledes. Det bør vi passe oss vel for! Verdens kalde kritikere vil naturligvis helst se svermeri og dårskap i alle de fremtredende foreteelser i vår tid. La oss passe på at vi ikke blander vår hån med verdens.

Jeg kan være enig med deg i mange av betraktningene dine, men jeg beklager sterkt det du sier om overgang, frigjøring og så videre. Du sa til Elias at du hadde mistanke til alt som ikke var i samsvar med Guds ord. Nå vil jeg si det samme til deg: Jeg har mistanke til dine talemåter om frigjøringen, fordi jeg slett ikke finner dem bibelske. Og din mening vil tvert imot være egnet til å forvirre sjelene og holde dem fanget i trelldom og mørke!

En av grunnene til at så mange påvirkede sjeler går uten liv og fred, finnes nettopp hos veiledere som taler slik du gjør. Jeg vet også at det finnes mange

oppriktige sjeler som ikke helt bestemt kan si når de ble omvendt. Jeg er også enig i at Guds arbeid skjer på en hemmelig måte dypt inne i sjelen. En virkelig fattig ånd, lengsel etter Jesus og trang etter å få tak i nådens skatter er et sikkert tegn på at troens liv er tent i sjelen. Men da er en ennå ikke kommet til klarhet og full overbevisning om sin nådestand.

Likevel kan en ikke framstille denne tilstanden som den normale. Skriften lar Herrens frigjorte si: ‹Vi *vet* at vi er gått over fra døden til livet!› (1 Joh 3,14).

Det står ikke bare ‹vi håper›! Videre står det: ‹Nå *er* vi Guds barn, og det er ennå ikke åpenbart hva vi skal bli› (1 Joh 3,2). ‹Vi *vet* at vi er av Gud› (1 Joh 5,19). ‹Og dette er vitnesbyrdet at Gud *har* gitt oss evig liv, og dette liv er i hans Sønn. Den som har Sønnen, *har* livet› (1 Joh 5,11–12). ‹Ånden selv vitner sammen med vår ånd at vi *er* Guds barn› (Rom 8,16). ‹Han har gitt oss Ånden som pant på vår arv.› ‹For vi har fått del med Kristus, så sant vi inntil enden holder fast ved den første, *fulle visshet*› (Hebr 3,14).

Guds ord taler altså tydelig om at en kristen er viss på sin overgang fra døden til livet. Og denne vissheten er en altfor verdifull skatt til at vi kan miste den! Det er den som gir oss kraft, frimodighet og fasthet i vår åndelige kamp.

Likevel er jeg også enig med deg, Jakob, i at vi i vårt arbeid for Guds rike må bruke Frelserens, apostlenes og de første kristnes framgangsmåte. Det må være de eneste eksemplene vi følger! Og jeg må advare kraftig mot å forlate disse ‹gamle stier› for å la det mest hensiktsmessige komme i stedet. Vi må vokte oss for å foregripe Guds planer og hensikter med våre egne tanker om hva som er hensiktsmessig.

Men nå vil jeg fortsette der jeg slapp. Jeg sa at mennesket etter Guds ord er helt uten evne til det gode. Derfor må vi på det sterkeste protestere mot den læren du, Elias, snakker om: den læren som sier at Gud kan se en fri vilje hos mennesket, en vilje han kan appellere til med oppfordringer til omvendelse. Denne læren om den frie viljen er bare en bedragersk drøm fra tilstanden før syndefallet.

Riktignok kan en si at mennesket har en fri vilje i jordiske ting. Men i det åndelige er vi like ufrie og trellbundne som en slave under en despotisk herre. Og ikke nok med det: Vi er ikke bare ufrie og trellbundne når vi skal gjøre det gode, men vi er av naturen bitre fiender av Gud! Kjødets attrå *er* fiendskap mot Gud. Den motsatte læren er til fordervelse for sjelen og fører farlige følger med seg.

Hvorfor er det så mange som søker uten å finne?

Hvorfor er det så mange sjeler som søker uten å komme til sannhets erkjennelse, uten å komme til virkelig liv, fred og glede i den Hellige Ånd?

Vi vil prøve å peke på flere årsaker.

Frelseren sier: «Strid for å komme inn gjennom den trange døren! For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det» (Luk 13,24; «strid alvorlig», står det i gamle utgaver).

Av disse ordene ser vi at det er mangel på alvor som gjør at så mange søkende ikke kommer inn. Tusener av bånd binder den arme sjelen fast i synden og verden, og disse båndene må slites av. Allerede på omvendelsens første trinn møter vi flere vanskeligheter, og de må overvinnes ved den forekommende nådes kraft hvis Herrens verk skal ha framgang. Men til dette kreves alvor – et alvor som bryter tvert med de gamle syndevanene og med verdslig og forfengelig selskap, og som viser seg i flittig bruk av Guds ord og bønn.

Hvordan får man dette alvor?

Noen sjeler blir plutselig grepet av Herrens Ånd. Samvittigheten våkner av søvnen som ved et trylleslag og blir gjennomtrengt av et hellig alvor. Andre blir ikke så mektig grepet med en gang; Guds verk kan også begynne stille og umerkelig i sjelens dyp. Det er som når en svak luftning kommer inn i seilene, men båten ikke får fart nok til å snu.

Når slike sjeler da spør: Hvordan kan sjelen min bli sterkere grepet av sannhetens Ånd? Hvordan kan jeg få mer fart i seilene? – da vil jeg rope ut et alvorsord som burde stått skrevet med store ildbokstaver i tusener av hjerter som er i denne tilstanden: «Utslokk ikke Ånden!» (1 Tess 5,19) «Stå ikke Den Hellige Ånd imot!»

Husk Stefanus' alvorlige ord: «Dere stivnakker og uomskårne på hjerter og ører! Dere står alltid Den Hellige Ånd imot – som deres fedre, så også dere!» (Apg 7,51)

Ingen skal kunne unnskylde seg med at det manglet påminnelser fra Guds Ånd! **Ingen** skal kunne unnskylde seg med åndelig svakhet, for med Åndens kall følger det alltid kraft til å følge kallet.

Men hva er da grunnen til at så mange søker uten å finne?

En av grunnene er at de ikke akter på sin besøkelsestid. De setter ikke sjelen sin i forbindelse med Gud ved flittig bruk av hans ord. De går ikke flittig inn i lønnkammeret sitt (vet **du** hva det er?) for å be om kraft fra det høye. Derfor blir de liggende i sløvhet og avmakt.

De er ordets hørere, men ikke dets gjørere. En gang imellom «ser de seg i speilet» når de hører ordet. Da sier samvittigheten dem at det ikke står så godt til, men så skyver de det til side og går ut i dagliglivets sysler (og i mange tilfeller ut i det kristne arbeidet). Speilet tar de ikke med seg dit ut, og så «glemmer de straks hvordan de så ut». På den måten hindrer de Guds Ånd i å virke en dypere syndserkjennelse i sjelen, og da får de heller ikke trang til å rope: «Koste hva det koste vil, jeg *må* få sjelen min frelst!»

Det jeg nå har sagt, er visst den vanligste årsaken i vår slappe, sløve og materialistiske tid.

Her vil jeg også si noe til deg, kjære Elias. Jeg trenger vel ikke forsikre deg om at jeg er en venn av alt livfullt og åndskraftig arbeid for Guds rike. Men samtidig er jeg ikke likegyldig med hensyn til midlene som brukes! Jeg tviler ikke på at det er en oppriktig omsorg for sjelenes frelse som har fått deg og andre til å bruke de midlene du nevnte. Men jeg tror du regner helt feil når du bedømmer hva slags alvor det er som blir vakt på den måten.

Det er sant nok at naturlige, menneskelige følelser blir satt i bevegelse, og en lang stund ser det ut til at sjelene virkelig er grepet av et stort alvor. Men se på steder som Amerika, England og vårt eget land, der denne virksomheten har holdt på slik: Hvorfor går det da slik at der det så lovende ut i begynnelsen, må en etter hvert se tilbakefall til enda større sløvhet og likegyldighet? Hvordan kan det skje?

Etter min mening er denne bevegelsen altfor mye av naturlig, menneskelig art, og derfor berører den bare den naturlige siden hos det enkelte mennesket. Rent menneskelig går det da slik at spenningen slakkes, sinnet sløves og Ånden slokkes fordi en stadig må skru opp følelsene. Når spenningen og følelsene er over, viser det seg i stedet en forbausende mangel på alvor. «Det er de som straks tar imot ordet med glede når de får høre det. De har ingen rot i seg og holder bare ut en tid» (Mark 4,16–17).

Med andre ord: Følelseslivet er mektig påvirket, men viljelivet er uberørt. Så lenge følelseslivet er skrudd opp til en viss høyde, virker det som om viljen er grepet av et hellig alvor. Men fordi en dypere erkjennelse mangler, slakkes viljen straks følelsen er over. Ja, ofte slakkes den så mye at det senere kan bli vanskeligere å nå inn til disse menneskene og hjelpe dem. De blir som utbrente vulkaner: Bare slagg og størknet lava vitner om ilden som var.

Derfor mener jeg at en nok skal påvirke følelsene, men det må skje med rette midler! Gud gi at forkynnelsen tok mer sikte på hjertet. Men skal det bli et sant og varig alvor i sjelen, må erkjennelsen vokse og bli mer inngående.

Jeg har mye mer å si om disse lovpriste metodene, men det ville føre altfor langt bort fra emnet vårt. Derfor vil jeg bare spørre: Hvor finner dere grunnlag for en slik praksis i Frelserens, apostlenes eller de første kristnes eksempel?

En annen grunn til at så mange søkende ikke kommer til liv og fred, er at et slikt liv og en slik fred ikke blir satt fram som et mål den søkende sjelen kan nå.

Skriften sier klart at «Guds rike er inni dere og består av rettferdighet, fred og glede i den Hellige Ånd».

Hvor ofte tales det om dette Guds rike i de troendes indre? Paulus sier at vi har fått Den Hellige Ånd som «pantet på vår arv», og at «Ånden selv vitner sammen med vår ånd at vi **er** Guds barn» (Ef 1,14; Rom 8,16). Hvor ofte hører vi om dette pantet og denne vissheten? Og hvordan står det til med vår egen erfaring av det?

Skriften sier: «I stillhet og i tillit skal deres styrke være» (Jes 30,15). «Glede i Herren er deres styrke» (Neh 8,10). «Tjen Herren med glede, kom fram for hans åsyn med jubel!» (Sal 100,2) «Det høres fryderop om frelse i de rettferdiges telt» (Sal 118,15). «Dere skal øse vann med glede av frelsens kilder» (Jes 12,3). «Be inderlig så deres glede kan bli fullkommen» (Joh 16,24, gml. oversettelse).

Og om Guds fred sier Skriften: «Men de nedbøyde skal arve landet og glede seg over rik fred» (Sal 37,11). «Mitt folk skal bo i fredens bolig og i trygghetens telter og på sorgfrie hvilesteder» (Jes 32,18). «Og Guds fred, som overgår all forstand, skal bevare deres hjerter og deres tanker i Kristus Jesus» (Fil 4,7).

Å, for et herlig mål for vår søken! Ble dette vist fram for de søkende sjelene, ville de ikke så lett slå seg til ro på halvveien. Da ville målet vinke dem til seg, og det arme, forpinte hjertet, som har vært så fattig på virkelig glede og fred i verden, ville kjenne en dragende kraft mot Guds barns salige frihet!

Jakob: «Jeg må tilstå, kjære bror, at jeg aldri har hatt noe håp om å nå en slik salighet som disse skriftstedene vitner om, allerede i dette livet. Riktignok kjenner jeg i mitt indre at de vinker på meg og drar meg mot større klarhet. Men hvordan i all verden skal en nå fram til en slik fred, en slik glede og et slikt vitnesbyrd?»

Johannes: «Spørsmålet ditt fører meg inn på en tredje grunn til at søkende sjeler har det så vanskelig med å komme til liv og fred: ‹Basunen må gi tydelig lyd.› Når tonene fra jubelårsbasunen rullet over Israels land, kastet trellene av seg båndene og hoppet av glede. Grunnen var at disse tonene *fortalte* dem at de var frie! Evangeliets basun må lyde så tydelig at de trellbundne sjelene forstår hva det gjelder. Disse tonene må få lyde klart for sjelen: ‹Kristus *har* kjøpt oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss› (Gal 3,13). ‹Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred› (Jes 53,5). Guds evige kjærlighet, som utvalgte oss i Kristus før verdens grunnvoll ble lagt, må få lyse som en varm sol inn i det kalde synderhjertet. Da vil den elske fram fredens og tillitens vakre blomster.

Men hvor ofte får en ikke høre en kald, tørr og kunstig læreframstilling i stedet for det enkle, likefremme evangeliet om frelsen ved Guds Sønn! Slike kalde, tørre framstillinger gir barna stein i stedet for brød, og søkende sjeler blir ført ut på lærens knudrete, kalde og trøstesløse vidder. De kommer langt bort fra Golgata kors, som er det **eneste** stedet der det er liv, fred og salighet!

En av de mest framstående mennene på det åndelige området i vår tid, en lærd professor og samtidig en varm Kristi bekjenner, sa på et alliansemøte: ‹Skal vi vinne sjeler for Kristus og ta opp kampen mot vantroen og verdsligheten, må vi kaste bort våre tørre, lærde avhandlinger og i stedet tale «korsets

evangelium» enkelt og enfoldig. Da kan **det** med sine friske, sprudlende kilder dra de tørste menneskesjelene til seg.› Det vi særlig trenger i vår tid, er levende vitner som kan si: ‹Jeg tror, derfor taler jeg!› – levende vitner som stadfester denne sannheten med hele sitt liv, med inderlig vitnesbyrd og varme.»

Elias: «Jeg ventet meg ikke noe annet enn hugg og motsigelser når jeg våget meg fram med det jeg mener er de rette svarene på spørsmålene vi snakker om. Jeg visste på forhånd hvilke mektige fordommer dere har mot alt det jeg har sagt. Jeg kan selvfølgelig ikke påvise at Frelseren, apostlene eller de første kristne fullt ut brukte en slik framgangsmåte som den jeg beskrev. Men vi finner heller ikke noe forbud mot den. Frelseren har da sagt: ‹Nød folk til å komme inn!› (Luk 14,23) Og kjærligheten er oppfinnsom.»

Johannes: «Skal vi da regne alt som ikke er forbudt i Guds ord, for tillatt? Hvor ender vi da? Visselig har de som innbyr til Lammets bryllup, fått pålegg om å nøde folk. Og visselig er kjærligheten oppfinnsom, men vi må vel la ham som døde av kjærlighet til oss, være det mest pålitelige forbildet.»

Elias: «Skal jeg være åpen og snakke rett ut, må jeg nok tilstå at det henger mye slagg ved den virkemåten jeg nevnte. Amerikanernes oppfinnsomhet slår ofte over i humbug, også i det åndelige, men det var da en sunn kjerne i det hele. Og noe av denne sunne kjernen var bruken av bønnen, både som vekkelsesmiddel og som et middel til å føre bekymrede sjeler over fra døden til livet.»

Johannes: «Hvor står det skrevet at en skal bruke bønnen som vekkelsesmiddel? Når ser vi at Frelseren, apostlene eller de første kristne brukte bønnen slik?»

Elias: «Der kan jeg sette deg fast med en gang, Johannes. Hva med de 120 som var samlet til bønn i salen i Jerusalem, eller menigheten som ba for Peter da han satt i fengsel? (Apg 1,15; 12,5)»

Johannes: «Stopp nå litt, kjære venn. Ingenting av det du nevner nå, beviser at apostlene brukte bønnen som vekkelsesmiddel. Gud vet at også jeg ønsker at de kristne i vår tid måtte ligne dem som var samlet i den salen. De ventet på å bli iført kraft fra det høye. Og vi har vel nok av sorger som kan drive oss sammen til inderlig bønn! Men de bønnesamlingene du viser til, beviser på ingen måte at bønnen ble brukt som vekkelsesmiddel, eller at den nærmest er viktigere enn selve forkynnelsen av ordet. Kjære venn Elias, hva tror du han som ransaker hjerter og prøver nyrer, tenker om at bønnen skal riste og vekke opp tilhørerne? Under bønnen skulle jo sinnet og hjertet **være hos** Gud!

Frelseren sier da tydelig: ‹Når du ber, da gå inn i lønnkammeret ditt og lukk din dør› (Matt 6,6), og: ‹Alt det to av dere på jorden blir enige om å be om, skal de få› (Matt 18,19).

Så du mener altså at sjeler som ikke har fått bønnens ånd, kan tvinges til å be! For en tid siden kom en mann inn på et slikt offentlig bønnemøte. Han ble sterkt grepet av bønnene og bekjennelsene han hørte. Det var egentlig ikke noe bestemt Guds ord som slo ham, men alt dette var så ‹rørende og så gripende›. Han fulgte oppfordringen til å knele ned i bønn, og under en storm av følelser stammet han fram noen ord. Dagen etter hørte jeg den samme mannen med egne ord drive ap med alt sammen. Hva tror du Den Hellige Ånd synes om slikt?

Nei, la oss forkynne Guds ord for verden. La oss tale med den enkelte om Guds råd til vår frelse. Og framfor alt: La oss være levende brev. Først da er virksomheten og eksempelet vårt apostolisk. La oss også oppmuntre alle som har fått nådens og bønnens ånd, til å omgås Herren i bønn, både hver for seg og sammen. Da skal vi nok få en pinsedag fra det høye.

Når det gjelder de bekymrede, så la oss først og fremst forkynne livets vei for dem, og så ta dem med inn i lønnkammeret vårt og be for dem og med dem. Disse sjelene trenger stillhet og ro, akkurat som Herren selv har sagt: ‹Dersom dere vender om og holder dere i ro, skal dere bli frelst› (Jes 30,15). Da skulle vi få erfare Åndens stille, sakte lyd, som vender sjelens blikk mot Golgata kors.

Og i samme øyeblikk Ånden får lov til å forklare den korsfestede for sjelen, blir det vind i seilene! Skipet slår om til rett kurs, og den guddommelige styrmannen fører oss til rett havn. Når dette skjer, min kjære Elias, da er det Herrens verk, enten det skjer på kort eller lengre tid.»

Elias: «Selv om du er noe skarp mot meg, kjære Johannes, og visstnok dømmer disse nye retningene nedenom og hjem, vil jeg likevel si deg at jeg har ubetinget tillit til livsretningen din. Det er fordi du alltid arbeider med inderlighet og varme for å føre sjelene over fra trelldom til frihet. Men skal vi ikke samtale en stund til om de forskjellige hindringene som stenger døren for sjeler som søker frelse?

Sier ikke profeten: ‹Rydd veien for folket! Bygg, bygg veien, rens den for stein, løft et banner for folkene!› (Jes 62,10)

Kan du ikke vise oss noen av disse steinene som ligger i veien for de sjelene som søker salighet?»

Johannes: «Jødiske rabbinere forteller at veiene inn til fristedene i Israel ble ettersett én gang hvert år. Vi vet at Gud selv hadde ordnet det slik at det skulle være fristeder, for at fattige skyldnere skulle finne vern mot blodhevnerens sverd innenfor murene i disse byene (4 Mos 35,6). På veiene som førte til fristedene, kunne en ofte se to menn løpe i fryktelig hast. Han som løper først og skummer av svette, er skyldneren. Det gjelder at veien er godt jevnet, så ingen steiner kan hindre løpet.

For se, bak ham kommer blodhevneren, full av raseri og hevntørst. Han vet å utnytte alle fordeler – hvert snubletrinn, hvert fall – for å kaste seg over sitt ulykkelige offer.

Vi har også et fristed, et frelsens Soar, som har åpnet portene sine for oss fattige syndere. Og vi har også en blodhevner som har sverget oss undergang. Han vil helt sikkert fullføre denne grusomme gjerningen hvis vi ikke kommer oss inn i fristaden.

Men også veiene til **denne** fristaden trenger ettersyn, for menneskelig fornuft, selvklokskap og fiendskap har kastet mange steiner inn på ‹de elendiges vei til frelse›. Evangeliets vitner må om og om igjen undersøke denne veien og ‹rydde den banede veien›. Men det er ikke disse vitnene som bygger veien. Dessverre finnes det predikanter som i sin blindhet også prøver seg på det arbeidet, og veier som slike blinde har bygd, finnes overalt i kristenheten.

Men nei, veien *er allerede* banet (gjort ferdig). Det er steinene – ‹anstøtssteinene› – som har kommet inn på veien, som må fjernes.

Evangeliets vei ble lagt allerede i evighetens råd. Den er tegnet opp og forklart gjennom hele Det gamle testamente. Derfor kan profeten med rette si: ‹Stå på veiene og se til. Spør etter de gamle stier. Spør hvor veien går til det gode, og vandre på den! Så skal dere finne hvile for deres sjeler› (Jer 6,16).

Fra Golgata kors ligger veien ferdig for oss, en vei innviet av Gud selv, inn til helligdommen. Tenk, det står virkelig at han *har* innviet for oss ‹en ny og *levende* vei› (Hebr 10,20)!

Og når en vei er innviet, er den åpnet for offentlig bruk – for *alle*!

Alle har rett til å bruke den. Ingen fiende kan stille seg i veien og si: Denne veien er ikke for deg, du kan ikke slippe forbi.

Gud selv har innviet den til å bli brukt *ofte* av fattige syndere som ellers ville være redningsløst fortapt på alle andre veier.

Men altfor mange steiner blir kastet inn på denne veien, dels av ren ondskap, dels – og det er det mest bedrøvelige – i beste mening.

Denne korsets vei har til alle tider, og ikke minst i vår tid, vært ‹en dårskap› for de hovmodige og selvkloke, de selvlærde ‹grekerne›. Når Paulus lar blikket gå ut over veien og ser hva slags folk som går på den, utbryter han: ‹Ikke mange vise, ikke mange fornemme!› (Forstandige står det nå.)

Gud skje lov, noen er det, men ikke mange. ‹Men det dåraktige i verden, det utvalgte Gud seg for å gjøre de vise til skamme … Det som er lavt i verden, og det som er foraktet, det utvalgte Gud seg, det som ingenting er, for å gjøre det til intet som er noe› (1 Kor 1,27–28).

Verdens vise vil helst stenge veien helt. Stadig sier disse kloke at kristendommen er noe gammeldags og foreldet, noe som gjør mennesket dummere og står i veien for opplysning og dannelse. Så kommer de bærende med de store steinene sine. Noen gir inntrykk av at vitenskapen er en slik stor stein, som må stenge denne veien for de opplyste: Troen kan ikke overleve naturforskningen. En annen sier: ‹Min store fornuft er en stor stein som alltid har stengt veien for meg.›

Disse steinene kan volde mye bry, og det er særlig de mer dannede og opplyste som har lett for å snuble i dem. Men de er likevel ikke de farligste. Den som har gått på denne ‹banede veien› og har erfart at Guds dårskap er visere enn all menneskelig visdom, lar seg ikke så lett lure av slike forførere. Det finnes andre steiner som er mye farligere: de som folk med ‹nidkjærhet for Gud› har trillet ut på veien.

Vi vil prøve å rulle bort noen av disse steinene.

Av og til har jeg fått brev fra bekymrede sjeler som søker opplysning og veiledning – brev som tydelig vitner om at veien inn til fristaden må ettersees om og om igjen, så steinene blir ryddet bort og ‹banneret løftet høyt for folkene›!»

En rett anger

En svært ulykkelig sjel skriver: «Å, om jeg kunne få en rett anger over syndene mine! Da vet jeg at himmelens porter skulle åpne seg også for meg. Men nå

ligger jeg altså fanget i dette. Riktignok blir jeg av og til rørt av Guds ord, og jeg vet også at jeg er en helt fortapt synder. Men angeren – å, den kan aldri få makt over steinhjertet mitt. At det ikke finnes sann anger hos meg, ser jeg av at jeg ennå – særlig til visse tider – kjenner meg både lettsindig og hard. Og ikke engang dette er det verste. Tenk, jeg kjenner liksom kjærlighet til synden! Hvordan kan jeg da angre den? Menneskene ser nok ikke syndene mine, men Gud, som kjenner hjertet mitt, ser vrede, hissighet og urent begjær. Og midt i alt dette er det et inngrodd, forferdelig hovmod og en egenkjærlighet hos meg.

Jeg har heller ikke noe håp om å komme ut av denne elendigheten, for jeg har strevd med dette i ti år.

Men jeg vil i hvert fall fortelle deg om det. Mange har prøvd å hjelpe meg, og derfor aner jeg at også du vil svare at jeg skal bruke Guds ord flittig, at jeg skal be, eller – det som er mest urimelig – at jeg skal kaste meg på Kristus slik som jeg er!

Hele tiden jeg har lidd under dette, har jeg brukt Guds ord og bedt ofte. Men intet av dette får makt over hjertet mitt. En gang kjøpte jeg Lars Linderoths postille, fordi jeg håpet at denne mannens alvorlige skildringer av helvetes kvaler kunne ‹røre› hjertet mitt til en rett anger. Men selv om jeg ofte ble både rystet og skremt, ble det likevel ingen rett anger.»

Jakob: «Ja, her er det en sjelstilstand som ofte har voldt vanskeligheter. Jeg har aldri våget å trøste en slik sjel. Det er jo helt forferdelig at en som er vakt og søker frelse, skal ha en slik kjærlighet til synden eller slike syndelyster og annet slikt!»

Johannes: «Tenk hvor mange som står ved denne steinen og mener det samme som denne stakkars sjelen! Denne steinen kan *ikke* veltes bort. Ofte er det også slik at åndelige veiledere i falsk nidkjærhet for Gud har veltet slike steiner inn på veien.

En gang hørte jeg en predikant som i første del av talen ga en livgivende og sann skildring av Jesu kjærlighet til syndere. Han talte om det store forsoningsverket, men så kom det et *men* i siste del av talen, og da stoppet det hele opp. ‹Skal du få del og lodd i denne læren, må hjertet ditt være rett for Gud!› sa han. ‹Hele sjelen din må gripes av en oppriktig anger. Du må vite med deg selv at du grundig angrer all din synd – ikke bare gjerningssyndene, men du må kjenne en dyp smerte innerst i hjertet over syndens røtter der inne, slik David sier: «Jeg hater dem med et fullkomment hat.»›

En bekymret sjel vil synes at denne prekenen er både rett og riktig. Likevel våger jeg å påstå at en slik tale er svært overfladisk. *Ingen* predikant med levende erfaring taler slik! De som taler slik, er som regel predikanter som bare har tillært seg teoriene. Ved en slik tale blir angeren og syndehatet nærmest en billett en må ha for å få gå på veien, og synderens følelse og erfaring skal avgjøre om billetten er ekte!

Kjenner jeg at billetten er ekte, kan jeg trygt gå på veien. Da kan jeg tro at Gud er nådig mot meg – for Jesu skyld? Nei, for billettens skyld! Så lenge jeg kjenner at billetten er ekte, er jeg noenlunde trygg. Men kommer jeg i tvil – begynner jeg for eksempel å kjenne syndelyster røre seg, eller lettsindighet og kulde – da

er alt tapt. Da gjør jeg et stort hopp bort fra min innbilte frelsesvei og begynner å grunne på hvordan jeg skal få en ny og bedre billett.

Slik må det gå med en slik tankegang.»

Jakob: «Men taler ikke Guds ord om anger og syndserkjennelse?»

Johannes: «Jo, sikkert og visst. Men Guds ord har aldri gjort Guds nåde og barmhjertighet avhengig av disse tingene!

Guds nåde kommer *ikke* av angeren, men den rette angeren kommer av nåden. Sann anger og syndesmerte er de første virkningene av Guds varme kjærlighet. Denne kjærligheten er som en varm sol når den får lyse inn i hjertet.

Det kan være en slags anger og syndserkjennelse før denne solen har begynt å lyse. En er ulykkelig og vil gjerne slippe unna det fryktelige helvete som loven truer med. Men så lenge sjelen bare vandrer omkring på ‹Sinai›, er det *ikke* mulig med noen sann anger og syndefølelse! En angrer ikke synden fordi den er synd og krenker Gud selv, men bare fordi den gjør en ulykkelig.

Det er akkurat som da Gud talte til Israels folk fra Sinai fjell. Folket ble svært redde, men fordi de ennå ikke kjente sin sanne stilling, svarte de: ‹Alt det Herren har sagt, vil vi gjøre› (2 Mos 19,8). Like etter danset de rundt gullkalven. Om loven gjelder alt det som står i sangen:

Den vil at sjelen etter Guds vilje helt skal gå,
dog dertil ingen krefter hos loven er å få.
Den sier: Vi skal høre den Gud som har oss skapt,
men evne, det å gjøre, har sjelen ganske tapt.

Den syndere kan vekke med sine tordenslag,
samvittigheten skremme med dommens store dag,
hvordan Guds vrede brenner når den er overtrådt,
men når man dette kjenner, vet loven ingen råd.»

Hør nå hva jeg svarte denne bekymrede sjelen som ikke kunne få en rett anger:

«Hvordan skal det alvorlige syndehatet, den dype, smertefulle angeren kunne merkes i sjelen når evangeliets sol ennå ikke er kommet inn med sine nye livskrefter?

Guds ord sier at kjødets attrå er fiendskap mot Gud (Rom 8,7). Kan da kjødet hate kjødet? Jeg **må** også kjenne meg ulykkelig i denne tilstanden.

Under lovens dom kan jeg til og med kjenne en slags ‹vakt› anger over ‹ytre synder›, fordi disse syndene har ført meg i ulykke eller truer meg med evig fortapelse. Men dette er en like selvisk anger som den Judas hadde i hjertet. Jeg angrer *ikke* synden for dens egen skyld eller fordi den strider mot mitt innerste vesen, og heller ikke fordi den krenker min kjære Frelser, som elsket meg så høyt at han døde for meg. Nei, det jeg hater, er syndens følger!

Var alle følger og alle dommer borte fra samvittigheten min, ville jeg ganske sorgløst velte meg i synd.

Den billetten du, kjære sjel, prøver å skaffe deg, er umulig å få tak i på lovens vei! Du skriver at hjertet ditt er fullt av vrede og bitterhet. Men det kan ikke være annerledes når du er under loven; det sier Skriften også: ‹Loven virker vrede› (Rom 4,15). Det er helt naturlig at alt det onde blir opprørt i hjertet ditt

– hovmod, urene begjær og annet. For Skriften vitner om dette: ‹Loven kom til for at fallet skulle bli stort› (Rom 5,20).

Ja, tenk at det gikk slik: ‹Da budet kom, våknet synden til live› (Rom 7,9). Det var vel ikke det du hadde tenkt deg? Du trodde at loven eller budet skulle døde synden, ikke sant?

Kan du nå se hvilken stor stein Satan har veltet inn på veien din mot fristaden?

Enn om Kristi kjærlighet kunne få lyse inn i den sønderrevne sjelen din! *Hør*: Jesus ynkes over sjelens tilstand. Han sier: ‹Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære› (Matt 11,28; gammel oversettelse: ‹Kom hit til meg, alle dere som **lider** og er besværet›, har det tungt og vanskelig).

Han sier **ikke**: Kom til meg, alle dere som har en rett anger – når du mener angeren er dyp nok, kan du komme. Eller: Når du har nok hat til synden, da brenner hjertet mitt av kjærlighet til deg.

Nei, han spør bare: Trenger du en Frelser? Og det svarer du sikkert ja på.

Er det slik med deg at du trenger en Frelser som kan si: ‹Jeg vil elske dem frivillig, for min vrede er tatt bort fra dette folk›?

Trenger du en fyrste som kan gjøre deg salig – en som selv har tatt på seg din fortvilte sak, en som vil hjelpe deg på alle måter? En som vil lyse så mye inn i sjelen din med sin kjærlighets sol at det blir vår og sommer der inne, og som siden vil holde deg på sin frie nådes sykehjem og pleie deg med tukt, trøst og alt det som trengs for å komme hjem?

Ja, sier du, akkurat en slik Frelser er det jeg trenger. Men hvordan skal jeg finne og få ham?

Få ham?

Han **er** jo allerede gitt deg av Herren. Det sier Gud selv i sitt ord!

Du snakker så mye om å gripe eller ta imot, men det ville være farlig hvis han ikke allerede var gitt deg! Og ikke nok med at han er gitt deg av Gud. Nei, se hvor inderlig medfølende han gir seg selv for deg! Hør bare hvor kjærlig han lokker på de skremte sauene som har gått seg vill!

Vil du bli frelst ved Jesus, min venn, gjelder det ganske enkelt at du setter din lit til **ham** som din sjels Frelser, i stedet for til noe du skal og må! Han har gitt deg sitt ord, og i dette ordet sier han at du har frihet til å gå inn i helligdommen **på grunn av hans blod**!

Han sier at han ‹ved sitt ene store offer, da han ofret seg selv på korset›, har gjort alle tenkelige offer fra din side helt overflødige.

Da han gikk inn i helligdommen med sitt eget blod, fant han en evig forløsning (Hebr 9,12).

Flytt nå ut av hulen med de mørke betraktningene, og bad deg heller i strålene fra ‹rettferdighetens sol›, som har ‹salighet under sine vinger›. Da skal du nok få både anger og syndehat, men aldri som en fribillett til den ‹nye og levende veien›. Nei, billetten til den nye veien er Jesu blod!

‹Vi har altså i Jesu blod frimodighet til å gå inn i helligdommen› (Hebr 10,19).

Måtte Herren nå få velte denne store steinen bort fra veien din! Husk at ‹helligdomsveien› **er** innviet for deg, og at det er Jesus selv som er ‹veien og sannheten og livet› (Joh 14,6).»

Jakob: «Jeg hadde aldri våget å tale så fritt om nåden som du gjorde til denne fattige sjelen. Men jeg må også si at det var en slik nåde jeg selv måtte tro for å få fred.»

Elias: «Tror du virkelig på den frie nåde, Jakob?»

Jakob: «Ja, det gjør jeg, og ve meg om ikke nåden var og er fri!»

Elias: «Men kjære deg, du fikk jo til både anger, syndehat og oppriktighet før du trodde nåden. Var det ikke det som ga deg rett til adgang?»

Jakob: «Nei, Elias, det gikk ikke slik til. Jeg glemmer aldri den dagen da evangeliets lys gikk opp for sjelen min. Lenge hadde jeg arbeidet for å få til anger, syndehat og liknende, men jeg høstet bare fortvilelse av det.

Men Gud skje lov, jeg fikk se at nåden var fri. Jeg fikk se at Herren rettferdiggjør den ugudelige, som ikke kan vise til noen gjerninger.»

Elias: «Da er du virkelig bedre enn bekjennelsen din, Jakob. Så vidt jeg forstår, er du blitt opplært i visse religiøse talemåter og teorier som bare har plass oppe i hodet ditt. Gud skje lov, bror, at hjertet ditt går en annen vei!»

Jakob: «Da har vi det i grunnen likt, du og jeg. Du har visst stor rett i det du sier om meg. Men hør nå, min kjære Elias: Er det ikke slik med deg også? I hodet har du en masse frihetsidealer som kan skremme folk helt når de kommer fram. Men i hjertet er du en fattig synder som stadig er i nød og trenger hele evangeliets fylde for å bli trøstet i elendigheten din.»

Johannes: «Nå synes jeg svært godt om dere begge, mine kjære brødre. Så gjelder det at hjerte og hode kommer i samklang, og det skjer når Guds Ånd ved sitt lys får føre oss inn i sannhetens ord.»

Hvordan blir jeg rett vakt?

Vi har forsøkt å velte en stor stein bort fra frelsens vei, og nå vil vi se på noen flere. Vi åpner da et brev fra en mann med atskillig verdslig kunnskap og dannelse. Han skriver blant annet:

«De siste årene har vi av og til hatt besøk av hr. N.N., som er en bemerkelsesverdig vekkelsespredikant. Gjennom hans virksomhet er forholdene her synlig forandret, og særlig blant ungdommen er forandringen stor. En hel del av dem er blitt vakt og er nå nidkjære for å lede de andre til omvendelse.

Men jeg, arme stakkar, kan liksom aldri bli grepet av Guds Ånd. Jeg ønsker så inderlig at også jeg kunne bli en av de ‹vakte›. Og dette er jo det første som må skje med en synder om han skal bli frelst: Han må komme i vekkelse. Jeg leser flittig i Guds ord og går på oppbyggelige møter, men uansett hvor mye jeg leser og hører, blir ikke stillingen min forandret.

I fjor høst hendte det noe som jeg må få fortelle om. Jeg har vært fredløs så lenge jeg kan huske, men aldri så fredløs og ulykkelig som da. Det var som om jeg bar en hel byrde av hemmelige synder på samvittigheten. I julen måtte jeg være sammen med slektningene mine, og de har ingen sans for åndelige ting; de

håner til og med de vakte og gjør narr av dem. Jeg var glad hver gang jeg kunne gå inn på rommet mitt for å lese i en gudelig bok eller være alene.

Men hør nå hva som hendte: En ettermiddag var jeg mer ulykkelig og tungsindig enn vanlig og travet fram og tilbake på rommet. Plutselig så jeg at det lå et kristelig blad der, som jeg ikke hadde sett før.

Der sto det et stykke om Jesu villighet til å ta imot syndere, og det var som om hvert eneste ord var skrevet til meg. Jeg ble svært glad, for det åpnet seg en mulighet til frelse for min fangne sjel. Jeg greide ikke å være for meg selv, men måtte løpe bort til en nabo. Han var en gammel, alvorlig kristen som kunne vise til et svært eksemplarisk liv.

Jeg fortalte ham hvilke nye, ‹rare› tanker som hadde rørt seg i sjelen min, og han kunne nok merke på hele mitt vesen at det var skjedd en forandring.

Den gamle festet et alvorlig blikk på meg og sa: ‹Først vekkelse og så tro! Vår barnelærdom taler om sjeler som tilegner seg Guds nåde selv om de ikke vil omvende seg, og sier at det er en død tro. Jeg har alltid erfart at den rette kristendommen begynner med en alvorlig vekkelse, og i det siste har jeg hatt rik anledning til å se det i praksis her i bygda vår også. Samtidig bør vi være klar over at tror vi på nåden uten først å ha gått gjennom vekkelsen, da går vi ikke inn i fårekveen gjennom døren, men stiger over muren, og da er vi tyver og røvere.›

Jeg takket den gamle mannen for den frimodige advarselen, men jeg kan umulig beskrive følelsene jeg gikk hjem med. Da jeg gikk til ham, var jeg glad og full av håp. Det var som om jeg i det fjerne kunne høre kilden som kunne leske sjelen min.

Men nå merket jeg at det gikk meg som den trette ørkenvandreren: Han ser deilige oaser og kildevann i det fjerne, men merker så at det er synsbedrag. Jeg kom tilbake i det samme mørket som før, og hele tiden siden har jeg gått og grublet på hvordan jeg skal kunne bli vakt. Nå spør jeg akkurat som Nikodemus: ‹Hvordan kan dette skje?› (Joh 3,9)»

Elias: «Er det ikke forferdelig hvordan Satan kan komme i lysets skikkelse? Her kan vi virkelig se den gamle surdeigen. Kanskje har denne gamle mannen, som villeder andre søkende sjeler, det bedre i hjertet enn i hodet.»

Johannes: «Det tror jeg faktisk ikke. Denne gamle mannen er så bitter på forkynnelsen av evangeliet at det er en gru. Selvisk, selvsterk og dømmesyk som han alltid er, ligger han stadig på lur etter de evangeliske predikantene og gjør alt han kan for å sverte dem. Nei, den gamle må nok selv komme skikkelig på synderbenken før det blir plass for den frie nåde.»

Hør nå hva jeg svarte denne ulykkelige sjelen som ikke kunne komme til rett vekkelse:

«Kjære venn! Jeg beklager virkelig din ulykkelige tilstand. Men nå har jeg noe gledelig og overraskende å si deg. Vet du hva? Du er sannelig vakt nok! Og nå vil jeg prøve å velte denne stygge steinen ut av veien for deg.

Hva vil det si å være rett vakt?

Noen svarer at det i bibelsk betydning er å våkne opp av den åndelige søvnen og med forskrekkelse og fryktelige samvittighetskvaler se helvete liksom åpne seg for en. Først da er en riktig vakt.

Andre svarer at den rette vekkelsen ikke består i å se én eller flere bestemte synder, men i at en våkner til bevissthet og erkjennelse av hele sin ulykkelige stilling og så kjenner trang til frelse.

Jeg tror det siste svaret er mest bibelsk. Følelsen kan nok være svært forskjellig. Den ene kan våkne som ved et tordenslag, så hele sjelen fylles av nød og kval. En annen blir dratt ganske varsomt og sakte av Guds Ånd og kommer gradvis til erkjennelsen av at han trenger frelse. Den siste **føler** vel ikke sitt behov så sterkt som den første, men han **erkjenner** det.

Luther taler bemerkelsesverdige og sanne ord om disse sjelene. Han sammenligner dem med fiskene i en not: De blir dratt sakte og umerkelig inn mot stranden og vet ikke at de er fanget, før de ligger og spreller på det tørre.

Å være rett vakt vil si å ha kommet til erkjennelse av at det Gud sier om oss i sitt ord, er sant, og å ta inn over seg den dommen Guds lov feller over syndere. Da blir det klart at det i denne betydningen av ordet **ikke er mulig i dette livet å bli rett og helt vakt.** For skulle en sjel fullt ut forstå, erkjenne og føle ordene ‹fortapt› og ‹solgt under synden›, ville ikke en eneste sjel kunne bli trøstet!

Nei, det er visselig stor forskjell på hvor dyp syndserkjennelsen er blant Guds barn. Men hos alle som skal la seg redde av frelsens evangelium, må den være så stor at de erkjenner sin **trang til nåde** og blir begjærlige etter frelsen. Derfor sier Skriften: ‹Du besøker jorden, og når du har gjort den begjærlig, gjør du den rik.›

Her går det svært forskjellig til, både med måte og midler. Noen blir vakt ved lovens tordenbrak, andre blir dratt ganske varsomt ved den makten Guds kjærlighet har over sjelen. Noen ser i ett nu at de er fortapt, andre går i årevis før de kommer til denne erkjennelsen. Noen begynner å våkne når de ser grove synder, og kommer først senere til en dypere forståelse av hjertets fordervelse. Andre igjen begynner som du, kjære venn: De blir dratt av en viss dyp, indre følelse av livets tomhet og fredløshet og en underlig fornemmelse av noe hemmelighetsfullt og tungt som hviler på samvittigheten.

Når vi nå skal tale om hvor grundig oppvekkelsen eller syndserkjennelsen er, vil en oppmerksom iakttaker kunne gjøre en merkelig oppdagelse: Etter hvert som Åndens verk får utvikle seg i sjelen, ser en at den vekkelsen som foregikk med mest jammer og kval, var den mest overfladiske, selv om den til å begynne med så ut til å være den grundigste. Derimot viser det seg at den vekkelsen som mer stille og gradvis ledet blikket mot den indre fordervelsen, var den som tok dypest tak i sjelen og derfor ble den grundigste – selv om det kunne virke motsatt både etter ens egen og andres dom.

Det er godt, kjære bror, at Guds ord ikke fastsetter noen bestemt grad av syndenød for å få del i frelsen! Det kommer heller ikke an på noen bestemt måte å få syndenøden på. Her gjelder bare ett spørsmål: Trenger du en frelser fra synd, død og djevel? Trenger du en slik Jesus som evangeliet beskriver for synderen?

Du kan være helt sikker, kjære bror, på at det ikke var noe bedrag med kilden du syntes du så i det fjerne, den som sprudlet fram med leskedrikk for den tørste sjelen din. Men den gamle mannens veiledning var et forferdelig bedrag. Fulgte

du hans ‹velmente› råd, ville du gå forgjeves gjennom hele livet og vente på en ‹rett› vekkelse.

Dessuten ser en ikke dypet av hjertets fordervelse før strålene fra nådens sol bryter inn i sjelen. Først da oppdager en vantroens og selviskhetens dypeste røtter. Da ser en hvor utrolig tilbøyelige vi er til å ta anstøt av ‹korsets og forkynnelsens dårskap›, selv om en *vet* at den alene kan gi virkelig frelse for de fortapte!

Ta derfor du imot dette glade budskapet på nytt, og la ingen ta fra deg **den retten du har som synder!** Legg nøye merke til at det er som synder – fredløs, hjelpeløs og ugudelig – du har rett til å ta imot en full og fri frelse ved Jesu blod. Du har *ikke* rett til det som from og vil heller aldri få det, selv om du slet deg til blods i kampen mot synden.

‹Kom til ham, den levende stein!› (1 Pet 2,4) Selv om du kjenner deg hard, kald og død som en stein, *skal* du bli ‹gjennomstrømmet› av den levende steinens liv når du hviler på *ham*!»

Jakob: «Gud være lov og takk for at det er åpnet en kilde for Davids hus mot synd og urenhet, og for at en ikke trenger noe annet adgangstegn enn å være en trengende, hjelpeløs synder!»

Er det ikke merkelig hvordan sjelefienden kan forvirre en oppriktig, alvorlig sjel? Jeg husker en gang en kvinne som var så fortvilt over at hun ikke kunne bli «rett» vakt, at hun til slutt holdt på å bli sinnssyk. Om og om igjen sa hun: «Jeg er en elendig synderinne, uten krefter og mot, lammet under synden. Jeg blir lett irritert og svært lett sint for ingenting. Det er kommet så langt at jeg beherskes av en grenseløs selvrettferdighet og et grenseløst hovmod, og ennå kan jeg ikke bli vakt!»

Denne kvinnen kom til liv og fred. Og like dyp og sann som selverkjennelsen hennes hadde vært, like dyp ble også erkjennelsen hennes av evangeliets hemmeligheter – dypere enn hos de aller fleste.

Jeg husker ennå godt hva hun sa til vennene som var samlet ved dødsleiet hennes: «Nå har jeg fått bud hjemmefra. Nå skal jeg snart få synge Lammets sang av mitt innerste hjerte, mye mer enn jeg noen gang kunne gjøre det her på jorden. O Jesus, som jeg skal lovsynge deg fordi du kjøpte meg fra jorden med ditt blod!»

Jeg har visst ingen sann tro

Johannes: «En annen bekymret sjel ser veien sin helt sperret av en annen stein, som synes umulig å få ryddet bort.

‹Jeg har visst ingen sann tro›, skriver han. ‹Treet skal jo kjennes på fruktene, og når jeg prøver troen min etter fruktene, blir resultatet fryktelig! Når apostelen sier at en skal prøve seg selv om en er i troen, ringer det i ørene mine som dommens ord. Hvordan kan jeg bestå denne prøven?

Det er jo med troen som med treets skjulte liv. Selve livet kan en ikke se, men vi kan merke om treet er dødt eller levende. Og hvordan merkes det? Jo, det døde treet står der nakent, uten blad og frukt. Undersøker vi det nærmere, finner vi at stammen er tørket inn; det er ingen livskraft i den, treet er dødt.

Troen er jo sjelens liv. Dette hemmelighetsfulle livet kan jeg ikke se, men finnes det hos meg, skal det vise seg på fruktene. Og Åndens frukt er jo kjærlighet, glede, fred, langmodighet, mildhet og så videre. Altså må jeg spørre meg selv om jeg har disse fruktene. Er de ikke et usvikelig vitnesbyrd om at jeg lever det skjulte livet med Gud?

Har jeg denne rette kjærligheten, den rette ydmykheten, den rette gleden og freden i den Hellige Ånd?

Kjære bror! Jeg må svare nei og tusen ganger nei! Prøver jeg mitt innerste vesen grundig, finner jeg det stikk motsatte: ukjærlighet, egenkjærlighet og hissighet i stedet for langmodighet, og en stadig nagende uro og hemmelig fortvilelse i stedet for fred og glede i den Hellige Ånd. Du ser altså at jeg ikke kan regnes blant de troende.

Når treet er uten frukt, sier det meg at det er dødt. Og fordi jeg avskyr hykleri, går det en mørk og trist følelse gjennom sjelen min når andre kristne regner meg som en bror.›»

Jakob: «Ja, dette spørsmålet om troen holdt meg lenge i uro. Jeg ventet at troen skulle komme ganske umiddelbart over meg. Jeg forsto ikke at troen består i at en ganske enfoldig tilegner seg evangeliets herlige budskap og av hjertet erkjenner at Kristus er død for våre synder, og dessuten tror at han er stått opp til vår rettferdiggjørelse. Jeg forsto ikke at den frelsende troen ikke er noe annet enn å flykte bort fra seg selv, fra sin egen rettferdighet, sine spekulasjoner og drømmer om selvforbedring, og inn i den fristaden som enhver synder har **rett til** å flykte til!»

Johannes: «Nå skal dere høre hva jeg svarte denne bekymrede sjelen.»

«Akk ja, her ligger det en svær stein i veien for deg. Og du er ikke den eneste som står rådvill og fortvilt overfor denne hindringen.

Men kanskje blir du litt forundret når jeg sier at du tar saken bakvendt. Du vil først bygge huset og så se deg om etter en grunnmur. Først vil du nyte fruktene, og så skal du plante treet. Hjertet ditt er lik en åker som både blir pløyd og harvet, men der det aldri blir sådd noe.

Hvis en bonde eide en slik åker, ville han klage til deg og si: Uff, jeg bruker så uhorvelig mye tid på denne åkeren, men til ingen nytte. Jeg pløyer og harver, men ingen frukt viser seg. Når jeg av og til merker at en liten spire kommer fram, får jeg litt håp, men så blir det bare torner og tistler av det. Ville du ikke svare en slik bonde: ‹Men kjære mann, frukten kommer da ikke av at du pløyer og harver hele tiden. Du må jo så den gode sæden!›

Slik ville du irettesette denne tåpen, men du legger ikke merke til at du selv er like tåpelig. Det er jo lovens bok som hele tiden holder åkeren i hjertet ditt så opprevet og pløyd. Loven krever alle disse fruktene du leter etter som tegn på et indre liv. Men fordi loven aldri kan gjøre levende, blir du uten både liv og livsfrukter.

Det er i grunnen en merkelig saliggjørelsesorden du har. Den lyder omtrent slik:

Loven skal virke (skape) troens frukter.
Når jeg så ser fruktene, regner jeg med at jeg har troen.

Kanskje gjør jeg deg urett, for du mener det sikkert slik: Jeg venter ikke at loven skal virke troens frukter; nei, jeg mener at troen selv skal bære frukt.

Nåvel, men det ser i alle fall ut til at du mener loven skal virke troen, for hjertet ditt er jo ikke åpent for annet enn lovens krav og dom. Nei, sier du, jeg venter at Gud skal virke troen ved sin Ånd.

Ja, da tenker du altså at Gud på hemmelig vis skal kunne liste troen inn i deg mens sinnet ditt er opptatt med hva du skal gjøre og være.

Hør nå her, kjære venn: Troen kan ikke skilles fra det en skal tro, og det er det som skal tros, som virker troen. Derfor sier apostelen: ‹Troen kommer av **å høre**!› (Rom 10,17)

Når det glade budskapet forkynner deg en full frelse fra synd, død, djevel og helvete ved Jesu blod, holder du deg ikke stille for denne sannheten, og da får den heller ikke varme og gi liv til hjertet ditt. I stedet vrir du deg bort fra denne salige sannheten, som er den sæden som gir frukt – Guds rikes frukter: rettferdighet, fred og glede i den Hellige Ånd.

Nå får ingenting av dette spire i sjelen din, for du er hele tiden opptatt av det du må gjøre, være og føle. Legg merke til dette, kjære venn: Så lenge du bare ser etter fruktene, blir det verken tro eller frukter. Men når sinnet ditt blir opptatt av evangeliet, og **det** får feste hjertet ditt med sitt innhold, kommer både troen og frukten i skjønneste orden. Da kommer troen av å høre, og fruktene av troen.

Spør jeg: Hvordan vet jeg da at jeg tror? – så er det som om en spurte: Hvordan vet jeg at jeg har øyne? Det vet jeg jo fordi jeg kan se, selv om jeg ikke kan se øynene jeg ser med.

Nå ser jeg i Ordet at Jesus Kristus **har** tatt på seg min synd og skyld. Han **er** gitt for mine overtredelser og reist opp til min rettferdiggjørelse.

I det samme ordet ser jeg også at jeg er evig fordømt hvis det minste krav skulle stilles til min rettferdighet. Men jeg kan også se at jeg ‹av Herrens hånd har fått dobbelt for alle mine synder› (Jes 40,2), og på dette synet våger jeg hele min sjels frelse og salighet.

Når dette skjer midt i all kamp, strid, frykt og tvil, da vet jeg at jeg tror. Å tro blir da det samme som å se og høre at evangeliets sannheter er like sikkert ment for meg som for Peter, Johannes, Maria og andre. Derfor heter det: ‹Se der Guds lam, som bærer bort verdens synd!› (Joh 1,29) og: ‹**Hør!** Så **skal** deres sjel leve› (Jes 55,3).

Men av Guds ord kan vi også skjønne at ikke alle har øyne å se med og ører å høre med. Frelseren sier jo: ‹Salige er de øyne som ser det dere ser, og de ører som hører det dere hører›, og: ‹Den som har ører, han høre!› (Matt 11,15) Om Lydia står det: ‹Herren åpnet hennes hjerte, så hun ga akt på det som ble talt› (Apg 16,14).

På samme måte er det med oss: Når vi vet at evangeliet er ordet fra Guds hjerte til våre hjerter, må vi sitte stille og høre etter (gi akt på det), og ikke vente med å tro til vi får et vink fra vårt eget hjerte om at nå kan vi tro, eller til vi ser på visse frukter at nå har vi rett til å tro at vi er Guds barn.

Når du blir så opptatt av det Jesus har gjort til din frelse at du i salig forundring glemmer både troen og fruktene, da spirer evangeliets sæd i sjelen din.

Da vil også fruktene vise seg. Og som sæden er, slik blir også frukten! Når jeg sår bygg, høster jeg ikke havre. Sår loven sine krav og dommer, blir frukten krav, dom og eget arbeid uten frukt. Får evangeliet så ut sitt ord om syndenes forlatelse, om liv og fred i Kristus Jesus, da blir frukten rettferdighet, fred og glede i den Hellige Ånd.

Det er sant at treet skal kjennes på fruktene. Men la oss nå se litt nærmere på hvordan det er med de kristne på dette punktet. Når det er lyst og klart for sjelen og Åndens vitnesbyrd er friskt og levende, finner en sjelden på å prøve nådestanden og barnekåret sitt etter fruktene. For da er det slik at ‹den som tror på Guds Sønn, har vitnesbyrdet i seg selv› (1 Joh 5,10).

Men så kommer sjelen i anfektelse og mørke, og en må si med David: ‹Dyp kaller på dyp› (Sal 42,8) – ‹vannene er kommet inn til sjelen› (Sal 69,2), eller med Jeremia: ‹Herre, du har hugget meg i stykker og lagt meg øde – min bønn kan ikke trenge igjennom – du er blitt som en løve som ligger på lur etter meg – alt jeg kjenner, er bare malurt og galle – du har forkastet min sjel fra all fred, og jeg har glemt alt godt› (Klag 3,8–19).

Når sjelen er kommet inn i et slikt mørke, hvordan kan den da finne ro ved å se etter frukt? I slike stunder er det som om Herren selv har kastet et tykt, svart teppe over hele sitt verk i sjelen, og vi ser bare død og undergang.

Men det er ikke uten grunn at Herren ofte må handle slik med oss. For vi er så utrolig tilbøyelige til å hvile på Åndens verk **i oss** og søke trøst og næring i det. Og da står vi, uten å merke det, i fare for å miste det rette fotfestet for vår tro og vårt håp: Kristus **for oss**, Kristus vår visdom, vår rettferdighet, vår helliggjørelse og vår forløsning.»

Nå har jeg prøvd å velte bort noen av de steinene som stenger veien for «Herrens elendige». Måtte vi, kjære brødre, som så ofte har vært hindret i løpet vårt, få salvet øynene våre med øyensalve, så vi kan se og finne hvile og trygghet i alt det vår Herre har sagt og gjort til vår frelse!

Når alle menneskers meninger har tidd, skal likevel Herrens ord stå som den urokkelige klippe. Og den som grunner på Herrens ord dag og natt, skal være som et tre plantet ved rennende bekker, som gir sin frukt i sin tid.

Enda en tung stein vil jeg forsøke å velte bort, og så vil vi si oss ferdige med steinene for denne gang. En ung student, sønn av kristne foreldre, var kommet i tvil om sannheten.

Tvil om sannheten

Hør hva han skriver: «Som du vet, sto jeg som barn under kristelig påvirkning. Men så vidt jeg vet, ble det aldri til noen virkelig tilegnelse. Nok om det.

For øyeblikket er tilstanden min i hvert fall ikke klar. Jeg vet ikke om det er tvilen eller autoritetstroen som har mest makt i meg. Bibelen har alltid vært en usvikelig autoritet for meg; i alle fall har jeg ikke tvilt på sannhetene i den. Men i den siste tiden må jeg tilstå at barnetroen er blitt noe luftig. Jeg fristes til å

tvile på alt, og i samme grad som jeg tviler, synes både framtiden og hele livet temmelig mørkt.

To av vennene mine sier at det er ‹overtroen› som gjør meg så tungsindig, og de gjør så godt de kan for å rive bort den siste resten av disse barnslige forestillingene. Men jeg tviler like mye på deres vantro som jeg tviler på min tro. Tenk om det skulle være sant, det som disse lærde mennene forsikrer meg om! Tenk hvor fattig det da ville bli å leve her. O Gud, skal sjelen for bestandig være innhyllet i denne tvilens mørke tåke? Hvordan skal jeg komme meg ut av dette?»

Jeg svarte min unge venn slik:

«Min kjære venn! Jeg forstår at du er temmelig smittet av giften i tidens vær og vind. Jeg tror ganske sikkert at du i barndommen tilegnet deg kristendommens sannheter, og at du har hatt personlig erfaring av synd og nåde. Men nå har altså sjelefienden fått skipet ditt til å tumle omkring på tvilens brusende hav. Det gikk vel med deg som med så mange håpefulle ungdommer som har lidd eller står i fare for å lide skipbrudd på barnetroen. Fra din tidligste barndom ble du undervist i kristendommens sannheter, og da sto det urokkelig fast for deg at det far og mor sa, måtte være sant. De ga deg en hellig ærefrykt for et høyere vesen, og Bibelens sannheter var hevet over enhver tvil.

Men så kom den tiden da vitebegjæret våknet i sjelen din. Alle nye, epokegjørende ideer vinner innpass hos de unge. Og fordi de av naturen ikke har evne til å prøve alt og beholde det gode, er det ikke rart at de så snart kommer inn i tvilens nedbrytende stormer. Derfor er jeg ikke det minste forundret over at også du blir revet med, min unge venn.

Men når du skriver at du aldri vil kunne nå fram til svar på livets viktigste spørsmål, kan jeg ikke være enig med deg – i hvert fall ikke hvis det virkelig er din alvorlige mening å få oppklart disse spørsmålene. At du føler at du ikke greier dette selv, og at du ønsker å komme til visshet, bør likevel vise alle at Ånden virker på sjelen din.

Og hør nå, min venn: Så sikkert som jeg lever i dag, er jeg sikker på at du skal nå fram til en salig erkjennelse av kristendommens sannheter – så sant du virkelig alvorlig og oppriktig prøver å nå fram til en slik erkjennelse. Fordi det ser ut til at du ennå ikke har mistet kjærligheten og fortroligheten til meg, skal jeg gi deg noen råd som jeg vet er gode.

For det første: Ta fram igjen Bibelen, som du har brukt så sjelden, og se på innholdet med alvorlig ettertanke. Ingen ‹fornuftige› tanker kan fjerne noe som helst av det som står skrevet. Er det ikke umulig at den fattige fornuften kan gi deg trygge bevis for noe som ligger så høyt over den, og som derfor er så gåtefullt for den?

Jeg vet at navnet Napoleon har en god klang for unge menn som drømmer om store bedrifter i denne verden. Denne store seierherren sa en gang: ‹Likesom det bare er én Herre i himmelen, skal det også bli én som legger under seg og behersker alle folk på jorden.› Men også denne mektige mannen ble svært bittert skuffet i sine håp. Fangenskapet på den ensomme øya St. Helena ga ham nok ofte anledning til å tenke over verdens tåpelige drømmer. Og mens han

var fange der, skrev han noen ord som vitner om at denne ‹store mannen› var kommet under innflytelse av en enda større.

Han skriver: ‹Evangeliet har en hemmelig kraft, noe ubeskrivelig mektig, en varme som virker på forstanden og på hjertet. Evangeliet er ikke bare en bok full av ord. Det er et levende vesen med en kraft som inntar alt. Det er alle bøkers bok. Jeg blir aldri lei av å lese i den; nei, jeg leser den om og om igjen med den største glede. Når en leser denne boken, blir en ikke bare beriket, men rett og slett overveldet. Og har evangeliet først fått innta sjelen vår, da elsker vi å høre det. Gud er vår venn, vår far og i sannhet vår Gud. Ikke engang en mor har så stor ømhet for barnet hun nærer ved sitt bryst.›

Det er disse ordene, som en ser har vunnet hjertet til den store erobreren, jeg vil anbefale deg. Jeg er sikker på at du vil gjøre lykkelige erfaringer. Du tenker kanskje: ‹Ja, det er sikkert bra, hvis bare ikke sjelen min var fylt av tvil nettopp på dette ordet.› La det være. Ordet skal likevel erobre deg og fjerne all tvilen din. Sannhetens munn har sagt: ‹Om noen vil gjøre hans vilje, da skal han kjenne (erfare) om læren er av Gud, eller om jeg taler av meg selv› (Joh 7,17).

Du tror vel at det finnes en Gud. Og like sikkert som hele den øvrige skapningen viser en plan full av visdom, må han vel også ha en plan med skapningens mest fullkomne vesen, mennesket. Den planen kan du ane når du lytter til sukket og trangen i ditt eget bryst.

Vil du gjøre Guds vilje? Vil du ærlig søke sannheten og straks følge den når du merker dens minste vink? Da skal du snart erfare at Guds ord er et vidunderlig ord som har kraft til å legge alle ting under seg. Du vil også erfare at verdens vitenskap med alt sitt skryt nok kan peke på livets gåter, men ikke greier å løse en eneste av dem. Guds ord derimot gir deg svar som til alle tider vil triumfere over den menneskelige fornuftens løse gjetninger.

Kanskje har den såkalte ‹kunnskapen› blendet deg, så du har forlatt barnetroen og ført livsskipet ditt ut blant livets brenninger og skjær. Men når det gjelder sjelens innerste behov, står den helt uten evne til å hjelpe deg! Denne ‹kunnskapen› gir deg verken kart eller kompass til slik bruk, og den er heller ingen god styrmann som kan hjelpe deg inn på rett kurs.

Med sin mektige og toneangivende autoritet lokker den deg til å selge Frelseren din for en ussel pris.

Siden, når angeren kommer, sier den bare som yppersteprestene og de eldste sa til Judas: ‹Hva kommer det oss ved? Det blir din sak› (Matt 27,4).

Nei, det finnes et bedre lys til å lede en søkende sjel: den kjærlige farshånden som griper etter deg. Du kan høre hans røst i Ordet, og han alene kan gi deg tilfredsstillende svar på alle de viktige spørsmålene dine.

For det andre: Vokt deg for dårlige kamerater. Det er trist å høre at noen av vennene dine, som du sier, ‹gjør alt de kan for å fjerne den siste resten av barnetroen› fra deg. Vokt deg, vokt deg for slike, min unge venn! Du mener nok at du kan passe deg, men husk at denne farlige giften har en egen evne til å skaffe seg adgang til sjelen, og før du aner det, er hele sinnet ditt forgiftet. Flykt fra slike kamerater!

For det tredje: Bruk de anledningene du har til å høre predikanter som virkelig er sannhetens budbærere i denne verden. De predikantene du nevner, har jeg stor tillit til, og jeg vil råde deg både til å høre dem og til å følge de gode rådene deres.

Til slutt vil jeg ende med et godt ord fra apostelen Paulus, et ord han sa ved en høytidelig avskjed: ‹Og nå overgir jeg dere til Gud og hans nådes ord, som er mektig til å oppbygge dere og gi dere arv sammen med alle dem som er blitt helliget› (Apg 20,32).»

Jakob: «Det er en velsignet gjerning å ‹rydde veien for folket›. Og jeg takker deg, kjære Johannes, for at du har fortalt oss om alle disse hindringene, disse store og mektige steinene som stenger veien for de mange søkende sjelene. Nå skulle jeg ønske å få høre en kort og grei framstilling av ‹en kristens sanne frigjøring og lykke›.»

Elias: «Jeg sitter med den samme følelsen. Johannes har vel allerede sagt oss så mye om de kristnes sanne frigjøring og lykke at saken burde være klar. Men han har en egen evne til å hoppe omkring etter misforståelser som kan oppstå, og derfor blir evangeliet så oppstykket at en ikke får samlet seg om det på rett måte.»

Johannes: «Du vet vel, kjære Elias, at de som bygde Jerusalems murer, hadde sverdet i den ene hånden og murskjeen i den andre. Men jeg er enig med dere, så nå vil jeg foreslå at vi dveler litt ved Davids 32. salme. Der får vi høre noe særlig, nemlig:

Hva som utmerker Guds salige barn på jorden

Å være frigjort og lykkelig er nøyaktig det samme som å være salig – så salig som en kan være her på jorden. Hør nå hvordan det står: «Salig er den som har fått sin overtredelse forlatt og sin synd skjult. Salig er det mennesket som Herren ikke tilregner misgjerning, og som er uten svik i sin ånd» (Sal 32,1–2).

Det er kong David som har skrevet denne salmen, og overskriften er «En læresalme», eller etter gammel oversettelse: «En salme som gir undervisning». Denne salmen gir altså undervisning om det viktigste spørsmålet i et menneskes liv.

La oss be Gud om nåde til å sette oss ned ved hans føtter og høre og ta imot hans ord!

I denne merkverdige salmen sier kong David at en *kan* bli salig allerede her på jorden, og hvordan det skjer.

«Salig allerede her?» spør mange tvilende. «Kan en bli salig i denne jammerdalen? Er ikke det noe som skjer når en er kommet inn i Fristaden? Er det ikke først innenfor porten til det evige at en kan kalle seg salig? Kan en være salig når en bærer korsets byrde på ryggen? Salig så lenge tårene flyter? Salig så lenge en ser så mange av sine kjære som ikke vil følge med til himmelen? Kan en være salig så lenge hjertet er i krig og altfor ofte blir såret av fienden både innenfra og utenfra?»

Ja, det kan en! For Gud har sagt det. Det lyder helt urimelig, men det er også en av de mange urimelighetene som får sin herlige forklaring i Åndens lys. Tenk bare på hvor urimelig det er når apostelen sier: «Som sørgende, men alltid glade. Som fattige som likevel gjør mange rike. Som de som ingenting har, men likevel eier alt» (2 Kor 6,10).

Men apostelen hadde erfart løsningen på denne gåten.

At en kan bli salig allerede her på jorden, framgår med største klarhet av hele Guds ord. David begynner sin aller første salme med å si: «Salig er den mann som ikke vandrer i ugudelige folks råd og ikke står på synderes vei og ikke sitter i spotteres sete» (Sal 1,1). Her sies det helt klart at det er tale om slike som *er* salige her nede på jorden. Hemmeligheten bak deres salighet avslører han for oss når han fortsetter: «Han har sin lyst i Herrens lov og grunner på hans lov dag og natt. Han skal være lik et tre, plantet ved rennende bekker» (Sal 1,2–3).

Også Frelseren taler om slike som vandrer på jorden, når han begynner sin merkverdige «Bergpreken». Da sier han: «Salige er de fattige i ånden, for himlenes rike er deres. Salige er de som sørger, for de skal trøstes. Salige er de som hungrer og tørster etter rettferdigheten, for de skal mettes. Salige er de som blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himlenes rike er deres.»

Han sier *ikke*: «Salige *blir* de», men: «Salige *er* de!» Og når han taler om de fattige i ånden, om dem som sørger, som hungrer og tørster og blir forfulgt, må det være helt klart at han ikke taler om slike som allerede svinger sine palmer på «Sions berg». Der oppe er det ingen nød mer; den siste tåren er tørket bort, og de første ting er veket bort.

Nei, disse salige finner vi nok her på jorden, og vi må venne oss til å bli fortrolige med denne urimeligheten: salig – og fattig, salig – og sørge, salig – og hungre, salig – og være forfulgt. Slik er det, fordi Herren sier det!

Men hva slags folk er da disse salige? Hva er det som utmerker dem framfor andre mennesker på jorden?

De har forlatelse for sin synd

David sier nemlig: «Salig er den som har fått sin overtredelse forlatt og sin synd skjult.»

Har du erfart at all usalighet kommer av synden, vil du nok forstå at en sjel som har fått sine overtredelser forlatt, må være salig. Tenk, en sjel som ikke blir tilregnet sine misgjerninger, og som har fått all sin synd skjult! Da synden skilte oss fra Gud, skilte den oss også fra saligheten. Så lenge vi er i vår «naturlige» tilstand, går vi formørket i sinnet og er fremmede for det liv som *er* i Gud. Vi er som dem som «av frykt for døden var i trelldom hele sin livstid» (Hebr 2,15).

Med smerte og frykt blir vi født inn i denne verden, og med samme smerte og frykt forlater vi den. Mellom denne bedrøvelige begynnelsen og slutten på vårt jordiske liv ligger en usigelig tung vei med tusenvis av skuffelser, sorger og bekymringer.

Når vi ser på dette livet på overflaten, ser det ikke så mørkt ut. Men om det «tause vitnet» der inne i dypet av hvert menneskes bryst våknet og fikk si fra, ville vi nok snart kunne telle de menneskene som var lykkelige.

Sinnssykeasylene har sin egen sort «lykkelige», men de er bare lykkelige i sin egen innbilning. De har en sykdom som har tatt fra dem evnen til å se og føle sin egentlige tilstand. Derfor synes medfølende mennesker at de er dobbelt ulykkelige. Og det er vel sant at altfor mange av verdens barn ligner disse syke når de danser, jubler, ler og taler store ord om frihet, lykke og tilfredshet. De lever i en illusjon, en innbilning som kommer av syndens bedøvende virkning på samvittigheten.

Men det skal ikke mye til for å forstyrre denne lykken og såkalte friheten. La bare «rytteren på den gulbleke hesten» (Åp 6,8) komme, eller la dødens høstvind blåse, så blekner disse blomstene som om høsten. La bare verden vise vrangsiden og gi fattigdom, trengsler, skuffelser, lidelser eller savn, så skal du se hvor det ble av lykken, gleden og tilfredsheten.

Nei, «det er ingen fred, sier Herren, for de ugudelige» (Jes 48,22). Men salig er den som har fått sine overtredelser forlatt. (*Oversetterens merknad: Overtredelse er det en på forhånd vet er synd, men likevel gjør.*)

Da er skilleveggen mellom Gud og synderen tatt bort. Da er barneforholdet gjenopprettet, slik at «Abba-ropet» kan stige fram fra sjelens dyp.

Jakob: «Men da kommer det vanskelige spørsmålet: Hvordan kan en fattig synder bli *helt* viss på at han *har* syndenes forlatelse, at han står i vennskap og fellesskap med Gud, og at han virkelig *er* arving til det evige liv? ‹Hvem skal fare opp til himmelen?› – det vil si, for å hente Kristus ned (Rom 10,6) – for å få orden på denne viktige saken? Jeg har lenge ment at visshet om nådestanden ikke er å nå her nede. Det er en erfaring jeg har fått bekreftet i samlivet med mine åndelige brødre og søstre. Jeg har også vanskelig for å forstå det Guds ord sier om kristne som sørgende, bedrøvede, fattige i ånden og så videre, samtidig som de er helt visse på sin nådestand. Men jeg må tilstå at jeg ser at Guds ord holder fram begge sider av en kristens liv.»

Johannes: «Uff, vi ville visst bare være noen ynkelige drømmere hvis ikke Gud selv hadde gjort alt for at denne saken skal bli helt sikker for oss, ja, like sikker som vårt eget liv. Gud være lov!

Da vår Frelser vandret her på jorden, kunne han si: ‹Salige er de øynene som ser det dere ser, og de ørene som hører det dere hører.› Ja, allerede det gamle Israel kunne si: ‹Salige er vi, Israel, for vi kjenner det som er Gud til behag› (Baruks bok 4,4 – apokryfe bøker).

Frelseren sa altså til sine egne disipler at de var salige fordi de så noe og hørte noe. Hva var det de så og hørte som kunne gjøre dem salige? Jo, de så med egne øyne, hørte med egne ører og tok på ham som kalles ‹livets Ord› (1 Joh 1,1), det Ord som var i begynnelsen hos Gud, og som var Gud (Joh 1,1). Jesus var Ordet til dem fra Faderen, Ordet som åpenbarte hans evige fredsplaner og kjærlige sinnelag mot arme, fattige barn. Faderen har avspeilet sitt sanne vesen i ham; derfor kunne han si: ‹Den som har sett meg, har sett Faderen.›

Tror du ikke, kjære Jakob, at en ulykkelig sjel kunne bli både glad og salig ved å se og høre Jesus? Det ligger vel også en uendelig kilde til salighet i åpenbaringen av den evige Fars fredsplaner og hans sinnelag mot syndere. ‹Og dette er det evige liv, at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du utsendte, Jesus Kristus.›

Apostelen kaller vår dyrebare Frelser vår ‹saliggjørelses fyrste› og sier: ‹Da han førte mange barn til herlighet, sømmet det seg for ham, som alt er til for og alt er til ved, å fullende deres frelses høvding gjennom lidelser› (Hebr 2,10). (Gml. oversettelse: ‹det sømmet seg for ham, Faderen – som fører de mange barn til herlighet – ved lidelser å innvie deres saliggjørelses fyrste›.)

Faderen fører barna til herlighet, men det skjer ved en fører, en høvding, som det står i vår bibel, en som Gud selv har innviet til denne gjerningen. Og denne innvielsen skjedde ved lidelse, ved at ‹han ved Guds nåde skulle smake døden for alle› (Hebr 2,9).

‹Og da han var fullendt, ble han opphav til evig frelse for alle dem som er lydige mot ham› (Hebr 5,9).

Lovet være Gud! Jesus er vår saliggjørelses fyrste og frelses høvding. Den enorme oppgaven å gjøre syndere salige ble lagt på hans skuldre. Dette skulle alle de som vil gjøre seg selv salige, tenke på, ‹de som besværer seg på sine mange veier›.

Bare han er innviet til denne gjerningen, og bare han kan greie denne oppgaven. Det sto at han ble innviet gjennom lidelse. O underlige nåde, at han ble høvding på denne måten! Og apostelen sier at han ble påført denne lidelsen fordi han etter ‹Guds nådige vilje skulle smake døden for alle›.

Var det en nådig vilje som førte ham i døden? Ja, priset være Herrens navn! En nådig vilje mot oss, men ikke mot ham som måtte dø. For ham var det ingen nåde. Under blodig svette ba han sin Far om å få slippe å drikke denne kalken, om det fantes en annen måte å frelse slekten på. Men han måtte tømme den – ikke for seg selv, men for oss alle.

Og han tømte kalken. Han ‹løste dødens veer›. Nå var den dyre løsepengen som den Rettferdige krevde for verdens skyld, ferdig preget på Golgata. Ved oppstandelsen fra de døde ble evighetens råd stadfestet med fullkommen betaling.

Nå kunne han si til de ‹fattige› vitnene han hadde utvalgt til å være sine budbærere på jorden: ‹Meg er gitt all makt i himmel og på jord! Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Den som tror og blir døpt, skal bli salig.›

Velsignet være Herrens navn! Strømmer det ikke underlige og salige tanker gjennom oss når vi hører at vi har en slektning, en ‹blodsforvant› (en av samme kjøtt og blod) – han som er blitt lik oss i alle ting, unntatt synden, han som selv ble fristet for å komme dem til hjelp som fristes, han som nå har fått all makt i himmelen og på jorden, makt til å frelse syndere, ja, de verste blant syndere?

Han er den som i sine kjøds dager la en så uendelig dyp medfølelse for dagen med den falne slekten, han som tørstet etter synderes frelse, han som kunne si: ‹Det er min mat å gjøre min Fars vilje – det er min mat å frelse og gjøre salig denne kvinnen jeg fant ved Jakobs brønn.› Hun gikk der, blind i sine gruelige overtredelser, men han lot sin nåde og barmhjertighet stråle inn i hennes mørke sjel.

Det gir vår fortvilte sak en salig vending å høre dette, og det tenner et salig håp i vårt hjerte når vi hører at det er en slik frelser vi har med å gjøre. I spørsmålet om vår salighet har vi med synderes venn å gjøre, vår barmhjertige og medlidende yppersteprest.

I Åpenbaringen, kapittel 5, sier Johannes at han ‹så at han som satt på tronen hadde en bokrull i sin høyre hånd. Det var skrevet både inne i den og utenpå, og den var forseglet med sju segl. Og jeg så en mektig engel som ropte med høy røst: Hvem er verdig til å åpne boken og bryte seglene på den? Og det var ingen i himmelen eller på jorden eller under jorden som kunne åpne boken eller se i den. Da gråt jeg sårt›, sier Johannes, ‹fordi ingen var funnet verdig til å åpne boken eller se i den. Men en av de eldste sier til meg: Gråt ikke! Se, løven av Judas stamme, Davids rot, har seiret. Han kan åpne boken og de sju seglene på den. Og jeg så – og se: Midt mellom tronen og de fire livsvesener og de eldste sto det

et lam, likesom det hadde vært slaktet. Det hadde sju horn og sju øyne, det er de sju Guds ånder som er sendt ut over hele jorden. Lammet kom bort til ham som satt på tronen, og tok boken av hans høyre hånd.

Da det tok boken, falt de fire livsvesener og de tjuefire eldste ned for Lammet. Hver av dem hadde en harpe, og gullskåler fulle av røkelse – det er de helliges bønner. Og de synger en ny sang og sier: Verdig er du til å ta imot boken og åpne seglene på den, fordi du ble slaktet og med ditt blod kjøpte oss til Gud av hver stamme og tunge og folk og ætt› (Åp 5,1–9).»

Elias: «Lovet være Herrens navn! Det er medisin mot alle tårer at løven av Judas stamme har seiret. Han er både Lammet og Løven, han som har brutt seglene og fått all makt i himmelen og på jorden. Gud være lov at mitt livs bok, min skjebnes bok, er i det slaktede Lams varetekt! Alle de seglene som så fryktelig beseglet min fortapelse, *har* Lammet brutt. Jeg har jo overtrådt hvert eneste bud i den loven Gud åpenbarte, og det har beseglet min dødsdom. For det heter: ‹Den som synder, skal dø.› Men han brøt seglene da han var lydig til døden på korset.»

Johannes: «Ja, det er evig sant, kjære Elias. Og følgen er at hver den som tror på dette Lammet, kan være overmåte lykkelig. Men Lammet har også brutt seglene i den boken der både min og Guds menighets framtidige skjebne var beseglet. Både min åndelige oppdragelse og alt som møter meg i framtiden, ligger i Jesu hånd. Jeg vet også at alt som møter meg, søtt eller bittert, glede eller lidelse, skal tjene meg til gode.

Får vi ikke tillit til vår salighets høvding, kjære venner, når vi hører at han er død for oss? At han måtte la sitt eget blod flyte som betaling for å få rett til oss – og deretter rett til å frelse oss av bare nåde, rett til å gi oss full syndenes forlatelse, barnerett hos Gud og evig liv, uten hensyn til fortjeneste eller verdighet? Ja, rett til å sende sine budbærere til oss med fredens evangelium! For nå hadde han fått all makt i himmelen og på jorden. Jesus har altså tatt all straffen for vår synd ved at han har lidd vår død.

Dette er den eneste faste og sikre grunnvollen for vår salighet. Og nå har Gud satt inn tre store og sikre vitner: Ånden, vannet og blodet. De skal vitne for oss at Gud har gitt oss evig liv, og *dette liv er i hans Sønn* (1 Joh 5,9–11). Les dette kapitlet med stor oppmerksomhet! Disse tre vitnene må altså avhøres. Det er jo deres utsagn som avgjør om vi skal få visshet om våre synders forlatelse og bli salige både her og i evigheten. Det som skal bevitnes, er altså dette: at Gud i og med sin Sønn har gitt oss det evige liv.

Åndens vitnesbyrd

Allerede i Det gamle testamente lyder Åndens vitnesbyrd forbausende klart. Det gamle testamentes evangelist Jesaja framstiller allerede Jesus som vår saliggjørelses fyrste. Han sier: ‹For et barn er oss født, en sønn er oss gitt. Herredømmet er på hans skulder› (Jes 9,6). Og i kapittel 53 sier han: ‹Han skjøt opp som en kvist for hans åsyn, som fra en rot i tørr jord. Han hadde ingen skikkelse og ingen herlighet. Vi så ham, men han hadde ikke et utseende så vi kunne ha vår lyst i ham› (Jes 53,2).

Likevel bryter han ut, liksom for å vise at denne fyrsten er vår saliggjørelses fyrste, og at han måtte innvies til sitt embete ved lidelse: ‹Sannelig, våre sykdommer har han tatt på seg, og våre piner har han båret. Men vi aktet ham for plaget, slått av Gud og gjort elendig. Men han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom› (Jes 53,4–5).

Er ikke dette et klart vitnesbyrd om at Gud har gitt oss det evige liv i *Sønnen*? Vi var dødens og fortapelsens barn, men Kristus ga seg selv i døden for å gi oss livet. ‹Herren lot den skyld som lå på oss alle, ramme ham. Det ble krevet av ham, og han ble gjort elendig› (Jes 53,6–7).

La oss nå gi akt på Åndens vitnesbyrd! Det som kreves til vår frelse, er noe helt annet enn det vi krever av oss selv så lenge vi ligger under lovens dom og krav. Det som kreves, er døden: Du skal dø. Men nå står det altså: ‹Det ble krevet av ham.› Skulle dette kravet gjelde oss, måtte døden og den evige forbannelse sluke oss. Men Gud være lov – ‹det ble krevet av ham, og han ble gjort elendig›.

Profeten taler også om måten sjelen blir salig delaktig i Jesu død på, når han sier: ‹Fordi hans sjel har hatt møye, skal han se det og mettes. Ved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange, og deres misgjerninger skal han bære. Derfor vil jeg gi ham de mange til del, og sterke skal han få til bytte› (Jes 53,11–12).

Her sies det at vår saliggjørelses fyrste skal mettes ved å se frukten av *sitt* arbeid.

Det er jo nøyaktig de samme ordene som Frelseren selv bruker ved Jakobs brønn omkring 700 år senere. Disiplene hadde forlatt ham for å gå inn i byen og kjøpe mat. Selv var han både sulten, trett og utmattet. Men da de kom tilbake og ville gi ham mat, sa han: ‹Jeg har mat å ete som dere ikke vet om!› Hva slags mat var det han hadde fått? Jo, han hadde funnet en fattig synderinne som han hadde fått gi sin salighet.

Det var hans mat. ‹Fordi hans sjel har hatt møye, skal han se det og mettes.› Det var hans mat å få forbarme seg over synderinnen. Legg merke til det: Dette var mat for ham! Å, om han nå også kunne få forbarme seg over mange slike ulykkelige! I alle fall skal det lyde høyt og tydelig at det er hans mat og hans lyst å gjøre barmhjertighet.

Og hør nå fortsettelsen: ‹Ved at de kjenner ham, skal den rettferdige, min tjener, rettferdiggjøre de mange.›

Rettferdiggjøres ved å kjenne ham – ja, det er veien. Rettferdigheten *er* ferdig. Han ble oppreist til vår rettferdighet. Han er ‹Herren vår rettferdighet›. Det som skal til, er å erkjenne ham som den han egentlig er, og hylle Sønnen (Sal 2,12).

‹Ved at de kjenner ham.› Gud være lov! Vi bør av hele vårt hjerte stemme i med det noen grekere sa: ‹Herre, vi vil gjerne se Jesus!› Da skulle det snart bli liv, fred og salighet.

I Det nye testamente vitner Ånden i store strømmer om en fri, fullkommen frelse i Kristus. Allerede gjennom den gamle Sakarja, forløperens far, vitner Den Hellige Ånd: ‹Lovet være Herren, Israels Gud, fordi han så til sitt folk og forløste det! Han oppreiste for oss et frelsens horn i sin tjener Davids hus, slik

han fra gammel tid av har talt ved sine hellige profeters munn – en frelse fra våre fiender og fra alle deres hånd som hater oss› (Luk 1,68–71). Og den gamle Simeon jubler: ‹Herre, nå kan du la din tjener fare herfra i fred, etter ditt ord, for mine øyne har sett din frelse› (Luk 2,29–30).

Gjennom alle evangeliene og brevene gjentar Den Hellige Ånd dette vitnesbyrdet om en fri, full frelse og salighet i Lammets blod. Det er derfor Jesus sier om Ånden: ‹Han skal ta av mitt og forkynne det for dere› (Joh 16,14)!

Vannets vitnesbyrd

Og vannet vitner, sier apostelen – vannet i den hellige dåp til Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Vannet vitner at Gud har gitt oss evig liv, og at dette liv er i hans Sønn.

Det er sørgelig at Guds barn forstår så lite av denne sannheten. De bruker ikke sannheten om dåpen i sitt eget liv. De har nemlig med bedrøvelse sett hvordan dette hellige nådemidlet er blitt gjort til en sovepute, og det har fristet dem til å gå til den motsatte ytterligheten, slik at de helt har mistet erfaringen av de velsignelsene dåpen gir.

Vannet vitner at Gud har gitt oss det evige liv. Da Frelseren sa: ‹Meg er gitt all makt i himmel og på jord›, ga han sine disipler fullmakt både til å forkynne evangeliet og til å døpe i hans navn.

Det er altså på Frelserens befaling at vi er døpt. Vi er ikke døpt til vårt eget navn, men til Kristus. Derfor skal vannet nå vitne for oss at Gud har gitt oss det evige liv – ikke i vårt navn, men i Sønnens navn. ‹Gud har gitt oss evig liv, og dette liv er i hans Sønn.› Dåpen skal vitne for oss at Gud har gitt Kristus til frelse for oss, og at han har gitt oss personlig en full, fri frelse i hans navn.

Dåpen viser oss altså til Kristus og sier: ‹Livet er i ham. Saligheten er i ham.› Og like sikkert som vårt navn ble nevnt i dåpen, like sikkert er han en frelser for oss til vår salighet.

Men nå står det altså *ikke*: ‹Den som har dåpen, har livet.› Nei! Mange tenker slik og stoler trassig på at dåpen gjelder, midt i sin uomvendte og åndelig døde tilstand. Nei, det står: ‹Den som har Sønnen, har livet!› I vårt land er det mange som har dåpen, men ikke så mange som har den Kristus de er døpt til.

Men nå er det også slik at selv om vi har vært utro og sovet bort denne viktige skatten, har ikke Gud tatt skatten tilbake.

Mens vi sov åndelig, har dåpen bare vært et vitne mot oss, fordi vi ikke har levd i ham som vi er døpt til. I stedet har vi levd vårt fattige liv i vårt eget navn, etter kjødets og tankenes vilje. Men når Herren nå har vakt en alvorlig trang til frelse hos oss, står dåpen fortsatt urokkelig fast fra Guds side. Den skal vitne for oss at *livet er gitt oss i Sønnen*, og at vi er hjertelig velkomne til ham som er trofast midt i vårt svik.»

Elias: «Åndens vitnesbyrd er klart og ubeskrivelig herlig både i Det nye og Det gamle testamente. Men vannets vitnesbyrd om den samme saken virker nytt og fremmed for meg. Jeg må nok tilstå at jeg hittil ikke har hatt noen særlig klarhet om hva dåpen betyr. Men også her vil jeg være stille for Guds ord. Så vil jeg gi

det udyret som heter kjødelig fornuft, et grundig mistillitsvotum når det gjelder åndelige ting.

Jeg kunne ha lyst til å spørre mer om dette for å få større klarhet. Men da ville jeg vel friste deg, Johannes, til å kaste murerskjeen og ta fram sverdet i stedet. Derfor vil jeg heller be deg fortsette i samme tone og si oss noe om blodets vitnesbyrd.»

Blodets vitnesbyrd

Johannes: «Ja, gjerne. Blodet samstemmer med Ånden og vannet og vitner det samme, nemlig at Gud har gitt oss evig liv.

Det er det rensende blodet, som ‹taler bedre enn Abels blod›, sier apostelen (Hebr 12,24b). Abels blod ropte til Herren om hevn over den arme brodermorderen. Det talte dømmende og anklagende i hans samvittighet, slik at han alltid måtte vandre fredløs, dømt og ulykkelig på sin jordiske vei. Kristi blod taler bedre enn Abels. Det talte en gang på korset, der det ropte til himmelen – ikke om hevn, ikke engang over de arme menneskene som forgrep seg på ham, han som det ikke ble funnet svik i munnen på (1 Pet 2,22). Nei, det ropte til himmelen om nåde og frelse for hele den fortapte verden.

Det kunne se ut som om blodets rop ikke ble hørt i himmelen. I stedet skalv jorden, som om Gud ristet den i sin mektige vrede, og solen trakk et svart slør over ansiktet. Det var som om det var forbudt å sende noe svar, og heller ikke noe lys fikk skinne på den forbannede jorden.

Men blodet fortsatte å renne, og hver dråpe ropte: Nåde, nåde for de ulykkelige!

Og til sist kom svaret. Blodets røst var blitt hørt i himmelen; ved at blodet rant, ble det skaffet forlatelse. Det sikreste pantet på dette var at Gud reiste sin Sønn opp fra de døde. Døden kunne ikke holde ham da han hadde løst dødens veer og tatt bort dens brodd.

Men nå vil blodet også vitne for våre samvittigheter, kjære venner:

‹Din synd er utslettet og skylden betalt,
og Gud er forsonet med deg.
Hans hellige vrede i blodet er kvalt,
og nå, nå forbarmer han seg.
Og vit: hva han engang lagde på seg,
det kaster han aldri tilbake på deg.
Det er borte!›

Som vår yppersteprest gikk han en gang inn i helligdommen – ‹ikke med blod av bukker og kalver, men med sitt eget blod gikk han inn i helligdommen én gang for alle, og fant en evig forløsning› (Hebr 9,12). Ja, en så fullkommen forløsning at apostelen kan vitne at det ikke lenger trengs noe offer for synden.

Er ikke dette blodets vitnesbyrd tydelig og gripende? Trenger vi flere eller bedre vitnesbyrd?

Vi har nå hørt om Guds evige frelsesplan, og vi har hørt tre pålitelige vitner: Ånden, vannet og blodet. Dem har Gud selv sørget for, og de forkynner *én eneste* sak: Gud har gitt oss evig liv, og dette liv er i hans Sønn.

Forstår vi nå hvordan en synder kan bli viss på sin salighet allerede her i livet? Forstår vi nå hva det lille ordet ‹tro›, som møter oss overalt i Guds ord, betyr? Tro forutsetter at det finnes noe som skal tros, noe som *er* troverdig. Er da ikke Åndens, vannets og blodets vitnesbyrd troverdig?

Og de vitner at hele vår frelse er fullbrakt, altså *ferdig*!

Forstår vi nå hva apostelen mener når han sier: ‹Så kommer da troen av forkynnelsen som en hører› (Rom 10,17)?

Tro er ikke noe annet enn å ta imot! Og ‹alle dem som tok imot ham, dem ga han rett til å bli Guds barn, de som tror på hans navn› (Joh 1,12).

La oss nå vende tilbake til vår tekst i Sal 32,1 og Rom 4,8: ‹Salig er den som har fått sin overtredelse forlatt og sin synd skjult. Salig er den mann som Herren ikke tilregner synd.›

Tør vi nå, kjære venner, regne oss blant disse salige? Har vi tatt imot den forlatelsen Jesus har skaffet? Har de tre vitnene, Ånden, vannet og blodet, fått overbevise oss om at Gud har gitt oss det evige liv? Eller går vi ennå i mørke og vantro og venter på andre vitnesbyrd for å kunne tro og bli frelst?

Venter vi kanskje på å fare opp til himmelen for å hente Kristus ned, eller ned i jorden for å hente ham opp? Eller går vi kanskje og venter på at vårt eget hjerte skal komme med vitnesbyrdet? La oss ikke bedra oss selv! Det finnes ikke noe annet som holder, eller som kan være grunnvoll for vårt håp om salighet, enn denne evige klippen, som er Ordet.

Alt annet er sandgrunn – ja, egentlig enda verre: en råtten hengebro med en fryktelig avgrunn under.

Mine venner! La oss bli små og enfoldige og tro det som står skrevet. Da skal våre sjeler fylles med Guds salighet. Når vi enfoldig tror det vitnesbyrdet Gud har vitnet om sin Sønn, da skal Ånden vitne om Guds salighet i vår sjel. Og vi skal være med blant dem ‹som synger om salighet i de rettferdiges hvilested›.»

Jakob: «‹Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, som etter sin store miskunn har gjenfødt oss til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde› (1 Pet 1,3)!

Jeg sitter nå her som et stakkars kryp, men med glede ‹øser jeg vann fra salighetens kilder, så mitt beger flyter over›.

Men hør nå, kjære bror Johannes. Jeg er redd for at jeg kan være en av dem som har svik i sin ånd. Hva mener David egentlig med uttrykket ‹en mann uten svik›?

En mann uten svik?

David framhever jo dette som et sikkert tegn på at en er salig. Tenk for et forferdelig selvbedrag om vi skulle gå blant Guds kjærlighets yndige blomster med en ånd full av svik!»

Elias: «Alltid kommer du trekkende med ditt ‹redd for› … Du må da forstå at du forstyrrer evangeliets skjønne ro og harmoni med all denne tvilen og engstelsen. Skal vi nå igjen begynne å grave i vår egen ånd etter holdepunkter vi kan klynge oss til?»

Johannes: «Min kjære Jakob, det er et godt tegn på din oppriktige ånd at du frykter for deg selv. Det gjør nok også du, kjære Elias. Men når lykkelige følelser tar tak i deg, stiger ballongen din så høyt i fryd og jubel at du mister bakkekontakten. Da ser du heller ikke alle farene her i livet. I Jakobs mistenksomme og skeptiske sinn sitrer frykten mellom hallelujatonene.

Men det er et sikkert kjennetegn på alle Guds barn at de har en ærlig, oppriktig ånd, en ånd uten svik.»

Elias: «Men jeg er redd for at hvis et slikt krav stilles til meg, blir jeg inntil videre nødt til å skille lag med dere. Jeg har visst dessverre ikke en slik ånd uten svik. Rett som det er, må jeg refse meg selv for både falskhet og hykleri. Ja, selv når jeg ligger på kne og taler med Gud, blir jeg liksom slått på munnen av tanken på at jeg ikke er helt oppriktig eller helt ærlig.»

Johannes: «Her må vi visst rydde en misforståelse av veien. David sier *ikke* om de salige at det ikke er svik i deres kjød eller i deres gamle natur. Nei, alle salmene hans vitner om hvor klart han så både arten og beskaffenheten av den gamle naturen han selv måtte slepe på, selv om han var ‹en mann etter Guds hjerte›. Også i denne merkverdige salmen nevner han et eksempel på svik i hjertet: ‹Da jeg tidde, ble mine ben tæret bort›, sier han (Sal 32,3). Det var en gang han ville tie med sin synd og ikke ville ta imot tukt av samvittigheten. Da han begynte å kjæle med den syndige lysten, gjorde den ham både til en horkar og en morder. Den gangen var det svik i hans ånd. Han hadde ikke lenger åpen sak med Gud, og følgen ble at de levende vannstrømmene ikke rant inn i hans sjel. Han tørket ut! ‹Min livssaft svant som i sommerens tørke›, sier han (Sal 32,4).

Det er altså svik i ånden når det er noe en vil tie med eller holde skjult for Gud. Men er det slik med deg, kjære Elias, at du bekjenner alt for Herren, og at du vil være i lyset med all din elendighet og la deg dømme og tukte, da er din ånd ærlig! Da har du jo åpen sak med Gud. Det er dette Johannes mener når han sier: ‹Men dersom vi vandrer i lyset, likesom han er i lyset, da har vi samfunn med hverandre, og Jesu, hans Sønns blod renser oss fra all synd› (1 Joh 1,7).»

Elias: «Gud være lov, da får også jeg være med. For åpen sak med min Gud vil jeg ha i alle ting.»

Basunen må gi tydelig signal

Jakob: «Har forkynnelsen noe av skylden for at de kristne så sjelden når fram til sann frigjøring og lykke?

Etter alt det du nå har fortalt oss, Johannes, er det klart som dagen at de kristne kunne leve et mye mer lykkelig liv enn de gjør. Siden sist vi var sammen, har jeg tenkt og tenkt på hva grunnen egentlig kan være.»

Elias: «Å, det trenger vi vel egentlig ikke tenke så mye på. Saken er helt klar: ‹Brønnene i Israel er blitt tettet igjen med stein.› Det betyr at forkynnelsen i dag ikke kan føre til sann frigjøring og lykke. Det er svært sjelden en hører en ren og klar lyd fra ‹jubelårsbasunen›. I stedet lesser predikantene på oss byrder som vi ikke kan bære, og som de selv ikke rører med en finger. Hvorfor må de komme drassende med all denne ‹lovforkynnelsen› når Kristus har kjøpt oss fri fra lovens forbannelse?»

Johannes: «Forkynnelsen har nok sikkert noe av skylden, men jeg er redd for at du, kjære Elias – hvis jeg skal dømme etter det du sier – ikke har sett hvor den største feilen ligger. Forstår jeg deg rett, vil du ikke ha noen forkynnelse av loven. Men da viker du av fra de gamle stier, som gir hvile for våre sjeler.»

Jakob: «Min venn Elias er bare så snar til å hoppe etter alt som er nytt. Alle nye lyder og retninger er bra for ham. Men jeg er så engstelig for alt dette nye, og det har jeg god grunn til. Det er jo det ‹gamle› lyset fra Ånden som har strålt inn i den levende menigheten i 2000 år.»

Johannes: «Ja, det gjelder i sannhet å være på vakt mot alt det farlige nye som vil skylle inn over oss. Det er et kjennetegn på ånden i vår tid at den vil kaste over bord alt gammelt, både godt og ondt. Så vil en ha nye ideer og skape nye former, både i menneskelige og i åndelige ting. Og siden også vi er barn av vår tid, er det ikke så lett å finne ut hva som er rett og galt.

Men til alle tider har det vært slike som preker et ‹grovere eller finere› evangelium for kjødet. Enten er det et evangelium som er tilpasset og avkortet etter menneskets kjødelighet, eller det er en kunstig, hemmelighetsfull lovlære som en prøver å pynte på med evangelisk farge og navn. Om alt dette sier Guds ord: ‹Men selv om vi eller en engel fra himmelen skulle forkynne dere et annet evangelium enn det vi har forkynt dere, han være forbannet! Som vi før har sagt, så sier jeg nå igjen: Om noen forkynner dere et annet evangelium enn det som dere har mottatt, han være forbannet!› (Gal 1,8–9).»

En farlig leder

Jakob: «Jeg snakket nettopp med en gammel mann som var svært bedrøvet over frafallet og elendigheten i vår tid. Han snakket først og sist om de gamle stiene som nå lå øde. Snart hørte en ikke lenger den gamle forkynnelsen av lov og evangelium. I stedet kappet prestene og forkynnerne om å preke frihet, men han var redd for at det bare var en kjødelig frihet.

Men da jeg gikk nærmere inn på hva denne gamle mannen mente med de gamle stiene, ble jeg svært forbauset over hvor lite han kjente til hva Guds ord sier om dette. Jeg kunne også merke at han selv var uten fred og ulykkelig. Han fortalte meg så mange merkelige ting at jeg knapt husker halvparten.

Men noe husker jeg svært godt. Det var noe om at de falske åndene på den ene siden preket loven *altfor* strengt – så strengt at de svakt troende kunne bli helt fortvilet – og på den andre siden et *altfor* fritt evangelium, slik at hvem som helst kunne rane det til seg.

Han sa også at disse falske åndene ville ha folk til å hoppe rett fra loven og inn i evangeliet, eller rett fra ugudeligheten og inn i nåden. Han mente det var bedre at synderen ble holdt i en mellomtilstand en tid, slik at Den Hellige Ånd kunne virke en sann omvendelse, hat til synden og kraft til å holde seg borte fra den. Først da hadde en gravd dypt nok og fått lagt en god grunnvoll. Først da kunne en begynne å tilegne seg litt nåde og våge å håpe at en var et Guds barn.

Han sa også at disse falske åndene alltid snakket om nåden og ga alle slags dårlige folk fritt leide til den. Som bevis for påstanden siterte han en linje fra en gammel salme: ‹Hele Herrens nåde er kall for vårt alvor.› Dessuten sa han at en måtte være forsiktig med evangeliet, så en ikke preket det for fritt. En måtte se folk an, så en ikke kastet perler for svin osv.»

Johannes: «Akk ja, kjære Jakob, der traff du virkelig den rette mann! Du har helt rett i å være mistenksom mot det han sto for. Hørte du ikke i alle disse beskyldningene en lyd av den samme ånden som sto i veien for Jesus da han ville ta imot syndere? Til og med da han hang på korset, ble slike beskyldninger slynget ut. Det er den samme ånden som anklaget Paulus for å preke syndenes tillatelse i stedet for syndenes forlatelse. Derfor måtte han ofte gå mot innvendinger som: ‹Skal vi ikke da like gjerne gjøre det onde for at det gode kan komme av det?› (Rom 3,8), eller: ‹Hva skal vi da si? Skal vi forbli i synden for at nåden kan bli dess større?› (Rom 6,1), eller: ‹Skal vi synde siden vi ikke er under loven, men under nåden?› (Rom 6,15).

Mange slike ånder har gått ut i verden, kjære Jakob. Derfor trenger vi å prøve om åndene er av Gud – ikke prøve dem på følelser, innbilninger eller forutfattede meninger, men på Guds usvikelige sannhetsord. Du skjønner vel hvem den gamle mannen siktet til? Det var de få som preker Kristi gamle evangelium.

Både Den hellige skrift og kirkens historie viser at Kristi evangelium alltid står i fare for å bli blandet med menneskelige tilsetninger. En vil hjelpe eller lappe på evangeliet med noen nødvendige tillegg. Luther sier at evangeliet vanskelig kan holdes rent i en hel menneskealder; det vil mer eller mindre bli blandet med menneskelære. Det mest sørgelige er at det er villfarende omsorg

og nidkjærhet som gjør dette. Derfor har disse tilleggene et skinn av sannhet over seg, og de blir sett på som om de hører til evangeliet.

Derfor er det slik at hver gang evangeliet har blitt blandet med menneskets ideer og så blir forkynt klart og uforfalsket igjen, blir det sett på som en ny og ‹rar› forkynnelse – særlig av de religiøse, som har levd seg inn i dette sammensuriet. Slik gikk det med Luther. Overalt der han sto fram med livets ord, fikk han høre at dette var en ny forkynnelse, et nytt evangelium. Nå er det like sant og like sørgelig at Luther også i vår tid blir møtt med mistillit og anklager. I stedet for Luthers livsfriske vitnesbyrd og Guds ord bruker en alle slags andre midler.

Den basunen som ga så tydelig og klar lyd i reformasjonens tid, er ikke lenger i bruk. De som skulle bære budet om fred fra Herren, innviklet seg i stedet i kjødelige stridigheter, ofte om småting, der de ble mer opptatt av åndelig eksersis enn av å bekjempe synd, død og djevel med sannhetens sverd. De stengte seg inne på studerkammeret og slynget skarpe våpen mot hverandre. Så sto de fram på prekestolen med spissfindige krigsprekener, men merket ikke at de hadde kastet kjernen og beholdt skallet.

Men snart sto det fram menn som Spener og Francke. De oppdaget at Kristi evangelium var gravlagt under iskalde teorier, og at dette var grunnen til død og forråtnelse i menighetene. Med disse elskelige Guds menn begynte en alvorlig bevegelse der ordet ble forkynt klart. Men hos tilhengerne og etterfølgerne deres utartet det igjen til et nytt lovvesen, der Kristi rene evangelium ble mer og mer formørket.

Ethvert lands historie gir samme lærdom. For omkring 150 år siden begynte det å røre seg mer enn vanlig blant ‹de døde ben› i Sverige. Mange alvorlige tordensønner lot sine vekkelsestoner lyde, og de styrte bevegelsen i en lovisk retning. Midt i denne tiden kom den kanskje noe ‹ensidige› evangelisten dr. A. L. Rutstrøm, og han sang:

Hjertens Jesus i ditt hjerte Er så godt å gjemme seg. Utenom deg er bare smerte Ingen ting som gleder meg; Men i dine kjærlig armer Er et fast og sikkert slott, Og om ofte rundt meg larmer, Jeg hos deg dog hviler godt.

(*Oversetterens merknad: Slik lyder verset som nr. 260 i den gamle sangboken:*)

Hjartans Jesus i din nåde Er så trygt å gjøyma seg. Livet ellers vert ein våde Ingen ting då hugar meg; Ved ditt hjarta vil eg gøyma Meg frå verdsens ville sverm. Får din kjærleik til meg strøyma, Kjenner eg meg trygg og varm.

Han talte om den korsfestede Kristus med en merkelig enfold og kraft. De lovmessige lederne skjulte nesten Kristus under sine stadige formaninger til bedring, anger, bønn og omvendelse, men de talte ikke de ordene som kunne virke dette. Disse lederne slo seg sammen med åpenbare fiender, og de ga seg ikke før de hadde fått Rutstrøm utvist fra landet.

Men evangeliet lar seg ikke så lett utvise fra noe sted. Ordene hans hadde spredt lys rundt omkring, ja, helt inn i de innerste sirklene ved kongens hoff. Derfor ble rettspapirene og bevisene dratt fram igjen og gransket nøye, og det hele endte med at Rutstrøm etter to års forvisning ble frikjent for alle anklager. Siden den tid har det dyrebare evangeliet kanskje fått lyde klarere i vårt broder-

land enn i noe annet land siden reformasjonen. Tusener på tusener synger nå Rutstrøms trosfriske sanger, og også i Norge synger mange frigjorte sjeler med.

Ja, hvordan har det ikke vært med forkynnelsen av evangeliet i vårt land! For 150–200 år siden ble det preket enten åpenbar rasjonalisme eller tørr moral. Det kunne aldri forstyrre den åndelige døden som hadde senket sitt mørke over det meste av folket.

Men så sto det fram et Guds vitne: Hans Nielsen Hauge. Han var en ‹ropende røst i ørkenen›, som gikk til angrep på den døde ‹hjernetroen›. Som apostelen Jakob ropte han ut: ‹Vis meg din tro av dine gjerninger!› Frukten av virksomheten hans viste seg snart. Det ble en veldig bevegelse rundt om i landet. Noen sa at han var god, mens andre sa at han forførte folket. Som takk for virksomheten sin måtte han tåle mye forfølgelse, men vennene samlet seg i store flokker for å høre, og de ble flere og flere for hver dag.

Det sier seg selv at Hauge og vennene hans måtte rope høyt om kristendommens forfall og den døde ‹kunnskapstroen› – den troen som ikke har noen omskapende virkning på hjerte og liv. Men etter en tid begynte en mer eller mindre skjult lovisk retning å gjøre seg gjeldende. Loven, evangeliet og formaningene ble blandet sammen, og dette fører alltid til at de enkelte delene hemmer hverandre i det de skal virke.

Selv i våre dager er det et sørgelig syn at evangeliet møter så stor motstand, særlig fra slike som ellers synes å være både alvorlige og oppriktige. Dette kan ha sin forklaring i falsk ledelse. Men blant de mer alvorlige prestene og lekpredikantene er det ennå mange som har ‹Mose dekke› foran øynene. De forarger seg sterkt over evangeliet, og i stedet for å vise at ‹alle løfter i Kristus Jesus er *ja* og *amen*›, gjør de det til ‹Ja – men …›.»

Jakob: «Dette var trist å høre, men det er visst altfor sant. Men fortell oss nå hvordan evangeliet oftest blir forfalsket.»

Farlig sammenblanding

Johannes: «Dette skjer særlig ved at en blander sannhetens ord sammen i stedet for å ‹dele sannhetens ord rett›, som apostelen sier. En blander litt trøst og litt av evangeliet inn i loven, slik at den mister evnen til å fordømme. En tenker at synderen så lett kan fortvile hvis en ikke blander litt trøst inn i lovens ord.

På samme måte blander en også loven inn i evangeliet, slik at det mister evnen til å ‹gjenføde til et levende håp›. Her tenker en at nåden kan bli tatt for lett, og derfor knytter en noen betingelser til nådeordet. Da må jo synderen prøve seg selv om han kan få lov til å tro nåden.

På denne måten blir verken loven eller evangeliet forkynt rett; det blir et åndelig sammensurium. En synder som hører en slik tale, blir – om ikke Den Hellige Ånd får gjøre et særskilt under – verken fortapt eller salig, men blir hengende i en merkelig flytende tilstand mellom himmel og jord.

Det samme gjelder formaningene. Jeg har snakket med predikanter som mener det trengs **mindre lys og erfaring** for å holde en formaningstale enn for å tale lov og evangelium klart og tydelig. Disse predikantene viser at de ennå ikke har forstått hva det dreier seg om!

Formaningene forutsetter nemlig et nytt, frivillig barnesinn! Og de kan *aldri* være til sann nytte der det ikke har skjedd en ny fødsel. Formaningen må være slik at den vekker, oppliver og ansporer dette nye sinnet i stedet for å kue, binde og drepe det.

Derfor må formaningens ord ikke skilles fra de livgivende ordene i evangeliet. **For det er evangeliets oppfriskende livssannheter for det indre hjertelivet som *alltid* holder samvittigheten renset og *fri* fra loven.**

Formaningen må ha den rette drivkraften, og det er evangeliet om den frie nåde. Først da vil den frie nåde virke uforstyrret til helliggjørelse!

Legger vi merke til hvordan apostlene formante, har vi uendelig mye å lære. Paulus sier: ‹Jeg formaner dere altså, brødre, *ved Guds miskunn*› (Rom 12,1), eller: ‹Jeg … formaner dere *ved Kristi nedbøydhet og mildhet*› (2 Kor 10,1) osv.

Når en bare driver på med formaninger, blir det rette forholdet til Frelseren forrykket, samvittigheten lovbundet og det rette barnesinnet forstyrret. I stedet for et mer alvorlig, kraftig og virksomt kristenliv blir det bare avmakt i sjelen, ynkelig villrede i samvittigheten og forvirring i de åndelige sannhetene. Det gir også en forventning i sinnet som oftest ender med frafall fra både evangeliet og nåden.

Dessuten blir det ikke en rett og fruktbar forkynnelse hvis en ikke forkynner lov og evangelium *rett inn på* synderen. I stedet er det vanlig å komme med vakre beskrivelser av *hva* loven og evangeliet er, eller hva de virker. En taler *om* Kristus i stedet for å tale Kristus selv, og en taler *om* evangeliet og dets virkning i stedet for å tale selve evangeliet, så virkningen kan komme. En preker *om* loven og *om* syndsbekjennelsen i stedet for å tale selve loven, som får syndsbekjennelsen fram.

Det er ikke nok å tale *om* sverdet og beskrive hvordan det virker. Dette tveeggede sverdet må settes rett mot hjertet hvis det skal kunne trenge igjennom. Først da kan det ‹kløve sjel og ånd, ledd og marg, og dømme hjertets tanker og råd› (Hebr 4,12).

På denne måten blir loven en ‹fordømmelsens tjeneste›, som Paulus sier. Først da stoppes munnen på vårt eget jeg, og først da får Guds Ånd blåse på menneskets ‹fromhetshalm›, så den fortæres og visner (Jes 40,6–8).

Ved slike vakre og greie beskrivelser av hva loven virker, kan det nok komme slike opplærte syndsbekjennere som det finnes så mange av i vår tid. Men det kommer *få* som ligner tolleren i templet, og som roper med Paulus: ‹Hvem skal fri meg fra dette dødens legeme?›

Og når syndserkjennelsen bare sitter i hodet – en ‹kunnskapserkjennelse› og *ikke* en erkjennelse i hjertet – da når heller ikke evangeliet fram til hjertet med sin ‹legedom til liv›.

Medisinen kan ikke gå dypere enn kniven har gått! ‹Det er ikke de friske som trenger lege, men de som har ondt!›

Slik går det når en bare beskriver hva loven er, og hvordan og hva den virker, i stedet for å preke selve loven. Slik går det også når en bare holder vakre foredrag om evangeliets innhold og virkning i stedet for å tale evangeliet rett inn på synderen.

Når vi taler loven, er det rett å si: ‹Du er mannen!› Men det er like riktig å si ‹Du er mannen› når en taler om ‹den korsfestede Kristus› og hans gledelige budskap.

Hva er vel evangeliet annet enn en likefram forkynnelse av ‹det glade budskap›, ‹den gode tidende›: at Gud var i Kristus og forlikte verden med seg selv, så han ikke tilregner dem deres overtredelser?

Eller: at en evig rettferdighet og en evig forløsning er gjort ferdig for *alle* mennesker. Kristi evangelium rekker hele frukten av Kristi *stedfortredende* gjerning fram som en *fri* gave fra Gud til **alle syndere** på jorden! Denne frukten er: syndenes forlatelse, rettferdighet, liv og evig salighet.

Evangeliet knytter frelse eller fortapelse til om en tar imot eller forkaster det som Gud allerede har godtatt som løsepenge for *alle* våre synder. Og dette må forkynnes enkelt, som en **ubetinget** sann kjensgjerning! Vår omvendelse, bønn eller tro må *ikke* blandes inn som betingelse for evangeliet. Evangeliet er sant i seg selv, uavhengig av alt dette!

Blandes betingelser av noe slag inn i evangeliet, forderver en evangeliet, og det blir ikke lenger noe gledelig budskap for helt fortapte syndere.

De som i velmenende iver lager slike betingelser, erfarer at hyklerne de prøvde å stenge ute med dem, er de raskeste til å hoppe over alle disse betingelsene. Samtidig er det minste halmstrå som blir lagt i veien for de virkelig fortapte, nok til å frata dem *all* trøst og velsignelse.

Evangeliets sol med ‹salighet under sine vinger› sender de samme strålene ned på hykleren Judas som på de fattige søsknene i Betania. Men skal en ha nytte av evangeliets gave, må en ta imot gaven i tro. Og det ligger i sakens natur at skal det bli noen trang etter gaven, må *Herren* gjøre oss til syndere.

Men evangeliet selv er et *ubetinget* frelsesbudskap om at *alt* er ferdig fra Guds side. Var det ikke slik, kunne ikke Den Hellige Ånd ha som oppgave ‹å overbevise verden om synd, fordi den ikke tror på Sønnen›. Var gaven ikke gitt og alt ferdig fra Guds side til å tas imot i troen, kunne det ikke være noen synd ‹ikke å tro›. Tvert imot måtte det være både syndig og uforskammet å tro ‹noe som *ikke* var gitt av Gud›.

Tror jeg på noe som ikke er gitt meg, blir jeg en tyv. Men tror jeg og tar imot det som allerede er gitt meg, da ærer jeg giveren og nyter godt av gaven.

Dette er den gamle ‹kjetterlæren› som så ofte har satt folk i fyr og flamme – dette nye evangeliet som noen sier kommer fra Sverige, andre fra Amerika, andre fra Wittenberg eller fra Nasaret.»

Jakob: «Det kan da ikke være mulig at det er dette som kalles et nytt evangelium! Jeg har en bror som ble grepet av gullfeberen og dro til Australia for noen år siden. Bare ved å lese Guds ord kom han både til vekkelse og til et slikt syn på evangeliet at han ble svært lykkelig. Han og jeg har hatt samme erfaring: Vi fikk det samme synet på sakene da vi begynte å lese Guds ord og Luthers skrifter, og dem er vi etter hvert blitt svært glad i. Det kan da umulig være noen som påstår at Bibelen og Guds ord er ‹nyevangeliske›. Er det tilfellet, vil jeg i hvert fall regne det som en hederstittel.»

Johannes: «Nei, det er vel ingen som tør si noe slikt rett ut – det måtte da være de som er så bundet av menneskelære at de sier som en munk som studerte Romerbrevet: ‹Nå er visst Paulus også blitt lutheraner og burde brennes.›

Det evangeliet som gir, er den likefremme forkynnelsen av nåden. Den er langt fra et ‹historisk beskrivende› evangelium med lovmessige krav og fordringer. For et slikt er slett ikke noe evangelium, men snarere, som en har sagt, ‹som en kopp som holdes fram for en tørst munn uten at den får drikke›.

Nei, evangeliet må få være det det i virkeligheten er: et testamentsord fra Gud, slik Paulus talte det i synagogen i Antiokia. For forsamlingen der, som senere ville steine ham, vitnet han: ‹Derfor skal dere vite, brødre, at ved ham forkynnes syndenes forlatelse for dere. Og fra alt det som dere ikke kunne rettferdiggjøres fra ved Mose lov, rettferdiggjøres i ham enhver som tror› (Apg 13,38–39).

Og Herren selv sier: ‹Kom dette i hu, Jakob, og Israel! For du er min tjener. Jeg har dannet deg, du er min tjener, Israel, du skal ikke bli glemt av meg! Jeg utsletter dine overtredelser som en tåke og dine synder som en sky. Vend om til meg, for jeg gjenløser deg!› (Jes 44,21–22).

Herren sier også: ‹Du har **ikke** kjøpt kalmus-krydder til meg for sølv og **ikke** mettet meg med dine slaktoffers fett. Du har **bare** trellbundet meg med dine synder, og **plaget meg** med dine misgjerninger. **Jeg, jeg** er den som utsletter dine misgjerninger **for min skyld**, og dine synder kommer jeg ikke i hu› (Jes 43,24–25).»

Jakob: «Ja, disse sannhetene må da være så klart lagt fram i Guds ord at ingen kan motsi dem? I hvert fall ikke de som har Livet?»

Johannes: «De som har Livet, motsier dem vel heller ikke – bortsett fra av noen grunner jeg vil nevne. For det første kan de ha uvilje eller fordom mot den som forkynner dem. For det andre kan formen ordene blir lagt fram i, være litt rar eller avvike fra det vanlige. Og for det tredje kan evangeliet bli holdt fram så ensidig at det høres ut som om en ikke regner lovens preken for nødvendig.

Å, måtte alle som tar på seg det ansvarsfulle kallet å være Herrens munn og vitne på jorden, tale **hele** Guds råd og la enhver sannhet komme til sin rett!

Folk som kommer med beskyldninger og ikke tåler at evangeliets basun gir tydelig lyd, er vanligvis slike som Herren selv beskriver: ‹På din lange reise ble du trett. Likevel sa du ikke: Jeg gir tapt! Du fant ny livskraft for din hånd, derfor ble du ikke svak. … Jeg vil kunngjøre din rettferdighet og dine gjerninger, og de skal **ikke gagne deg**› (Jes 57,10.12).

Det som mangler hos disse menneskene, er at de i kampen med Gud i tussmørket ikke har fått sin egen åndelige hofteskål slått ut av ledd. Hadde de fått det, skulle de snart finne sitt navn på listen over de fortapte og så ta imot nåde som nåde.»

Jakob: «Men blant dem som ivrer for evangeliets rene lære, finnes det jo noen som er kommet så langt at de slett ikke vil ha verken formaning eller lovens ord? Det finnes jo noen som ikke vil høre eller lese Rosenius fordi de mener han er for lovisk.»

Johannes: «Dessverre finnes de både her og i våre broderland. Det er slike som har fått – og fortjent – navnet ‹nyevangelister›. Mer enn de selv aner, har de skadet evangeliets sak, og i tillegg gir de motstanderne våpen til å gå motsatt vei.

Disse ‹nyevangelistene› kan selv mene det godt og riktig, og de lever kanskje rett etter hele Guds ord. Men sjelefienden har ledet mange inn i en kjødelig frihet, og fruktene av det kan ses mange steder.

Tusenkunstneren kan forville oppriktige sjeler. En som lenge har gått og trellet under loven og menneskelige meninger, får endelig se seg frelst og salig ved Kristi blod alene.

Når han ser tilbake på sin tunge trelletjeneste, kan han lett komme til å tenke: ‹Ja, men loven viser meg tilbake til gjerningene. Den gjør at jeg driver på med meg selv og mitt. Den viser meg ikke til Kristus – så bort med hele loven! Herren sa jo ikke: Gå ut i all verden og forkynn loven. Nei, han sa: Gå ut i all verden og forkynn evangeliet. Frelsen er jo ferdig for hele verden, så nå står det bare igjen å be folk inn til bryllupet. Er det ikke Guds godhet som driver til omvendelse, og ikke lovens strenghet? Og Guds ord sier at vi har loven i samvittigheten› osv.

Ja, slik holder de på. De mener det rett, men det er en nidkjærhet for evangeliet som fører galt av sted. Bonden tenker aldri: ‹Det blir ikke frukt av at jeg pløyer åkeren, så bort med plogen!› Nei, han vet at plogen er god til sitt bruk. Slik visste Herren at det trengtes en ‹ropende røst i ørkenen› som skulle bane vei (blant annet Jes 40,3). Det visste også Paulus da han, drevet av Den Hellige Ånd, skrev: ‹Men loven kom til for at fallet skulle bli stort› (Rom 5,20). Han skrev også: ‹Ved budet (loven) skulle synden bli overmåte syndig› (Rom 7,13).

Slik er loven blitt vår tuktemester til Kristus (Gal 3,24). ‹Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud› (Rom 3,19).

Vi har kommet så langt bort fra Gud at vi ikke **kan** erkjenne hva vi er og ikke er. Derfor kommer loven til oss med sitt ‹Du skal› og ‹Du skal ikke›. Loven er et speil der Herren får vise oss vår sanne skikkelse.

Herren begynner sin omvendelsesgjerning med å vise oss særlige kjærlighetsbevis. Hos Peter velsignet han blant annet fisket, og det fikk Peter til å rope: ‹Gå fra meg, for jeg er en syndig mann!› Med kvinnen ved Jakobs brønn begynte han å tale om ‹Guds gave› og om ‹det levende vann›, men han holder også loven fram for henne.

Han lar ofte kjærligheten komme først, for at synderen ikke skal rømme fra ham, og for å feste snøret som han senere vil bruke til å dra synderen til seg. ‹Ved loven kommer syndens erkjennelse›, selv om det er Guds kjærlige hånd som holder lovens speil fram for en synder. Paulus sier: ‹For begjæret hadde jeg ikke kjent dersom ikke loven hadde sagt: Du skal ikke begjære!› (Rom 7,7).

Hadde loven blitt forkynt slik den bør forkynnes, hadde det nok blitt flere **virkelige** syndere og ikke slike lærde bekjennere – syndere som hadde virkelig behov for Jesus.

De som forkaster loven, vil som regel ikke vite av noen formaninger heller. De mener at det bare er evangeliet som både kan gi livet og holde det oppe. Formaningene binder samvittigheten og tvinger oss tilbake til å se på oss selv,

og da mister en kraften. Er derimot den frivillige Ånden til stede, går den etter Herrens vilje uten pådriver eller formaninger. Er den frivillige Ånden derimot *ikke* til stede, kan ingen formaninger hjelpe …

Dessverre er det altfor sant at det ofte blir formant på en slik måte at samvittigheten blir bundet og det nye mennesket blir fratatt makten.

Apostelen sier også at en må være ‹død fra loven› for å ‹bære frukt for Gud›. Og når han formaner menigheten i Rom til å døde sine ‹jordiske lemmer›, sier han også hvordan dette kan skje: ‹For dere er jo ikke under loven, men under nåden.› Peter viser også den rette hensikten med formaningen når han sier: ‹Jeg kommer igjen til dere med formaninger for å vekke deres oppriktige sinn.›

Det oppriktige sinnet vekkes og anspores når en i formaningsordet får høre om de utallige farene en er utsatt for. Samtidig må en få høre om nåden, som gjør det mulig å komme gjennom denne farlige verden uten å miste sin skatt.

Måtte alle kristne budbærere kunne si med Paulus: ‹Jeg har forkynt dere hele Guds råd› (Apg 20,27). Når de da er ferdige med arbeidet i Guds vingård, kan de legge hyrdestaven ned ved Jesu føtter og si: ‹Jeg er ren for alles blod› (Apg 20,26). Og måtte alle som håper på en lykkelig utgang av denne jammerdalen, ha en åpen sak med Gud og lære å kjenne hans ‹velbehagelige og fullkomne vilje› i alle ting.»

Elias: «Nå synes jeg virkelig, kjære bror Johannes, at du har brukt sverdet mer enn murskjeen. Og sverdet har du brukt så hardt på meg at det svartner for øynene. Men du har brukt det i en kjærlig ånd, og det takker jeg deg for. Jeg føler meg i høyeste grad rammet av alt du har sagt, og jeg må bekjenne at jeg har hatt altfor lite syn for Guds nådes husholdning.

Og jeg vil bekjenne åpent for dere alle at jeg har vært mer påvirket av villfarelser enn dere tror. Jeg innbilte meg at jeg hadde større lys i disse tingene enn dere, men nå ser jeg at det lyset som har vært i meg, egentlig har vært mørke. Grunnen er at jeg har vært blendet av menneskelige tanker, bare har flagret av sted på overflaten og har glemt det som står skrevet!»

Evangeliets hemmelighet

Jakob: «Men er det egentlig ikke litt rart at alle disse alvorlige granskerne av Guds ord ikke kan komme til det samme resultatet i disse viktige sannhetene? Tenk at både lekfolk, lærde og prester – selv vakte og alvorlige prester – kan være uklare i denne viktige saken!»

Johannes: «Det er fordi evangeliet på en måte er så enfoldig og enkelt at et lite barn kan fatte det, men samtidig har det i seg en hemmelighet som er skjult for all fornuft. Luther sier: ‹Da Herren ga oss sitt ord, tenkte han: Jeg skal nok skrive det enfoldig, enkelt og tydelig, men likevel lage det slik at det skal bero på min Ånd om det blir forstått.›

‹*Ingen* kjenner Sønnen uten Faderen, heller ikke kjenner noen Faderen uten Sønnen, og den som Sønnen vil åpenbare det for› (Matt 11,27).

Hva betyr dette? Vil ikke Faderen åpenbare det for alle? Nei, i vers 25 heter det tvert imot at han har skjult det for mange – nemlig for de vise og kloke, slike som visdommen og klokskapen står i veien for, så de ikke kan bli lært av Gud!

‹Til dom er jeg kommet til denne verden, for at de som ikke ser, skal se, og de som ser, skal bli blinde›, sier Frelseren. Sannheten ligger så lavt og er framstilt så enfoldig og barnslig at den er skjult for ‹de stolte øyne› (Jes 2,11).

Evangeliets hemmelighet kan bare ‹gå opp› for slike som gjennom smertelig og uventet erfaring er kommet til å se seg selv som helt fortapt – uansett hvor kloke og forstandige de er, ja, selv om de ikke har gjort annet enn å studere teologi – gudskunnskap – i både 20, 30 og 40 år.

Evangeliet ‹går opp› for slike som får se seg selv som helt forblindet, for slike som i alle ting er forvendt og ikke kan fatte det som hører Guds Ånd til, for slike som er kommet inn på listen over de fortapte syndere, og som om og om igjen må stave på denne leksen: ‹Det er ikke én som er forstandig … *alle* sammen er blitt udugelige!›

Disse slutter å ta sin tilflukt til læresetninger som de har lært utenat. I stedet har de lært å kjenne trangen til virkelig nåde! De rike må gå tomhendte derfra, uansett hva de synes de har av åndelighet, men de fattige fyller han med gode gaver. De rike kan nok skryte og tale mye om begreper og meninger, og de kan være mestere i spissfindigheter om sine ytre læresetninger, men det har en hul klang, som når en slår på tomme tønner.

Vi lever i en tid, kjære Jakob, da det er lettere enn noen gang å bedra seg med ytre skinn. Vi må ikke bare stille riktige spørsmål om begreper og meninger, men også spørre: Hvordan er mitt hjerte stilt overfor mine begreper? Dette tror jeg med hodet, men hva tror jeg med hjertet? Dette har jeg forstått med forstanden, men hva har jeg forstått med hjertet?

Å, det er så lett å bedra seg med at en ‹gransker Skriftene og mener å ha evig liv i dem›, men ikke vil komme til Sønnen for å ha livet i ham! ‹Den som har Sønnen, har livet.› Merk at det står **har** Sønnen – ikke at en *vet* mye vakkert og sant om ham, men at en har ham. Stor er gudsfryktens hemmelighet!

Noen har ikke stanset opp foran denne hemmeligheten. I stedet har de hoppet over muren med sine utenatlærte setninger og begreper om frelsen, om syndserkjennelsen, om den trange port, om omvendelsen og om helliggjørelsen. Men du kan være sikker på at en dag kommer du til en mur og en port som du ikke *kan* hoppe over. Det er når Herren sier til dem som har profetert, drevet ut djevler og gjort mange kraftige gjerninger i hans navn: ‹Gå bort fra meg, jeg kjenner dere ikke!›

Men det står at Faderen vil åpenbare det for de umyndige. Disse kan ikke lenger stå under lovens formynderskap, for loven har allerede fordømt og utarmet dem. De kan heller ikke lenger stå under fornuftens, følelsenes eller den kjødelige smakens herredømme, for disse er forrædere. Heller ikke kan de stå under menneskelige formyndere, for de har erfart at ‹alt kjød er fordervet og alle mennesker er løgnere›.

Men Jesus er blitt deres formynder, så til ham kan de si: ‹Bare du har retten til å være vår formynder – du og ingen andre! Du har kjøpt meg, og det er eieren som er den rettmessige formynderen.

Jesus, Jesus, min formynder, min forsvarer! Du har gitt meg ditt gode formynderord. Gi meg nå også dine formynderråd og din formyndertukt, så jeg ikke river meg løs fra ditt formynderskap!›

Disse umyndige tar salighetsordet til hjertet, og de mener at ordet skal forstås akkurat slik som det står. Dette står i sterk motsetning til de selviske og selvkloke. De setter i stedet på seg ‹brillene› og spør hva som er den rette oppfatningen av det som står.

Når disse ‹vise› vil blåse de umyndige over ende med alt sitt lærdomsvær, kan de umyndige feie alt bort ved å si som han som var født blind: ‹**Ett vet** jeg: at jeg som var blind, nå ser!› Disse umyndige føler seg ikke sterke nok til å ta opp kampen med de vise og mektige Jesus-foraktere på deres egen arena. I stedet gjør de det kort: De gir uttrykk for sin forundring over at de som vil være lærere i Israel, ikke kjenner ham som kan åpne øyne. ‹Ett vet jeg: at jeg som var blind, nå ser!› Å, du elskelige, barnlige enfold!»

Jakob: «Nå kom jeg til å tenke på et fint stykke av den gode forfatteren C. O. Rosenius. Også han ble beskyldt for å være nyevangelisk! Et av stykkene hans har overskriften ‹Hemmelighetens åpenbaring›. Først i dette stykket tar han for seg flere måter udødelige sjeler kan bedra seg på. Etter det fortsetter han slik: ‹Nå har vi sett alle de bedrøvelige måtene Jesu ord går i oppfyllelse på når han sier: For mange, sier jeg dere, skal søke å komme inn og ikke være i stand til det (Luk 13,24). Vi har sett at årsaken til dette er at de ikke kjenner evangeliets hemmelighet. Så kan vi spørre: Hvorfor har de ikke lært å kjenne den?›

Det er tre grunner til det: For det første fordi den er skjult og ikke en hemmelighet som er lett å lære. For det andre fordi en mener at den er lett å lære. For det tredje fordi det er tiet om den (Rom 16,25), og den har fått et dårlig rykte, slik Kanaan fikk det av speiderne.

Denne hemmeligheten er i sannhet den mest skjulte og vanskeligst lærte som finnes. De som har lett for å tro den, ser egentlig ikke dens virkelige mening! Men de som har store vansker med å tro den, **har** egentlig begynt å forstå litt av dens storhet og herlighet – det er jo nettopp derfor det er så vanskelig. Med fornuften kan en nok tilegne seg en historisk kunnskap om evangeliets hemmelighet. Men å forstå dens ånd og egentlige mening i sitt hjerte er helt umulig uten at Den Hellige Ånd selv åpenbarer den.

I Rom 16,25 står det: ‹… etter åpenbaringen av den hemmeligheten som det har vært tiet om …›, i 1 Tim 3,16: ‹… stort er gudsfryktens hemmelighet …›, og i Jes 53,1: ‹Hvem trodde det budskapet vi hørte? Og for hvem ble Herrens arm åpenbart?›

Likevel har denne mest skjulte hemmeligheten og største kunsten den plagen ved seg som Luther taler om: ‹Det er ingen ting som synes lettere å lære enn denne leksen. Så snart noen har fått litt historisk kunnskap om den i hodet, mener en straks at dette er noe en har forstått og kan! Nå må en lære noe mer, noe nytt – selv om en bare har den samme kunnskapen som de ubotferdige eller de stolte lærde kan ha.›

Men ingen slike kan fatte hemmeligheten slik Guds Ånd alene åpenbarer den for de ydmyke, botferdige og bedende sjelene – de kan være så lærde eller ulærde de vil.

Mange sier som så: ‹Hvem vet ikke at Kristus er død for oss til en forsoning, så vi for hans skyld er rettferdige ved troen, uten vår fortjeneste?› Det er godt, men hva vet hjertet ditt om det? Trodde du av hjertet at du for Kristi skyld er så rettferdig som Ordet sier, da skulle jo hjertet ditt straks bli brennende i deg; det skulle bli døpt med Ånd og ild og bli født på ny.

Så lenge dette ikke har skjedd, så lenge troen din ikke utretter noe, har du ikke sett hemmeligheten i Åndens lys, men bare hatt lett for å tro i kjødelig sikkerhet. Var du først blitt rett vakt, så du så deg fortapt og fordømt, og skulle tro da – det går slett ikke så lett.

Men akk! Denne dyrebare hemmeligheten er ikke bare skjult, men også baktalt og fortiet. Det er derfor Sion er i en så bedrøvelig stilling. Velmenende sjeler sitter fortsatt på Mose stol, og de skyr denne læren – om hemmeligheten – som den reneste gift. De er bedratt av fornuften, som sier at en må fortelle folk sannheten, og med det mener de: straffe, drive og true. De tenker ikke på at det heter: ‹Bli født på ny av Ånden›, og at Ånden **bare fås** ved troens forkynnelse (Gal 3,2).

Eller også har de selv ennå sin trøst i egen rettferdighet og gir bare det de selv eier, nemlig en så mild og halv tolkning av loven at synderen kan få trøst.

Men de hjertene som er rett vakt og redelige, og som ikke kan trøste seg med lovens rettferdighet, må da savne all trøst. De må være i en uendelig kval, uten nytte av det deres forsoner har fortjent, som hedningene, som ikke vet noe om Kristus. Samtidig blir de selvrettferdige og jødisk ivrige fariseerne bedratt både for tid og evighet. – Så langt Rosenius.»

Fristelser til tvil på sannheten

Elias: «Vi har allerede snakket mye om et menneskes frigjøring og lykke. Og du, far Johannes, har sannelig gjort alt du kunne for å rive oss ut av fangehuset og løse trellelenkene. Med stor styrke har du vist oss at det er mulig for en kristen å leve et virkelig lykkelig liv her på jorden. Men utenom de vanskelighetene du allerede har pekt på, er det mange andre ting som forstyrrer en kristens lykke og hindrer ham i å si av hele sitt hjerte, som profeten: ‹Se, Gud er min frelse! Jeg er trygg og frykter ikke. For Herren Herren er min styrke og lovsang. Han ble meg til frelse› (Jes 12,2).

Vi går gjennom usunne strøk og må hele tiden puste inn giftig luft. Tærende tvil snor seg som giftige ormer omkring hjerterøttene våre og truer med å røve livet fra oss! Kunne vi overgi oss mer helt og fullt til sannheten, ville også sannheten helt og fullt frigjøre oss.

Men akk, det er jo nettopp dette vi ikke kan. Sannheten kan nok stå for oss som den frelsens klippe vi må klamre oss fast til, men tvilen er som en tærende, hemmelighetsfull kraft under jorden. Den rister både oss og vår salighets klippe og hindrer oss i å erfare hele sannheten i ordene: ‹I hvile og stillhet skal deres styrke være.›

Si oss, kjære far Johannes, er det virkelig mulig å bli forløst fra disse mektige kreftene?»

Johannes: «Ja, det er mulig, men det skjer ikke ved alle slags fornuftige bevis. Det skjer bare ved at sannheten selv får gjelde helt og fullt og får sette opp sin trone i hjertet vårt. Da må tvilens mørke demoner flykte. Jeg sier ikke at en kristen kan bli fri for fristelser og alvorlige kamper, men jeg sier som salmisten: ‹Det er en sang om seier i de rettferdiges boliger.›

I siste kapittel av Efeserbrevet taler apostelen Paulus om de veldige fiendene som står imot Guds barn (Ef 6,10–17). De har sverget å få dem i fortapelsen. Han nevner både ‹fyrstedømmer og makter› – verdens herrer, som regjerer i denne tids mørke – og ‹ondskapens åndelige hær under himmelen›.

Så oppfordrer han oss til å ‹bli sterke i Herren og i *hans* veldige kraft› og ‹ta på dere Guds fulle rustning, så dere kan holde stand mot djevelens listige angrep›. Etterpå nevner han hvert enkelt stykke som hører til denne rustningen: ‹Stå da ombundet med sannhetens belte om livet og vær iført rettferdighetens brynje. Ha som sko på føttene den beredskap som fredens evangelium gir. Grip fremfor

alt troens skjold, som dere kan slokke alle den ondes brennende piler med. Ta frelsens hjelm og Åndens sverd, som er Guds ord› osv.

Det er mye å si om de enkelte stykkene i denne rustningen – særlig om vi fikk nåde til å se rett og ta sikte på de særegne farene som truer i vår tid. Men det er bare ett lite stykke av rustningen vi nå vil se på, nemlig frelsens hjelm.

Frelsens hjelm (håp)

Når apostelen Paulus sier ‹frelsens hjelm›, mener han uten tvil den samme hjelmen som han selv taler om i 1 Tess 5,8, der hjelmen er «håpet om frelse». Hjelmen i den gamle krigsrustningen som Paulus bruker som bilde, var en sterk metallhatt som skulle beskytte hodet mot hugg. I gammel tid brukte fienden mest sverdet. Dette mektige våpenet var en stor trussel, særlig mot hodet. Derfor var det svært viktig å beskytte det, for et sår der var verre enn noe annet sted.

Hva kan nå apostelen mene når han sier at vi som åndelige krigsmenn må ha dekket hodene våre med saliggjørelsens hjelm? Tenker han kanskje på at Satan retter sine veldige sverdhugg mot hodet? Det tror jeg vi kan være helt sikre på. Og er vi virkelig åndelige krigsmenn, har vi nok ofte erfart hvordan Satan stadig slår mot hodet.

Det gjelder særlig i denne siste, onde tiden, da verden mer enn noen gang skryter av kunnskap, opplysning og framskritt. Hvor overmodig er ikke vår tid! I det siste århundret har mennesket jo gjort stadig nye, forbausende oppdagelser. En har trengt inn i naturens lover og tatt i bruk både vidunderlige og farlige naturkrefter. Elektrisiteten kan på bare få minutter bringe nyheter jorden rundt, og hele byer får lys når en bare skrur på bryteren. Dampskip og jernbane frakter oss med utrolig hastighet fra sted til sted, og det er bare et spørsmål om tid før store luftskip skal kunne fly om kapp med fuglene

Blir ikke en slik tid, som kan rose seg av så mange oppdagelser, til slutt overmodig? Jo, sannelig! Nå tilber verdens visdom naturlovene! ‹Bort med all overtro! Overtroen omtåker bare blikket og hindrer oss i å se alt klart. Vi vil bare tro det vi kan fatte og fornemme med sansene våre. Vi tror ikke på under; vi tror på en evig lov som viser hvordan alt utvikler seg. Vi har heller aldri sett tegn til at noen makt utenfra har grepet inn i naturens store husholdning.›

Slik lyder tidens overmodige språk. På denne måten prøver en å reise en skranke mellom skapningen og Skaperen, og en avviser alt det Gud har åpenbart om sin vilje og sine planer. ‹Jordens konger reiser seg, og fyrster rådslår sammen mot Herren og mot hans salvede: La oss sprenge deres bånd og kaste deres rep av oss! Han som troner i himmelen, ler. Herren spotter dem› (Sal 2,2–4).

Det er særlig hodet som er setet for de høye tankene og evnene, og det er det som gjør mennesket til jordens hersker. Der sitter denne vidunderlige evnen som vi kaller forstanden. Er den opplyst av sannheten, kan en nesten se Guds bilde. Da er det en veldig forskjell på mennesket, som går med oppløftet ansikt, og dyrene, som går med ansiktet vendt mot jorden.

Samtidig ser en noe helt annet der den samme forstanden er behersket av synden. Da ligner mennesket nesten dyrene. Ansiktet er vendt mot det jordiske, og det er både trass, uvilje og fiendskap mot alt det himmelske og mot den levende Gud.

Det er mot hodet Satan retter sine kraftigste sverdhugg, særlig mot hodene til dem som ‹rager litt høyere› enn andre i Herrens krigerskare.

De som står litt tilbake og ikke er så framtredende i riket, kan nok slippe noen av de kraftigste huggene. Men følger en litt med i tiden og prøver å gjøre seg kjent med dens ånd, dens særlige krefter, strømninger og tendenser, behøver en sannelig ikke vente lenge på sverdhuggene. Våger en så å lese litt i de skriftene som tiden gir så blendende navn som skjønnlitteratur, vitenskap og kunst, merker en snart hvordan ‹giften i tidens vær og vind› tar livet fra oss.

Overalt er det menneskets forstand det ropes om og til. Det er den som fører an og stolt roper: ‹Nå må dere slutte å tro på disse eldgamle mysteriene! Vi lever da i en opplyst tidsalder, så nå kan vi ikke lenger interessere oss for slike barnslige ting. La oss få se, høre, føle, ta på og forstå tingene, så skal vi tro på dem – ellers ikke.›

Den visdommen som vår skrytende tid bruker, er ikke den visdom som kommer ovenfra. Nei, det er en visdom som er jordisk, sanselig og djevelsk, selv om mange mener det motsatte.

Den visdommen som apostelen sier kommer ovenfra, og som er ren, er ikke interessant for vår tid.

Det er den jordiske visdommen som får prege de fleste bladene og tidsskriftene. Den gjør seg også gjeldende i selskapslivet og mann og mann imellom. Ja, vi overdriver vel ikke om vi våger å påstå at den har trengt seg langt, langt inn på våre ‹kristne› enemerker. Og der får den nesten herje fritt, uten at noen sier fra. Bare prøv!

Det har kanskje kommet så langt at vi slett ikke merker giften i tidens påvirkning.

Helt fra fallets dag har hodet vært et svakt punkt hos den åndelige krigeren. Selv hos et Guds barn finnes det mange farlige, mørke berøringspunkter i forstanden. Bare tenk på hvor mange åndelige krøplinger det finnes blant oss. De har fått så store hugg i hodet at de svever mellom liv og død. Tærende tvil fra forstanden har fått etse seg inn i sjelen, så en sleper seg fram i stummende mørke. En blir åndelig slapp, men tør samtidig ikke gi slipp på salighetens håp.»

Elias: «Ja, det er virkelig sant at vår falne, formørkede forstand er et svakt punkt. Det er klart at fienden vinner fryktelige fordeler når han hugger etter hodet. Det var jo mot hodet Satan rettet sine hugg da han felte det første mennesket. Tenk for et dyp av elendighet som ble åpenbart i ordene: ‹Har Gud virkelig sagt?› Satan appellerer til Evas forstand og oppfordrer henne til å tenke over om det kan være noe som helst fornuftig i dette. Skulle Gud virkelig ha gitt et slikt forbud mot å ete av et bestemt tre i hele den store hagen? Er det rimelig? Er det fornuftig? Er du sikker på at du ikke har misforstått Gud? Eller kanskje du har tolket hans ord feil?

Hør hvordan slangen visler her nede ved roten av kunnskapens tre. Når han den gang på en så uforklarlig måte kunne nå sitt mål, er det lett å forstå at han kan gjøre det nå.

Nå har han jo med falne, formørkede vesener å gjøre. Ordene hans må ha hatt en underlig tryllekraft den gang. Men tenk hvor mye mer nå, da han har så mye til rådighet!»

Johannes: «Ja, du har rett, min kjære venn. Denne tvilesyken er nok mer alminnelig enn de fleste av oss aner. Under all vår ytre bekjennelse, og selv om vi holder fast på sannhetens form, ligger det nok mang en mørk mare av tvil. Hvordan vil du ellers forklare at det er så mye slapphet blant oss? Trodde vi fullt og fast på de guddommelige sannhetene, skulle de nok salte hele vårt vesen, så vi ble mer brennende og nidkjære i Herrens gjerning.

Hva er den hemmelige årsaken til kraften som åpenbarte seg i apostlene og de første kristne?

Jo, de kunne bekjenne: ‹Dette er den seier som har seiret over verden: vår tro.› De vandret med Gud, i Gud og for Gud, og saliggjørelsens håp strålte klart for sjelen deres – ja, så klart at alle jordens falske lys, og de som lyser med slikt lys, helt bleknet.

De gamle kristne hadde frelsens hjelm satt godt fast på hodet. Derfor eide de både lykkens og kraftens hemmelighet.

Forstanden vår må ha noe å holde på med. Er den blitt gjennomtrengt av Guds lys og har fått smake Guds rike skatter, vil den grave seg dypere og dypere ned i dem for å hente ut mer og mer. De store erfaringene en får ved denne gravingen, vil så igjen være et vern mot all falskhet. Ja, en ville kunne våge livet tusen ganger på sannheten.

Men blir forstanden innhyllet i åndelig tussmørke, vil den alltid være et svakt punkt for fiendens hugg. Å ‹ta enhver tanke til fange under lydigheten mot Kristus› er ingen lett sak. Skal det skje, må Den Hellige Ånd få spenne sannhetens belte tett rundt tankene våre, og samtidig må han få trykke saliggjørelsens hjelm godt ned på hodet.

Satan, den gamle slange, lurer ennå stadig ved roten av ‹kunnskapens tre›. Ja, etter fallet har ingen post vært viktigere for ham. Herfra sprer mørkets fyrste sin lysende tåke over verdens vise. Herfra forvirrer han dem med kunnskapens falske glitter, så de med god samvittighet håner ‹det dåraktige fra Gud, som er visere enn menneskenes visdom›.

Også nå hvisker han som før: ‹Har Gud virkelig sagt?› eller: ‹Skulle Gud virkelig ha ment det slik?› Lar forstanden seg så inn på spekulasjoner utenfor Ordet, får den onde straks anledning til å rette sine farlige hugg mot hodet – hugg som plutselig kan bedrøve og forvirre, så en til sist ikke vet verken ut eller inn.»

Jakob: «Å, om jeg og mine bare var kommet vel over! En kan sannelig bli grepet av uro og bekymring for sine kjære små når en merker hvordan denne giften trenger seg inn overalt. Tenk bare på hvordan det står til i skolene våre! En kan bli syk av engstelse når en ser de tegnene som tydelig nok varsler om et nytt frafall. For meg er det allerede et brennende spørsmål om en med god

samvittighet kan la sine små gå på skolen, der en nå serverer forførende gift i stedet for ‹den uforfalskede melken›.»

Johannes: «Ja, det er nok en sak som de kristne må tenke alvorlig over, og det snart. Men også på dette punktet må en vokte seg for å havne i sykelig grubling. La oss heller som kristne sørge for å gjennomsyre våre små med sannhetens surdeig når de er hjemme. La oss ta alvorlige forholdsregler mot det onde og så kaste sorgen på Herren. Men nå vil vi se litt på hvordan ‹saliggjørelsens hjelm› beskytter hodet mot fiendens sverd. Apostelen sier at hjelmen er håpet om frelse (1 Tess 5,8) – et fast og sikkert håp om salighet hos Gud.

‹Vi roser oss av håp om Guds herlighet›, sier Paulus (Rom 5,2). Og Peter sier oss hvordan dette håpet blir tent i sjelen, når han bryter ut: ‹Lovet være Gud, vår Herre Jesu Kristi Far, som etter sin store miskunn har gjenfødt oss til et levende håp ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde, til en arv som er uforgjengelig og uflekket og uvisnelig, og som er gjemt for dere i himlene› (1 Pet 1,3–4).

En spekulerer seg ikke fram til et slikt håp – men tusener har spekulert seg bort fra det. Nei, en blir gjenfødt til det levende håpet. Og en bevarer håpet bare så lenge en har ‹vinduene åpne mot Jerusalem› og hjertet senket ned i de evige sannhetenes friske og levende vann. Det er Ordet som er det levende vannet, og det gir sjelen ny erkjennelse, nytt liv og nye erfaringer av Guds trofasthet og barmhjertighet.

Ingen ting kan verne meg bedre mot alle de farene som omgir sjelen min, enn saliggjørelsens håp. Bare det kan lære meg å vurdere alt det jordiske etter dets virkelige verdi. Og bare saliggjørelsens håp kan åpne forstanden min for dybdene i det herlige testamentet og arvebrevet. Bare så lenge forstanden og hjertet mitt er grepet av dette håpet, kan jeg være dekket mot fiendens sverdhugg.

Og hva er vårt håp, kjære venner? Å, det er usigelig! ‹Når Kristus, vårt håp, åpenbares, skal vi åpenbares med ham i herlighet. Da skal de rettferdige skinne som solen i sin Fars rike.› Tenk hvor umulig det er for oss å se på solen uten beskyttelse. Nei, da blir vi fort blendet, og øynene fylles med tårer. En kan liksom ikke se verken solens lys eller den herligheten som er i himmelen, mens en ennå er her i støvhytten.

Det er vel heller tvilsomt at våre svake, jordiske øyne vil kunne tåle strålene fra de fullkomne rettferdige som er kommet fram? Bare et lite glimt av Herrens herlighet lyste fram fra vår guddommelige Mester på forklarelsens berg, og da står det at disiplene falt på kne og ble redde. Og nå sier altså Skriften disse herlige ordene: ‹Når han åpenbares, da skal vi bli ham like, for vi skal se ham som han er› (1 Joh 3,2).

Tenk å skinne som solen i vår Fars rike! Har du håp om en gang å stå ved vår Frelsers høyre side – å, da skal du få høre disse ordene: ‹Kom hit, dere som er velsignet av min Far! Arv det riket som er beredt for dere fra verdens grunnvoll ble lagt› (Matt 25,34). Gud *har* beredt et rike. Han skapte denne verden med et ord, men om Guds barns rike står det at Gud har beredt det. Ordet ‹beredt› tyder på et arbeid som Gud har drevet med for å gjøre noe virkelig herlig for arvingene.

I den yppersteprestelige bønnen kan vi forstå at vår Frelser virkelig har sin lyst og glede i å være sammen med barna sine. ‹Far›, sier han, ‹jeg vil at de som du har gitt meg, skal være hos meg der jeg er, for at de skal se min herlighet, som du har gitt meg, fordi du elsket meg før verdens grunnvoll ble lagt› (Joh 17,24). Tenk hvilke løfter den som seirer, har i vente!

Den som seirer, skal på samme vis bli kledd i hvite klær. Jeg skal så visst ikke utslette hans navn av livets bok, og jeg vil kjennes ved hans navn for min Far og for hans engler (Åp 3,5).

Den som seirer, ham vil jeg gi å ete av livets tre, som er i Guds Paradis! (Åp 2,7).

Den som seirer, skal slett ikke rammes av den annen død (Åp 2,11).

Den som seirer, ham vil jeg gi av den skjulte manna. Og jeg vil gi ham en hvit stein, og på steinen er et nytt navn skrevet som ingen kjenner uten den som får det (Åp 2,17).

Den som seirer, ham vil jeg gi morgenstjernen (Gml. ovs. Åp 2,28).

Den som seirer, ham vil jeg gjøre til en støtte i min Guds tempel, og han skal aldri mer gå ut derfra. Og jeg vil skrive på ham min Guds navn, og navnet på min Guds by – det nye Jerusalem, som kommer ned fra himmelen fra min Gud – og mitt eget navn, det nye (Åp 3,12).

Den som seirer, ham vil jeg gi å sitte med meg på min trone, likesom jeg òg har seiret og har satt meg med min Far på hans trone (Åp 3,21).

Mer enn hellige englers like bliver armeste synderen der. Mer enn konger i deres rike opphøyd og herlig tiggeren er.

Å, hvem kan fatte den store, herlige virkeligheten som Frelseren har vist i disse utrolige bildene?

Den som seirer! Den som seirer! Det er det det kommer an på.»

Elias: «Frykt og håp, bror Johannes! Sjelen min er blitt gjennomboret av en hellig frykt ved det du har sagt – en frykt som kanskje snart kunne utarte til trelldom hvis ikke saliggjørelsens håp fikk leve friskt under alt.»

Johannes: «Det er en sunn frykt, kjære Elias, en frykt som bevarer oss fra formastelse og holder oss nede i den rette åndelige fattigdommen. Det er en frykt som er svært nyttig for Guds barn, og ikke minst for den som etter sin karakter har særlige anlegg for å bli litt overmodig og selvtilfreds.»

Elias: «Takk, gamle venn! Jeg kjenner adressen og skal med Guds hjelp bringe beskjeden fram til rette vedkommende.»

Johannes: «Ja, vi trenger å frykte. For vi er ennå i fiendens land; vi er ikke hjemme ennå. Satan har sverget oss undergang, og med hjelp av alle de mørkets og løgnens makter han har til rådighet, vil han prøve å ta livets krone fra oss.

I Åpenbaringen kapittel 7 forteller Johannes om et glimt han fikk av den seirende skaren på Sions berg – den skaren som Guds menighet kan se med åndens øye, ‹som tusen berge full av snø, med skog omkring av palmesving for Lammets trone›.

Om denne skaren sier Johannes: ‹Deretter så jeg, og se, en stor skare som ingen kunne telle, av alle hedninger og stammer og folk og tungemål, som sto for tronen og for Lammet, iført lange hvite klær og palmegreiner i deres hender og som ropte med høy røst og sa: Saliggjørelsen tilhører vår Gud, ham, som

sitter på tronen, og Lammet! Og alle englene som sto omkring tronen, de eldste og de fire dyr falt ned på sitt ansikt for tronen og tilba Gud og sa: Amen! Velsignelsen og æren og visdommen og takksigelsen og prisen og makten og styrken tilhører vår Gud i all evighet! Amen. Og en av de eldste talte og sa til meg: Disse, som er iført de lange hvite kjortler, hvem er de, og hvorfra er de kommet? Og jeg sa til ham: Herre! Du vet det. Og han sa til meg: Disse er de som er kommet ut av den store trengsel og har tvettet deres lange kjortler og har gjort dem hvite i Lammets blod. Derfor er de for Guds trone og tjener ham dag og natt i hans tempel. Og han som sitter på tronen, skal bre ut sin paulun over dem. De skal ikke hungre mere, ei heller tørste mere. Solen skal ei heller falle på dem, ei heller noen hete. For Lammet som er midt på tronen, skal vokte dem og lede dem til levende vannkilder, og Gud skal tørke hver en tåre av deres øyne› (Åp 7,9–17, Gml. ovs.).

Herren åpne øynene våre! Herren gi oss nåde til å få saliggjørelsens håp rett tent i hjertene våre! Så må de store sannhetene en gang få gå opp for oss i evighetens fulle sollys – de sannhetene som ikke engang våre dristigste anelser kan danne seg et bilde av, fordi de er altfor store til å kunne fattes av noen dødelig.

En forfatter som har gjort dette salige emnet til gjenstand for sine betraktninger, sier om dem som har seiret: Den forløste sjelen, som er helt gjennomstrålt av det himmelske lyset, skal ikke finne noe forseglet blad når den foran den himmelske tronen studerer i boken om Guds forsyn. Den skal heller ikke finne noen sider som er skrevet med for dunkle eller innviklede bokstaver til å kunne leses. Kjødets slør skal bli tatt bort og det åndelige synet befridd fra syndens formørkelse.

For slike rensede sjeler skal kunnskapen ikke lenger være en farlig gave. De vil få lov til å se inn i Guds paktsark og lære å forstå hvorfor han handler slik han gjør i rettferdighet og nåde – noe som det nå er umulig for oss å fatte. Guds veier, som nå synes mørke for vårt svake og forvendte blikk, skal da stråle med en herlighet som overgår solen.

Har vi ikke tenkt nok over disse tingene til å lengte etter en tilstand der dette store mysteriet, denne tykke, mørke skyen, skal dra bort, og natten ikke skal være mer? Har vi ikke lært mer av meningen med det guddommelige løftet om at himmelens liv skal være én evig dag, og at de salige skal dvele i et evig lys? Har vi ikke lært det ved iherdig granskning i vår egen sjels dyp og ved lang og fruktesløs kamp med uvitenhet og villfarelser?

Er ikke det velbegrunnede, sterke håpet om at vi om ikke så lang tid kan nå dette skjønne landet, nok til å gi oss tålmodighet, årvåkenhet og kraft på hele vår trettende vandring? Vil ikke nettopp den trengsel og angst som verden gir oss, bidra til at vi vender vårt håp med større kraft mot det høye? Må vi ikke synge med en hardt prøvet dikter:

I korsets skole ble vi satt, fra først vi verden kjente; vårt liv det er som idel natt, der ei har sol at vente. Vil enn en stjerne rinne opp, straks skjuler skyens mørke kropp det håp som stjernen tente.

Dog venter vi Din salighet, vår Gud, til hvem vi roper; om hele verden var oss vred, vi på din frelse håper. Igjennom motgangs tette sky Engang skal dagen for oss gry Med nådeduggens dråpe.

I denne verden forbinder vi tretthet og fare, all slags uhell, ondt og lidelser med natten. De som kan sove, ønsker nok natten velkommen som hvilens tid. Men det er mange som vrir seg i feberanfall, og som søvnen – ‹den trette naturs gjenoppreiser› – ikke vil komme til. For dem kryper nattens langsomme timer av sted som om ‹tidens hjul› var laget av bly. For dem er natten et mørkets slør, lik fengselets ubarmhjertige dører og steinmurer: Den stenger ute alt som kunne gi atspredelse, og bringer dagens stemmer til taushet.

At natten er nødvendig som hviletid for legeme og sjel, er jo i seg selv en sørgelig bekreftelse på hvor skrøpelig og ufullkommen vår menneskelige tilstand er. Vi må la livskreftene synke ned i tretthet og uvirksomhet en tredjedel eller en fjerdedel av den tiden vi har fått her i verden; ellers kan vi ikke leve.

Det vil være en fullendelse av vårt udødelige vesen når vi blir i stand til å leve i et land der det ikke er noen natt. Ingen hvilens natt, fordi ingen er trette. Ingen våkenatt, fordi ingen er syke. Ingen redselens natt, fordi det ikke er noe som kan skade og forferde oss. Da vil den evige gleden herske i det evige dagslyset, og vi vil høre de saliges jublende kor.»

Lidende, men likevel lykkelig

Jakob: «Under samtalene våre om den rette frigjørelsen og lykken har forskjellige mørke skygger stilt seg fram for mitt indre blikk, og jeg har måttet spørre: ‹Kan en virkelig være fri og glad når en har slike ting for øye?› Hele menneskeheten sukker under smerte.

Jeg skulle gjerne ønske at vi samtalte litt om noen av de lidelsene som det arme menneskebarnet må gjennom. Og jeg ønsker å si noe som kunne nå alle som lider på jorden.

Ser vi på dem som lider, blir det tydelig at en stor del av menneskene hører med blant dem. Med større eller mindre grunn burde de regne seg blant lidelsens og korsskolens barn. Dette gjelder både kristne og ikke-kristne, for en stor del av jordens lidelser er jo av et slag som ikke er særegent for de kristne, men felles for dem og verden.

Sykdom og fattigdom, skuffede forventninger, feilslåtte ønsker, utilfredsstilte forhåpninger, uoppfylte ønsker, utilfredsstilte lengsler, savn som ingen hjelper, krenkelse, urett og harme – alt dette er jo for en stor del felles for alle syndere, for alt som heter menneske.

Her vandrer en tungt nedbøyd på sin vei, og dag etter dag følger den dype sorgen ham. Kanskje er den skjult for hvert menneskelig øye og bare kjent av ham som prøver hjerter og nyrer og kjenner menneskenes hemmeligheter.

Andre igjen bærer smerten sammen, ja, kanskje lider de bittert av hverandre og tynger hverandre med tunge sukk.

I tillegg til alle de mange særlige omstendighetene som kan pekes på, og som i en viss forstand er tilfeldige årsaker til lidelse, kommer også dette: Det er en av den falne sjelens tydelige egenskaper at den ikke er tilfreds med det den har, men alltid higer etter noe annet. Den vil nemlig ikke ha det eneste som kan tilfredsstille den.

Dette er den dypeste årsaken til all lidelse, liksom det er selve syndens rot. Det kommer av at sjelen er falt fra Gud og revet løs fra ham.

I sin opprinnelse er sjelen guddommelig; den er et personlig barn av Gud selv og har i en ganske særegen forstand sitt utspring i ham. For Gud skapte ikke menneskesjelen ved et ord, slik han skapte de andre tingene, men han «blåste livets ånde» i det legemet som han hadde formet av støv, «og mennesket ble til en levende sjel» (1 Mos 2,7). Derfor kan sjelen etter sin opprinnelse ikke tilfredsstilles med noe mindre enn Gud selv, og den finner sann hvile bare i ham.

Dersom den nå ikke begjærte noe annet enn Gud, var den fullkomment lykkelig. Da hadde den ikke noe annet ønske, og der det ikke er noe ønske, er det heller ingen lidelse; for enhver lidelse er et uoppfylt ønske. Men i fallet er det jo blitt sjelens forskrekkelige natur at den verken begjærer Gud eller søker ham – ‹det er ikke én som er forstandig, det er ikke én som søker Gud› (Sal 14,2–3; Rom 3,11). Sjelen søker alt annet, bare ikke Gud; tvert imot er den ‹fiendskap mot Gud› (Rom 8,7).

Likevel søker den lykke, søker noe som kan tilfredsstille, noe fullkomment, og finner bare skuffelse. Derfor er menneskehjertet på denne jorden en urolig, higende ting som nesten alltid bærer på et savn, en tomhet, et ønske, en higen etter noe som skulle gi lykke. Som oftest vet det ikke selv hva det er. Og jo mer umulig det er for hjertet å få ønsket sitt oppfylt, desto sikrere er det på at det ville finne tilfredshet bare dette lyktes, og desto ivrigere jager det etter det. Får det noen gang et ønske oppfylt, er det like tomt øyeblikket etter, ja, kanskje mer utilfreds og ulykkelig enn før.

Hjertet mener ofte at det har fått tak i lykken. Men når det synes å ha den mellom hendene, er den bare et spøkelse, et bilde i innbilningen. Det søker en støtte å hvile seg mot og ser på avstand noe som ligner, men det er bare på avstand. For når hjertet når fram til denne støtten og vil lene seg mot den, er den råtten. Ja, den er som det sies om Egypt: ‹denne knekkede rørstaven! Når en støtter seg på den, går den inn i hånden hans og gjennomborer den› (Jes 36,6).

Å, hvor mange kvaler det volder mennesket at det må stå på avstand og stirre på den utrolige, uoppnåelige lykken!»

Johannes: «Ja, min kjære bror Jakob, slik er det med det fattige mennesket etter fallet.

Et sukk gjennom verden går,
ei verden selv det sukk forstår.

Da gudsbildet ble brutt, rykket tusener av plageånder inn i den arme menneskesjelen. Men nå blir spørsmålet: Er også en kristen prisgitt disse mørke lidelsesåndene? Eller hvordan henger det egentlig sammen med de kristne på dette punktet? La oss høre hva en opplyst kristen skriver når han stiller alle som lider, dette spørsmålet.

Hva ønsker du forandret?

Om dette spørsmålet ble stilt til dem som lider: ‹Hva ønsker du forandret, hvilket forhold ønsker du annerledes?›, ville det helt sikkert ikke mangle på svar – i hvert fall ikke blant de menneskene som trodde det kunne nytte noe å svare.

Mange ville da ha noe på hjertet, noen små ting og andre igjen viktige saker.

Mange ville be om å bli befridd fra det som gir dem lidelse. Andre ville be om å få det de lengter etter, men ikke kan få; og fordi de ikke greier å nå det, synes de at de ikke kan leve uten det. De mener at livet uten dette bare er én eneste uavbrutt kval.

Så finner vi en som sukker under dyp fattigdom, tynget av stor gjeld og nagende bekymring for sitt timelige vel – og kanskje uten at det engang er noen virkelig grunn til det. For det arme menneskehjertet er jo på dette punktet, som

på alle andre, så gruelig forvendt at selv om det slett ikke lider mangel, graver det seg inn i framtiden og senker seg ned i bitter, fortærende næringssorg. Dette kan skje selv midt i all slags overflod – ja, kanskje særlig da.

Vi hører andre klage og telle timene i de lange dagene og søvnløse nettene, lenket til sykeleiet av en pinefull, kanskje uhelbredelig sykdom som langsomt tærer på legemshytten og bryter den ned – kanskje i den alderen en kaller de kraftigste årene, da en ellers mener at en har en lang bane foran seg.

Hos en tredje har dødens hånd uventet grepet forstyrrende inn og tatt bort det kjæreste han hadde på jorden. En slik ville straks svare: ‹Gi meg det tilbake!›

En fjerde stakkars sjel plages voldsomt av uvanlig sterke og langvarige, svarte syndefristelser. Synden er blitt levende og stor i en skrekkelig grad, kanskje i en helt bestemt retning. Han kjemper og strir både sent og tidlig, år etter år, men får ingen seier. Nå har han begynt å tro at han er helt forkastet av Gud, så han like godt kan kaste alt og fortvile.

En femte finner vi i uvanlig høy grad utsatt for verdens rasende hat og fiendskap, og han må lide under det hver eneste dag. Som korsets bekjenner står han helt alene, både blant familie og venner. Han sørger over den elendige tilstanden i Kristi rike og over at de fleste forakter hans blod så dypt. Det smerter ham å se sine nærmeste gå på fortapelsens vei, og samtidig er han gjenstand for både deres og andres bitre fiendskap.

En sjette ser seg miskjent, tilsidesatt, oversett og ringeaktet. Kanskje er han til og med uriktig og urettferdig mistenkt, forurettet og krenket, selv av de vennene han satte mest pris på. Ensom, venneløs og forlatt står han der med sin smerte. Han kjenner ingen i hele verden som har et deltakende hjerte. Helt uforskyldt har han mistet sine kjære venners tillit og fortrolighet, og det er ingen mulighet til å forandre saken. Samtidig er det svært vanskelig for ham å tro på en himmelsk Fars deltakende omsorg og kjærlighet. Og heller ikke det synes han er nok.

En sjuende sukker over et ulykkelig ekteskap eller et annet ‹huskors›, noe som kommer til å følge ham gjennom hele livet og gjøre hver eneste time bitter for ham. Han skjelver for mistanker og ufred i alt han foretar seg – for ikke å snakke om de savnene og den utilfredsheten hjertet hans lider av, og de fristelsene det fører med seg.

En åttende fortæres av en ulykkelig, brennende kjærlighets glød – en fristelse som kanskje er enda søtere for kjødet, som allerede er så bortvendt og glad i synden. Mer enn noe annet er dette egnet til å utmatte hvem som helst. Uansett hva synderen forsøker, er synden like nær, og Satan bruker enhver mulighet til å ‹puste på ilden›.

Han maler bilder som gjør det synderen begjærer, dyrebart og uunnværlig for ham, og samtidig gjør han det mer enn noe annet nesten umulig for ham å finne ut om han står i et rett forhold til fristelsen eller ikke – om han strider mot synden, eller om han har fred i den. Jo mer han innser at lidenskapen hans er helt håpløs og forgjeves, ja, bestemt og avgjort syndig, desto mer brenner den. Slik bryter den ofte ned helsen hans og gir hjertet hans kvaler som ingen kan beskrive.

Slik kunne vi fortsette i det uendelige.

Hvem kan telle eller nevne alle de lidelsene en kan møte? De er som en stor elv som flommer over hele jorden. Det måtte være han som ‹talte alle våre dager og skrev dem i sin bok før én av dem var kommet!› Bare han kjenner dem, og bare han er i stand til å føre et stakkars menneskebarn lykkelig og godt gjennom denne elendighetens verden.

Sannelig, Adams fall har etterlatt seg dype spor og gitt bitre frukter både for ham og hans barn.

Er det noen av oss som lider på ett eller flere av disse punktene? Kanskje du er en av dem som ofte har sukket under lidelsens tunge åk? – Hva er det da vi ønsker skal bli forandret?

La oss aldri mene at vi er overlatt til håpløshet. Egentlig finnes håpløsheten og den elendigheten som ingen kan hjelpe, bare i helvete. Her på jorden finnes det ikke noe forhold som ikke kan hjelpes – og det på en måte vi lite tenker over. Så kommer jeg nå til hovedpunktet i det jeg har snakket om. Jeg har her en lærdom som jeg mener vi bør tenke nøye gjennom. Den blir altfor lite aktet, særlig av dem som trenger den mest.

Jeg mener nemlig at det er uendelig viktig, under alle omstendigheter som kan volde et menneske lidelse, at vi *ber* Gud inderlig om å forandre hjertet vårt etter omstendighetene, i stedet for stadig å ønske at han skal forandre omstendighetene etter hjertet vårt.

Tenk nøye over dette! Kanskje lider vi bittert, og kanskje har vi også stor grunn til dette sukket og denne klagen. Vi synes også at det ville være en stor velgjerning av Herren om han tok dette onde bort, eller ga oss det vi så inderlig ønsker, eller hindret det vi frykter for.

Men kanskje er det en enda større velgjerning om han gir oss et hjerte som er tilfreds med tilstanden akkurat slik den er!

Om dette siste ber vi kanskje sjelden. Ja, sannheten er vel at vi frykter for at Gud skal gi oss en så kostelig gave!

Å ja, menneskehjertet er så skadet at om vi fikk velge mellom å slippe lidelsen og å la Gud forandre hjertet vårt, ville vi *helt* sikkert velge å slippe lidelsen!

Å, det arme hjertet! Det ønsker og ber hele tiden: Skje min vilje! I stedet burde det be: Gjør alle ting etter din vilje. O Gud, gi meg et hjerte som er tilfreds med det som skjer.

Mennesket mener dessuten at det ikke kan være tilfreds eller lykkelig i sin lidelse. Vi mener i stedet at de og de omstendighetene nødvendigvis må forandres, og så stirrer vi bare på hvor umulig dette er.

Vi tviler ikke på at det vi ønsker, er godt for oss, og vi tror nok at Gud kanskje vil gi det, men forholdene er blitt slik at det er umulig, mener vi.

Men dette er jo å oppheve selve begrepet om Gud! Hva skulle være umulig for den Allmektige? Eller kan ikke han gjøre alt han vil?

Uansett hvilke forhold og omstendigheter det gjelder, er det en enkel sak for den Allmektige å forandre dem og gjøre dem akkurat slik vi ønsker. Problemet er at når han ikke gjør det, ser vi ikke at dette sannsynligvis er uendelig mye bedre for oss. Det vi mener er vår lykke, er sikkert vår største fare, og det vi så

inderlig begjærer, blir som regel til ulykke for oss. Det forferdelige er at hjertet er så helt forvendt at det ser lidelse og kval i alt det som den evige kjærlighet og visdom ser som det beste for sjelen.

Hjertet må forandres

Ja, vi bør ønske at hjertet ble forandret! Uten dette er alt annet forgjeves. Men ble hjertet forandret, kan mennesket bli tilfreds også på denne jorden, uten at en eneste av alle de omstendighetene som ellers volder lidelse, blir tatt bort.

Da de tre mennene (i Dan 3) ble kastet i den gloende ovnen, slukket ikke Gud ilden. Han slo heller ikke fiendene i hjel eller sparte sine bekjennere for å bli kastet inn, noe han lett kunne ha gjort. Men han gjorde det slik at ‹ilden ikke hadde hatt noen makt over disse mennenes legemer. Håret på deres hoder var ikke svidd, klærne deres var ikke skadet, og det luktet ikke brent av dem› (v. 27) (‹håret ble ikke svidd›, står det i den gamle oversettelsen).

De hadde det svært godt midt i ilden! Ja, de hadde et himmelsk selskap som de visselig ikke hadde fått om de hadde stått utenfor. Det står jo at en engel gikk inne hos dem i flammene.

Se så på den himmelske skaren av Guds martyrer, som med sitt blod beseglet sin tro på den korsfestede Jesus. Der finner du ofte svake kvinner som ble revet ut av de ømmeste forhold i livet. De kunne være vant til livets bekvemmeligheter, men nå ble de skilt både fra foreldre og fra diende barn. Så ble de kastet i fryktelige fengsler og mishandlet med de mest utsøkte pinsler. De gikk til retterstedet som om de gikk til ‹en frydefest›, med himmelsk forklarte ansikter, og ånden deres steg opp mot himmelen med jubel.

Sannelig, det manglet ikke på lidelser. Hadde de sett på lidelsene med menneskelig fornuft og følelse, kunne de umulig ha vært glade. Men nå gjentar vi det: Det finnes *ingen* ting på jorden som ikke kan hjelpes, hvis bare hjertet var slik Gud vil det skal være – uansett forhold, omstendigheter og lidelser.

Men nå skjønner vi vel også at *intet* menneske kan frambringe eller skape noe slikt. Verken befalinger, formaninger eller anstrengelser kan gjøre det!

Bare når den allmektige Gud legger sin hånd på det arme hjertet og skaper det om til et nytt hjerte, kan det være tilfreds både i lidelsene og med det som volder dem.»

Elias: «Men nå møter vi jo mange mennesker som mener at de har rett i sine innvendinger mot dette. En mann som jeg tror har søkt Herren i oppriktighet, sa dette da jeg prøvde å trøste ham i nøden hans: Ja, hvis det bare var snakk om sykdom, fattigdom, mistanker eller andre jordiske og legemlige lidelser, skulle jeg slå meg til ro med det.

Men jeg har en mye større lidelse enn dette å sukke over. Jeg er så forferdelig syndig, og hjertet mitt er så fullt av den svarteste ugudelighet. Det koker helt over av synd! Jeg kjemper, strider og ber Gud om kraft, men alt er forgjeves. Jeg er helt fortvilet, og det finnes ingen så elendig som meg på hele jorden. Da må jeg jo klage, for det kan da ikke være meningen at jeg skal be Gud om å gi meg et hjerte som er tilfreds med synden?!

Da svarte jeg: O nei, kjære venn. Hvem ville vel si eller tenke noe slikt? Jeg har jo ofte snakket med deg om et hjerte som hviler i Guds store frelsesgjerning. Du trenger slett ikke være tilfreds med synden for å være glad. Men tenk om Gud nå ga deg øyesalve, så du kunne se den store frelsen, den forlatelsen og den rettferdigheten som **han har** beredt mot synden!

Han har jo sendt sin Sønn til jorden nettopp for å søke og frelse de fortapte, og han er død for ‹de ugudelige›. Og er det ikke sant at ‹Guds lam bærer bort verdens synd›? Da kan vel du slippe å bære den!

Det er da visselig sant at ‹Herren lot *alle* våre misgjerninger ramme ham›, og at ‹han ble såret for våre overtredelser, knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham, for at vi skulle ha fred› – ikke redsel og frykt, men *fred*! ‹Og ved hans sår **har** vi fått legedom› – ikke skal få når vi en gang har overvunnet synden, men *har* fått! Er det ikke sant at ‹Kristus kjøpte oss fri fra lovens forbannelse ved at han ble en forbannelse for oss›?

Eller at ‹vi ble forlikt med Gud ved hans Sønns død, da vi var fiender›? (Hører du: fiender!)

Er det ikke sant at ‹han står for Guds ansikt for oss›? – Ikke mot oss, men for oss! Og ‹hvis noen synder, *har* vi en talsmann hos Faderen, Jesus Kristus, Den Rettferdige. Og *han* er en soning for våre synder, og det ikke bare for våre, men også for hele verdens›.

Alt dette er evig sant, uansett hvordan *du* er!

Men din ulykke og plage er at du ikke ser dette – og det kalles vantro. Du ser ikke at selv om du er ugudelig og burde dømmes til døden, er Guds Sønn for lenge siden dømt i ditt sted. I ham er det gitt deg en evig forlatelse og mer enn nok rettferdighet!

At du strir, kjemper og ber om mer kraft, kommer nettopp av at du vil overvinne synden i egen kraft eller ved hjelp av en annen kraft, i stedet for å ta imot den ‹gitte› rettferdigheten og forlatelsen som en fortapt, æreløs synder! Men skal du vente med å glede deg til du i deg selv blir noenlunde ren, eller får virkelig grunn til å glede deg over dine framskritt, da blir det nok bare gråt og hyl til evig tid. Nei, dette er Guds vitnesbyrd: ‹at Gud *har* gitt oss evig liv, og dette liv er i hans Sønn›!

Ja, kunne du bare se den ubegripelige kjærligheten som Gud *har* gitt deg i sin Sønn, trengte du ikke å gråte. Da kunne du juble av fryd og glede deg inderlig tross all synd og elendighet. Ja, da kunne du glede deg over at også *du* er en av de synderne som har en slik ‹ferdig salighet›.

Ikke engang selve syndefallet ville du da ønske forandret, uansett hvor mye elendighet det har ført med seg. Du ville heller love og takke Gud for at han selv tok anledning av det til å gi oss en enda større herlighet enn den vi mistet.

Selvfølgelig ville det være mye mer behagelig om vi eide rettferdigheten i vår egen person. Men tenk om vi da hadde falt (syndet) bare én eneste gang – da fantes det ingen redning. Adam kunne jo falle, selv om han var syndfri og fullkommen.

Nei, nå er rettferdigheten vår i mye sikrere hender enn våre egne, om vi så var aldri så syndfrie. For ‹arven, den ukrenkelige, ubesmittede og uvisnelige arv, er

forvart i himmelen til oss, og vi bevares ved Guds makt i troen til den frelse som er ferdig til å åpenbares i den siste tid› (gammel oversettelse av 1 Pet 1,4–5).

Uansett hvor mange bitre fall vi har hatt eller kommer til å få, kan vi nå krype til den urokkelige nådestolen for syndere og der få skjule oss i den ubesmittede rettferdighetens kledning. Den er jo så godt laget at vi visst ikke trenger noe bedre!

Omtrent slik sa jeg det til mannen, og vet dere hva? Han gikk både trøstet og glad fra meg.»

Jakob: «Ja, det kunne nok gå an med alle andre ting. Men jeg drar på en tung byrde som jeg ikke greier å kaste fra meg. Mine nærmeste i livet er både døde og fiender av Kristi evangelium. Og så lenge jeg daglig må se at de går på fortapelsens vei, kan jeg ikke annet enn sørge og klage.»

Johannes: «Der nevner du et svært sørgelig forhold, kjære venn. Og det er visst godt at du har medlidenhet med ulykken deres. Men det er ikke Guds mening at du skal sørge og klage over det. Han vil at du skal ta til deg alle hans dyrebare forjettelser og ved dem, som et barn, legge dine forvillede får over på den trofaste Hyrdens hjerte. Selv om han ikke kunne omvende dem med sin allmakt, skal han i alle fall gi dem som hans barn ber for, noen særlige nådebesøk!

Han vil at du skal bekjenne ham: at du ved hver anledning du får, enfoldig prøver å vitne om den Frelseren som kjøpte *alle* med sitt blod, og at du søker nåde til å gi ordene dine vekt ved et godt eksempel.

Dette har han pålagt deg. Men omsorgen har han *ikke* lagt på deg. For han sier: ‹Kast all deres sorg på meg, for jeg har omsorg for dere.› Og når han sier ‹all sorg›, mener han jo også slike sorger. Når apostelen sier: ‹Gled dere i Herren alltid! Igjen vil jeg si: Gled dere!› – eller: Vær alltid glade – mener han ikke at dette bare skulle gjelde når det ikke var grunn til å bekymre seg for et eller annet.

Det finnes vel ingen som ikke har noen i familien sin som vandrer i mørke. Ellers er jo verden full av villfarne sjeler, så det er nok å gråte over! Men nå viser han oss ikke til å glede oss over at alt er som en kunne ønske, men han sier: ‹Gled dere **i Herren!**›

Guds hensikt med lidelsene

Den store Gud, som i sin evige kjærlighet beredte en slik salighet for den falne slekten, måtte da ha en hensikt med alle de lidelsene og all den jammeren en har her på jorden? – Ja, sannelig hadde han det, og selv om vi langt fra forstår mye av hans vise råd, kan vi forstå noe.

Men her er det en viktig forskjell vi må legge merke til: om vi lider som kristne eller ikke.

En kristen lider alltid! – I det minste lider han så mye av sin egen synd at ingenting annet enn Kristi forsoning kan trøste ham.

Men det er ikke sikkert at en som lider, er en kristen. Kristi kors er alltid en lidelse – nemlig for kjødet – *men* ikke all lidelse er Kristi kors.

Derfor kan en regne seg blant dem som lider, selv om en ikke kan regne seg som en kristen. – Men egentlig kan en det, hvis en har den evige, faste grunnen som enhver synder har!

Men da blir det viktigste spørsmålet: Kjenner vi denne klippegrunnen og hviler på den? Er vi som fortapte syndere, nedslått av vår egen synd og urenhet, kommet til hvile i nåden i Kristus og hans blod? Lever vi hver dag av denne nåden, og er den vårt livs behov og vår næring?

Er det ikke slik, er det kort og bestemt avgjort hva Gud vil med lidelsene våre: Ved dem, som ved alt annet, vil han bøye og dra hjertet vårt og vinne sjelen vår for sitt rike. Så lenge dette målet ikke er nådd, nytter det ikke å regne lidelsene våre for noe annet.

Men de kristne bærer forholdsvis den største delen av jordlivets lidelser, og det er blant dem du finner lidelsens barn. Mange av de bitreste lidelsene på jorden kan bare de kristne føle: byrden av synden, den skrekkelig bitre synden, bekymringen for sjelers frelse, djevelens rasende hat, bitterheten som kommer av ‹de falske brødrene›, og de smertelige erfaringene en gjør i brødrekretsen. – Alt dette aner jo verdens mennesker ingenting om.

All lidelse har sin grunn i synden – uten synd ingen lidelse – men dessverre er det langt fra alle som har selve synden som sin lidelse.

Et åndelig dødt menneske kan ha stor lidelse fordi han ikke får oppfylt ønskene sine, men en kristen lider mest fordi ønskene hans er syndige.

Luther sier også at de kristne gjerne får skylden for all slags ulykke, slik at de i en viss forstand må ‹bære verdens synd›.

Men vi er blant de lykkelige som Kristus har ‹utvalgt av verden›, selv om vi er blitt til skamme, nedslåtte, rådville og fortapte med alt det vi har foretatt oss.

Ja, ved loven døde vi fra loven og fant vår redning bare i den uforskyldte nåden. Så nå er Kristus, og Kristus alene, vårt liv og vår ros.

Intet annet!

Å, da er vi salige midt i lidelsen, for da hører vi i større eller mindre grad til korsskolens lidende barn. Da har vi ved blodet forlatelse for alt og en evig, fullkommen rettferdighet.

Og til sist et hjem der det ikke finnes sukk mer, og der korsskolen skal vise seg å ha vært en kostelig, om enn ofte bitter, oppdragelsens skole.

‹Alle ting› – ja, alle ting – ‹samvirker til gode for dem som elsker Gud›. Og det er de som lever av og ved hans nåde. For å oppdra dem bruker Herren lidelsens skole, og der må de gå til de drar herfra.

Dette er vel et forhold vi ikke burde ønske forandret. ‹Hvis dere er uten tukt, … da er dere uekte barn, og ikke sønner.› ‹Hver den som bærer frukt, renser han, for at den skal bære mer frukt.› De greinene som skal brennes, slipper renselsen! Guds fiender kan lenge gjøre mye som han aldri vil tillate sine barn og venner, for med dem er han svært nøye. Ofte er det en særskilt elendighet hos oss som han vil peke på, og så bruker han lidelsen, og tegnene hans er tydelige nok.

Selv om det ikke er slik, har vi alltid det onde kjødet og det arme, ugudelige hjertet, som alltid vil lage seg et paradis her nede. Det er jo dette som er avgu-

deriets art og all lidelses rot: at hjertet enten frykter eller søker sin lykke i noe annet enn Gud!

Det verste er at her hjelper verken innsikt, forstand eller overbevisning. Det hjelper ikke at jeg klart innser at ønskene mine er forfengelige, og at alt er tomt og uholdbart på denne jorden. Det arme hjertet tror likevel ikke på det og går derfor sin egen vei. Ingenting annet enn en allmektig hånd kan styre det, og derfor blir det uansett skuffelse på skuffelse. Det skjer ikke bare én eller to ganger; det må læres og erfares om og om igjen.

Å, det er bittert for et menneskehjerte virkelig å ta farvel med tanken om en lykke på denne jorden! Det er lett å innse det, tale om det og innrømme det, men når det skal gjøres i praksis, er det det bitreste på jorden – særlig når det arme hjertet har satt seg et mål der det mener at lykken finnes, og det har det som oftest. Ja, sannelig er det forferdelig å si det, men det er sant at mennesket har falt så dypt at det regner Gud for intet.

Derfor er det en fryktelig lidelse for hjertet når det **må** nøye seg med Gud og ham alene. Det er lett å innse at alle andre trakter etter det som ikke har noen verdi. Men virkelig å tro det samme om seg selv er helt umulig, for da gjør hjertet alltid et unntak!

Når den Allmektige skal føre en slik synder frelst gjennom verden til sitt rike, må det derfor bli lidelse – selv om en *vet* at den Gud som menneskehjertet forakter, egentlig vil ens beste til evig salighet. – Det må være slik. Gud, ta oss i din hånd og frels oss tross egenviljens motstand!

‹Gud har hatt en Sønn på jorden uten synd, men han har aldri hatt en eneste uten lidelse›, sier en gammel lærer. Skal vi da ha det bedre enn alle de andre? Noah vandret med Gud og var fullkommen i sin tid. Likevel ble han vanæret av sin egen sønn og måtte som Guds profet forbanne hans ætt (1 Mos 9,25).

Abraham var ‹Guds venn›, men hvor mange år måtte han ikke vente på den lovede sønnen? Og da han endelig fikk ham, ble han pålagt å ofre ham. David var ‹en mann etter Guds hjerte› og en stor profet, men likevel måtte han se opprør, blodskam og mord blant sine egne barn – og det i tillegg til de skrekkelige lidelsene som hans egne fall og synder ga ham.

Døperen Johannes hadde Jesu eget vitnesbyrd om at ‹blant alle dem som var født av kvinner, var ingen større enn han›. Midt i arbeidet for Jesu rike ble han hånlig kastet i fengsel og deretter henrettet. Maria var ‹velsignet blant kvinner›. Hun bar Guds Sønn under sitt hjerte og fødte ham, og det samme hjertet ble ‹gjennomstukket av sverdet›.

Ja, se bare på alle martyrene når de ble stilt til forhør for sine barske fiender. Diebarna deres eller de gråhårede foreldrene deres ble holdt fram for dem, for at de skulle fornekte. Tenk hva morshjertet eller barna har følt! Med ett eneste ord kunne de ha fridd seg fra lidelsene og i stedet vunnet ære, rikdom og en behagelig tilværelse. Men i Jesu navn og for hans skyld forlot de alt for å bli brent levende eller revet i stykker av ville dyr. Ville vi bare tenke litt på dette, ville alle våre lidelser bli for intet å regne, og vi ville skamme oss over å nevne dem.

Derfor: tålmodighet, mine venner! La oss heller be Herren om et hjerte som er tilfreds med hans styring. Og hør dette ordet: Holder vi bestemt og hardnakket fast på ønsket vårt som et egensindig barn som ikke vil ‹la seg si›, kan det vel hende at vi får det som vi vil. Men det blir i hvert fall vår strengeste tukt til sist. Det er vanskelig å døde vår skrekkelige selviskhet.

Og Herren vil føre oss hjem; framfor alt vil han frelse sjelen vår og lede den til det vidunderlige landet der sukk og klage ikke er mer, der det ikke finnes ønsker mer, men der vår forunderlige og trofaste Forløser skal være gjenstand for evig lov og pris. ‹Han skal tørke bort hver tåre fra deres øyne. Og døden skal ikke være mer, og ikke sorg, og ikke skrik, og ikke pine skal være mer. For de første ting er veket bort.›

Ja, før oss dit, Far, i din kjærlighet, og før oss ellers som du vil!

At en kristen kan være lykkelig med sin Gud selv under de verste omstendigheter, vitner martyrhistorien om med slående klarhet. I Apostlenes gjerninger har vi en fortelling som viser dette.

Paulus og Silas var kommet til Filippi, og der forkynte de den korsfestede Kristus med slik kraft og inderlighet at Satans festninger ble rystet i sine grunnvoller. Men så ble Herrens vitner trukket til ansvar for sin gjerning. Først ble de pisket så smertefullt at kjødet ble revet opp med de mest fryktelige redskaper. Så ble de ført inn i det ‹innerste fangerommet›, og føttene deres ble satt fast i stokken, så de kom i en forferdelig og pinefull stilling. – Nå måtte de vel vri seg i smerte og elendighet? Nei, Lukas forteller om dem at de ‹sang lovsanger til Gud›.

Så en liten historie fra vårt eget land. Det fortelles at Hans Nielsen Hauge en gang kom til Trondheim med et par skip lastet med korn.

Det var dyrtid i byen, og kornvarene var svært dyre og derfor vanskelige å få tak i for de fattige, i hvert fall til en noenlunde rimelig pris. Hauge solgte kornet sitt i små partier like billig som i store, og siden han holdt prisene forholdsvis lave, ble han lovprist av alle som en velsignet mann. – En tid senere kom han til Trondheim som forkynner av Guds ord.

Han kom med Livets brød, som gir verden liv, men da ble det uro i leiren. Folk anklaget ham for myndighetene, så de skulle stanse ‹uvesenet›, og det gikk ikke bedre enn at den kjære Hauge måtte i fengsel på selve julaften. – Stakkars mann, nå måtte han vel ha det vondt? Nei, han var lykkelig i sin Gud. Med kritt skrev han dette verset på fengselsveggen:

‹Jeg er hos Gud i nåde, – hva skader verden meg?
Om den en stund får råde og stenger meg min vei,
om den mitt legeme binder i fengslets mørke skjul,
dog ånden overvinner og holder glad sin jul.›

Derfor, brødre: Når himmelen er klar over oss, kan det gjerne være mørkt rundt oss.»

Helliggjørelsens frigjøring

«Nå har vi samtalt om mange viktige emner og vært inne på mangt og meget, både det som hemmer den kristne, og det som gir ham en sann frigjøring og lykke på jorden. Vi har talt om den store frigjøringen fra syndens skyld og straff. Nå vil jeg foreslå at vi samtaler om frigjøringen fra syndens herredømme.»

Jakob: «Ja, jeg har lenge ventet på at vi skulle komme inn på dette emnet. ‹Intet urent skal komme inn i det nye Jerusalem›, og ‹uten helliggjørelse skal ingen se Herren›. Slik vitner Guds ord. Og vi formanes jo også til å ‹gå forbi begynnelsen og skride fram mot det fullkomne›.

Her har jeg en liten innvending mot de mange evangeliske predikantene som hele tiden holder på med å legge grunnvollen og liksom aldri kommer stort lenger. Det er den samme prekenen om omvendelse og tro, først og sist. Men som frigjorte i Kristus skulle vi jo være ferdige med denne begynnelsen og rette alt vårt strev mot helliggjørelsen.

Du, kjære far Johannes, sa en gang et ord som jeg ikke riktig forstår. Du sa nemlig at like så sikkert som loven måtte inn i samvittigheten om det skulle bli sann vekkelse, like så sikkert måtte den ut igjen om det skulle bli sann helliggjørelse. Det første forstår jeg nok, men ikke det siste. Loven holder jo fram hellighetens krav, og de kravene skal virke så kraftig at de ryster samvittigheten helt.»

Elias: «Jeg tenkte at vi nå godt kunne overlate helliggjørelsen til Guds Ånd, etter at vi har hørt så mange herlige sannheter som gir lyst og kraft til helliggjørelse. Men etter å ha hørt det Jakob sa, har jeg en sterk fornemmelse av at vi også på denne delen av de kristnes vei støter på en rekke store anstøtssteiner som må ryddes vekk.

Mer enn én gang har jeg erfart at talen om helliggjørelse så lett trellbinder samvittigheten og fører oss inn i en sykelig tilstand. Og da er det bare den frie forkynnelsen av evangeliet som kan få oss inn på rett spor igjen. Var det ikke på denne avveien galaterne kom inn? Min mening er kort og godt at helliggjørelsen er et nådens verk.

Paulus sier jo at det er Guds frelsende nåde som opptukter oss til å fornekte ugudeligheten. Jeg har hørt noen fortelle at de små fugleungene dør hvis et menneske rører ved dem. Og jeg er redd for at Guds lykkelige og frigjorte barn også sykner hen og dør dersom det fingres altfor mye med dem gjennom denne talen om helliggjørelse.»

Johannes: «Jeg fristes virkelig til å le av dere, kjære brødre! Nå sitter dere på vippen igjen, hver på sin ende. Da får jeg prøve å innta en midtstilling.

Før jeg angriper dine meninger, Jakob, vil jeg gi deg rett i én ting. Det er virkelig sant at mange evangeliske predikanter bare holder på med de grunnleggende sannhetene og ikke kommer stort lenger i forkynnelsen sin.

Grunnen til det er at disse store sannhetene har vært så tåkelagte for mange og heller ikke har kommet til sin rett i forkynnelsen. Men når du mener at en frigjort og lykkelig sjel skal være ferdig med dette for så å legge all sin kraft på helliggjørelsen, da går du over til den motsatte ytterligheten.

Skal vårt naturlige liv være sunt, er det to viktige ting som ikke må forsømmes: mat og arbeid. Du vet vel hva som er vår mat? Det er ‹det livsens brød som kom ned fra himmelen for å gi verden liv›. Dette livsens brød gir liv og nærer liv.

Derfor er den viktigste delen av evangelistens gjerning å dekke bordet om og om igjen med disse livgivende og livnærende sannhetene. Mener du at det er troen på at Gud er til, vi skal gå forbi, har du vel rett når det gjelder kristne. Men når det gjelder tro og tilegnelse i mer evangelisk betydning, da er nok dette det store hovedkapitlet som vi aldri blir ferdige med så lenge vi lever.

Du kunne ikke forstå den talen at loven må ut av samvittigheten igjen hvis det skal bli sann helliggjørelse. Men kjære Jakob, da forstår du jo ikke Paulus heller. Hva vil du ellers gjøre med dette klare vitnesbyrdet hans: ‹For jeg er ved loven død for loven for å leve for Gud› (Gal 2,19). ‹Slik døde også dere fra loven ved Kristi legeme … så vi kan bære frukt for Gud› (Rom 7,4). Her er vel ordene klare og tydelige nok.

Og når han i Rom 6 formaner de kristne til å bruke lemmene sine i rettferdighetens tjeneste, sier han at årsaken til at synden ikke kan herske over dem, er denne: ‹For dere er ikke under loven, men under nåden› (Rom 6,14).

Av dette ser vi at en kristen må være løst, ja, død fra loven om han skal bære frukt for Gud. Det vil si at han må være løst og død fra loven som samvittighetsvilkår, slik at den ikke får komme og forvirre og tynge samvittigheten ved å gjøre freden og barnekåret avhengig av vårt forhold til loven.

En helt annen sak er det at loven er skrevet inn i hjertet, slik Herren sier: ‹Jeg vil gi mine lover i deres sinn og skrive dem i deres hjerter. Og jeg vil være deres Gud, og de skal være mitt folk› (Hebr 8,10). Dette er noe helt annet; det hører med til den nye paktens herlighet at Herren ikke har tvungne, trellbundne tjenere som står under lovens åk, men frigjorte, lykkelige barn som elsker all Guds vilje og derfor har den skrevet i sinn og hjerte. – Jeg håper du forstår meg, kjære Jakob.

Men nå kommer vi til deg, Elias. Du vil overlate helliggjørelsen bare til Guds Ånd, og du mener at predikantene gjør mer skade enn gagn ved å holde på med helliggjørelse. Men har du da aldri tenkt over, kjære Elias, at Frelseren selv og apostlene hans står mot deg med denne forståelsen?

Hva vil du gjøre med Bergprekenen, som er full av de mest inngående formaninger til de kristne? Og hva gjør du med apostlenes brev, som driver på med det samme? Det er vel høyst betenkelig å ville være klokere enn Jesus selv og disiplene hans. Hva vil du si til disse alvorsordene til Guds barn: ‹Dersom dere

lever etter kjødet, da skal dere dø›? Eller dette: ‹Død da deres jordiske lemmer: Utukt, urenhet, syndig lidenskap, ond lyst› osv.?

Jeg skal ikke fortsette, for jeg regner med at du selv forstår at det du sier, blir helt feil. Men jeg tror at du mener, som jeg har sagt før, at samvittigheten ikke må bindes med loven igjen. For da kommer vi inn på galaternes avvei.

Nå vil jeg lese et stykke som en kjær bror har skrevet. Han legger oss mange viktige sannheter om dette emnet alvorlig på hjertet. Det han skriver om, er nettopp helliggjørelsen.»

Helliggjørelsen

Målet for alt Herrens arbeid for oss og i oss er vår fullkomne helliggjørelse. Fullkommen hellighet er fullkommen salighet. Det er jo synden som er årsak til all ufred og ulykke. Den er kilden som alt ondt flyter fra, i tid og evighet. Og først når denne kilden er helt tørket ut, er vi fri fra alle dens onde følger.

Da vi ble omvendt til Herren og tok imot Frelseren i troen, tok vi samtidig imot **hel** tilgivelse for alle våre synder. For da ble vi ført inn i det nåderiket der ingen synd noen gang skal bli tilregnet oss.

Ved den nye fødselen av Gud ble vi overført fra døden til livet. Dermed ble syndens makt brutt i oss, og dens herredømme tok slutt. Det ble født et nytt menneske i oss, «skapt etter Gud i den rettferdighet og hellighet som er av sannheten» (Ef 4,24). Dette er vårt åndelige «jeg», den nye, guddommelige naturen i oss, det som skal leve til evig tid og er bestemt til å fortrenge og tilintetgjøre den gamle Adams natur.

Dette nye mennesket i oss er hellig, liksom Gud er hellig. Det elsker Gud og hater synden og bifaller aldri en eneste ulydighet mot Guds bud. Om dette taler Paulus etter at han har klaget så ynkelig over all den synd og elendighet som hang så fast ved ham i hans kristne liv. Da utbryter han frimodig: «Så er det ikke lenger jeg som gjør det, men synden som bor i meg» (Rom 7,17). Og igjen: «Gud være takk, ved Jesus Kristus, vår Herre! Jeg, som jeg er, tjener da Guds lov med mitt sinn, men syndens lov med mitt kjød» (v. 25).

Sinnet til vårt nye menneske tjener alltid Guds lov. Alle dets bevegelser, ønsker og begjær stemmer til alle tider overens med Guds hellige vilje. Derfor sier apostelen Johannes: «Hver den som er født av Gud, gjør ikke synd, fordi Guds sæd blir i ham. Han kan ikke synde, fordi han er født av Gud» (1 Joh 3,9).

Like lite som Gud kan synde, like lite kan vårt nye «jeg», det som er født av Gud, noen gang synde. Kjødet derimot tjener syndens lov, som Paulus sier.

Kjødet er vårt gamle menneske, naturens vanart og dype fordervelse, med andre ord arvesynden i oss. Dette kjødet **kan bare** synde; alle dets bevegelser, ønsker og begjær stemmer med syndens lov. Hver eneste livsytring er synd. Vårt kjød **hater alltid** Gud og alt som er hellig.

Og dette blir aldri annerledes så lenge det er til. Det er like ugudelig og ondt hos den mest modne kristne som hos den svakeste nybegynner. På samme måte er det nye mennesket like hellig hos det unge barnet i kristendommen som hos de åndelige fedrene. Vår vekst i hellighet består nemlig ikke i at den gamle Adam blir mer og mer from. Nei, den består i at det nye mennesket vokser seg større

og får mer makt over den onde naturen. Den onde naturen blir da korsfestet, drept og druknet.

Så lenge vi har kjødet, har vi altså også synd. Ordet «kjød» betegner nettopp arvesynden i oss: det onde begjæret og den onde driften. Men denne onde tilbøyeligheten dømmes av budet: «Du **skal ikke** begjære!» (Rom 7,7b). Selve begjæret er altså en overtredelse av Guds hellige lov og derfor en virkelig synd, enten vi gjør det vi begjærer, eller ikke.

På grunn av dette onde kjødet er vi alltid syndere i oss selv så lenge vi bor her på jorden. Om alle kristne gjelder apostelens ord: «Dersom vi sier at vi ikke har synd, da bedrar vi oss selv, og sannheten er ikke i oss» (1 Joh 1,8). Men en sann kristen bifaller ikke synden; han dømmer den og lider under den, mens han lengter etter fullkommen hellighet. Grunnen til det er vårt nye, gjenfødte sinn, som, slik vi har nevnt, aldri kan bifalle en eneste synd.

Vår største sorg i livet er derfor at vi ikke er så hellige som vi gjerne ville være, men stadig må slepe på den gamle Adam. «For kjødet begjærer imot Ånden, og Ånden imot kjødet. De to står hverandre imot, for at dere ikke skal gjøre det dere vil» (Gal 5,17).

Hva er det så vi vil? O, ikke noe annet enn Guds vilje, helt og fullt. Men samtidig må vi så ofte klage med Paulus: «For det jeg vil, det gjør jeg ikke. Men det jeg hater, det gjør jeg» (Rom 7,15). Og igjen: «Jeg finner altså den lov for meg, jeg som vil gjøre det gode, at det onde ligger meg for hånden. For etter mitt indre menneske slutter jeg meg med glede til Guds lov. Men i lemmene mine ser jeg en annen lov, som strider mot loven i mitt sinn, og som tar meg til fange under syndens lov, som er i mine lemmer» (v. 21–23).

Likevel er vi bestemt til å gå fram i hellighet. «Guds vilje er vår helliggjørelse», og det stemmer, som vi har sagt, overens med alle troendes høyeste ønske. Men hvordan kan vi nå dit? Hvordan kan vi få mer kraft til å vinne over de mange onde fristelsene som kommer fra vårt eget kjød, fra verden og direkte fra djevelen? Og hvordan får vi mer evne til å gjøre Guds vilje i alle ting? Disse spørsmålene skal vi nå prøve å svare på ved å holde fram det Guds ord sier om dette.

Betingelsen for at vi kan vokse i hellighet, er at vi blir i Kristus.

Blir i Kristus

Skjer dette, går vi stadig framover. Frelseren sier: «Likesom greinen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare når den blir i vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt uten at dere blir i meg. Jeg er vintreet, dere er greinene. Den som blir i meg, og jeg i ham, han bærer mye frukt. For uten meg kan dere intet gjøre» (Joh 15,4–5).

Men å bli i Kristus er nettopp det samme som Paulus formaner kolosserne til når han sier: «Likesom dere altså tok imot Kristus Jesus som Herren, så vandre i ham, rotfestet og oppbygget i ham, grunnfestet i troen slik dere har lært, rike på takk» (Kol 2,6–7).

Vi skal vandre i ham og bli i ham på samme måte som da vi første gang tok imot ham. Men hvordan skjedde det? Jo, det skjedde ved at vi kom til ham,

tynget av syndens skyld og syndens herredømme, og lærte å tro på ham som vår **eneste** rettferdighet for Gud og vår eneste hjelp mot den synden som bor og hersker i oss.

Det var jo nettopp disse to tingene som trykket oss da vi våknet opp av syndesøvnen: at vi hadde overtrådt Guds bud og som overtredere var skyldige til helvetes evige ild, og at vi samtidig var uten fred og ulykkelige under syndens åk, fordervede og elendige, kraftløse og udugelige.

Men da vi lærte Kristus å kjenne, fant vi at han svarte helt og fullt til vårt hjertes behov: en Forsoner som renset oss fra all vår syndeskyld, en Fredsfyrste som tok bort uroen i hjertet vårt, en sjelelege som fødte oss på ny og ga oss kraft til å stå opp fra de døde og vandre i et nytt liv.

Lik en sulten som blir budt et velsmakende måltid, satte vi oss ved nådens dekkede bord og åt Menneskesønnens kjød og drakk hans blod. I troen begynte vi å stole på ham, både når det gjaldt vår rettferdighet for Gud, og når det gjaldt vår helliggjørelse.

Og skal vi bli bevart i samfunnet med Herren og fortsette å bære frukt i et hellig liv og vokse i det, må vi fortsatt bli i erkjennelsen av vår egen synd og av at vi ikke kan hjelpe oss selv i vår frelses sak. Kristus må hele tiden være vår visdom, rettferdighet, helliggjørelse og forløsning.

Og i samme grad som denne erkjennelsen vokser, vil vi også vokse i hellighet. Jo mer vi lærer å akte vår egen fromhet for tap og skarn mot det å eie kunnskapen om Kristus Jesus, vår Herre (Fil 3,8), og jo mer vi lærer vår egen skrøpelighet å kjenne, desto sterkere blir vi i Herren og hans veldige kraft: «For når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk!» (2 Kor 12,10).

Dette er en merkelig lov i Guds rike: Den sterkeste er den svakeste, og den svakeste er den sterkeste. Den viseste er den mest blinde, og den som kjenner sin egen blindhet grundig, er den viseste. Jo mer mistillit til oss selv, desto mer tillit til Gud.

Dette er gudsfryktens store hemmelighet, for «dette er den seier som har seiret over verden: vår tro» (1 Joh 5,4). «I stillhet og i tillit skal deres styrke være» (Jes 30,15). «Men de som venter på Herren, får ny kraft. De løfter vingene som ørner. De løper og blir ikke utmattet, de går og blir ikke trette» (Jes 40,31).

Men hvordan kommer vi fram til en slik økt tillit til Herren? Hvordan kan vi «vokse i nåde og kjennskap til vår Herre og frelser Jesus Kristus» (2 Pet 3,18)?

Vi har allerede pekt på at vår tillit til Herren alltid står i forhold til vår mistillit til oss selv. Vår erkjennelse av Guds rettferdiggjørende og helliggjørende nåde kan aldri bli større enn erkjennelsen av vår egen synd og udugelighet (Luther).

Ingen tror første gang på Kristus uten at den åndelige nøden driver ham dit, og ingen fortsetter å tro på ham lenger enn nøden varer. Stopper nøden, så stopper troen på ham. Jeg kan jo aldri tro at en mann fortsetter å hjelpe meg hvis jeg ikke trenger noen hjelp. Jeg kan nok tro at han en gang før har hjulpet meg, nemlig da jeg var i nød, men ikke at han hjelper meg nå igjen.

Har noen derfor kommet bort fra overbevisningen om at han fortsatt er en overtreder også etter at han er blitt en kristen, da er hans tro på Kristus som Forsoner bare munnsvær og et stort selvbedrag.

Han er da en av de friske som ikke trenger lege, en fariseer som har i seg selv den trøsten han trenger.

Det er altså nødvendig for oss å bli i den rette fattigdommen i ånden, den rette erkjennelsen av vår urettferdighet. Men hvordan kan det skje?

Paulus svarer slik: «For ved loven kommer erkjennelse av synd» (Rom 3,20). Men de troende er jo fri fra loven, sier kanskje en leser. Ja visst, når det gjelder vår rettferdighet for Gud, er vi fri – fri fra dens trusler, fri fra dens forbannelse. For den troende er det som om det ikke fantes noe bud. Vi er så fri fra den at vi ikke skal stilles til ansvar for en eneste forseelse mot den.

Men på den andre siden er loven en lykt for vår fot og et lys på vår sti, et uttrykk for det vår himmelske Far vil at vi skal gjøre og ikke gjøre. Det er umulig å elske Gud uten samtidig å elske loven og være villig til å holde den. «Den som har mine bud og holder fast på dem, han er den som elsker meg» (Joh 14,21).

Vi skal alltid prøve å holde loven, ikke for å bli bevart i syndserkjennelsen, men fordi det er Guds vilje, og fordi det er vår egen lykke. Etter vårt nye menneske er det jo også vår trang og lyst å holde den. Og gjør vi det, blir vi i den sanne selverkjennelsen.

Skal det skje, må vi ha det rette synet på Guds lov. Et feil syn på Guds lov har ført til mange villfarelser i verden. Og den dag i dag finnes det tusenvis av sjeler, blant dem som vil være sanne kristne, som lever i den største blindhet – oppblåste, selvgode og fulle av egenrettferdighet fordi de mangler det rette synet på Guds lov.

Det som kjennetegner alle disse menneskene, uansett hvilken form deres hellighet har, er at de ikke forstår lovens åndelige krav. De tar brodden av den ved å holde seg til dens ytre bud, men er blinde for at det er dens indre kjerne som betyr noe.

Slik var det også med fariseerne på Kristi tid. Med stor iver holdt de budene i det ytre og la til en mengde menneskebud, som alle gikk ut på utvortes seremonier og all slags virksomhet. Og fordi de lyktes i å skaffe seg denne ytre, borgerlige rettferdigheten, var de fulle av trøst i seg selv og helt sikre på at de var salige.

Det samme gjelder mange andre som mener at Guds bud bare krever et skikkelig liv og tjeneste i hans rike osv.

Slike fariseere finner vi mange av! De hører til forskjellige åndelige retninger, men det som er felles for dem alle, er nettopp at de mangler den rette fattigdommen i ånden. Oppblåste av åndelig hovmod mener de at de er kommet over det skrøpelige stadiet som enkelte fattige kristne står på, og de regner seg selv som Guds sterkeste barn. Slik vokser selvbehaget uhindret i hjertet, mens de i det ytre nok kan legge vinn på en ulastelig vandel.

Men hva vil det så si å ha det rette synet på loven?

Det rette syn på loven?

Ikke noe annet enn å regne den for Guds krav til oss om fullkommen hellighet. Og den hellighet som Gud krever, består ikke bare i et utvortes liv som stemmer med lovens bokstav, men i fullkommen renhet i vårt innerste hjerte.

Loven krever at det ikke skal finnes en eneste ond tilbøyelighet eller lyst til det onde i hjertene våre, og at vi skal være fylt av rene og hellige drifter og tilbøyeligheter. Alle våre tanker, ord og gjerninger skal være usmittet. Loven krever ikke bare at vi aldri skal gjøre noe ondt, men at vi skal gjøre det gode i hvert øyeblikk av livet vårt. Kristus sier jo: «Vær da fullkomne, likesom deres himmelske Far er fullkommen» (Matt 5,48).

Vi kan vel aldri bli fullkomne som Gud når det gjelder hellighet, men han krever at vi skal være fullkomne i den forstand at det aldri finnes noe ondt hos oss, og at vi aldri forsømmer det gode.

Overalt i de apostoliske brevene finner vi at formaningene til de troende går ut på at vi skal være fri fra det onde og fylt med rettferdighetens frukter.

Men her vil kanskje noen si: Hvis Gud i loven forkynner at vi i alle måter, både i vårt indre og i vårt ytre, skal være helt ubesmittet, da krever han jo at vi skal være fri fra arvesynden. Da krever han jo det umulige av oss.

Ja, akkurat slik er det. Gud krever det som vi umulig kan yte i vår syndige tilstand etter fallet. Og mindre kan han ikke kreve, for han er en fullkommen Gud! Å senke kravene er å gi sitt bifall til skrøpeligheten og synden, for skrøpelighet er synd. Men hvem våger å tenke at den hellige Gud skulle kunne bifalle synd? Er han ikke en fortærende ild mot all synd?

Og har han ikke sendt sin Sønn for at han skulle oppfylle lovens krav om fullkommen hellighet og bære lovens forbannelse – nettopp fordi Gud ikke kunne slå av på kravene i sin hellighet? Det var jo derfor dette var den eneste måten han kunne gi syndere nåde på og samtidig være rettferdig. I kraft av Sønnens forsoning kan han nå tilgi synden for hver den som tror, men han kan aldri bifalle eller godta den.

Dessuten må vi huske at Gud har skapt alle i Adam uten synd. Vi er nok født i synd, men skapt i Guds bilde. Gud holder ikke på med å skape etter hvert som menneskene blir unnfanget i mors liv. For da han hadde dannet våre første foreldre, holdt han opp med å skape, og han så at alt han hadde gjort, var overmåte godt. Hele slekten var altså i Adams lend da han gikk ut fra Guds hånd, uskyldig og hellig, som skapningens pryd og krone.

Men da Adam falt i synd, falt vi – et fall som Gud ikke hadde den minste skyld i. Derfor er han i sin fulle rett når han gir en lov som kunne holdes med de evnene og kreftene vi hadde da vi gikk ut av Guds hånd – de evnene og kreftene vi mistet i fallet.

Men da sier kanskje noen: Det er greit at Herren har rett til å kreve det umulige av oss, men det er da helt meningsløst. Det ville jo være tåpelig av en bonde å gi drengen sin en ordre som han umulig kunne utføre. En klok mann tilpasser ordrene sine etter evnene til dem som skal utføre dem.

Ganske riktig! Slik er det i det timelige, og slik er det også i visse tilfeller i Guds rike. Herren krever mindre av den som har fått ett talent, enn av den som

har fått fem. Men den samme trofasthet og hellighet kreves av alle. Og dette kravet er langt fra meningsløst. Nei, det stemmer fullt ut overens med Guds uendelige visdom og med hans uendelige hellighet.

For når vi mennesker lærer å se disse kravene fullt ut, blir vi overbevist om vår egen elendighet og drevet til Kristus. Det gjelder ved den første omvendelsen, og det gjelder for de troende i den daglige vandringen. Det er den fullkomne loven med sine ufravikelige krav om hellighet som gjør Kristus dyrebar og uunnværlig for oss.

På den andre siden får Herren også sine krav oppfylt i sine barn. Det skjer ved at livet som blir født i oss ved troen, utvikler seg og vokser etter hvert, inntil vi på Kristi dag står fullkomment renset fra den siste rest av synden som bor i oss.

«Han som begynte en god gjerning i dere, vil fullføre den inntil Jesu Kristi dag» (Fil 1,6). Og fram til det skjer, skal vi uavbrutt arbeide på å «løpe Guds buds vei», la være det som Gud forbyr, og gjøre alt det han befaler.

Legg merke til dette siste, troende venn. Du skal gjøre alt det gode Herren befaler: elske ham over alle ting, stole på ham, frykte ham med barnets frykt, elske din neste som deg selv, alltid gjøre mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg, ta del i deres ve og vel som om det var ditt eget, gråte med de gråtende og glede deg med de glade. Du skal vitne om din Herre og Frelser, arbeide med troskap for Guds rike og ofre deg helt i kjærlighetens tjeneste – ikke bare din tid, dine evner, krefter og penger, men også livet ditt om det kreves.

Ja, vil du vokse i hellighet, må du ikke bare ha et klart syn på det Guds lov krever av deg, men du må stadig øve deg i å etterkomme disse kravene. Og når du gjør alt dette, lærer du, som vi har sagt, å kjenne Guds nåde stadig bedre – hans rettferdiggjørende og tilgivende nåde. Da vil synet av dine store mangler drive deg dypere inn i troen på renselsen i Jesu blod.

Samtidig som du stadig grundigere lærer at du selv slett ikke evner å utrette noe, vil du erfare både nådens kraft og helliggjørelse. Derfor trenger du alltid Herrens kraft, en kraft som blir gitt deg i samme forhold som din tro, i samme forhold som erkjennelsen av din egen avmakt og tilliten til din Herre og Frelser.

Det er altså **ikke** slik at jo mer vi prøver å bekjempe synden, desto dårligere går det med vår helliggjørelse. Nei, jo mer vi kjemper, desto mer går vi fram ved **Herrens nåde**.

Det som derimot går tilbake, er vår egen visdom og kraft. Den vil avta mer og mer etter hvert som vi prøver å likne Jesus.

Det er dessverre vår største feil at vi ennå har altfor mye kraft i oss.

Derfor hviler vi så lite i Herren og hans mange rike løfter om at han vil virke i oss det som er til behag for ham selv. Og dette kommer av vår åndelige latskap, både når det gjelder å leve etter Guds bud, og når det gjelder å trenge inn i Herrens forjettelser.

Skal vi med så få ord som mulig svare på spørsmålet om hvordan vi oppnår mer hellighet, må svaret bli dette:

Hvordan oppnår man mer hellighet?

Det skjer når vi med alvor legger vinn på å praktisere Guds ord, både lov og evangelium.

Med lov mener vi da alle de befalinger og formaninger som angår livet vårt. Og med evangelium mener vi alle forjettelsene som er gitt oss i vår Frelser – ordet om tilgivelse i hans blod, løftet om hjelp mot synden som bor i oss, om vern i fare, om bønnhørelse osv.

La meg nå anta at du, min venn, er en troende kristen. Når du tenker på din kristendom, ditt liv og din helliggjørelse, kjenner du både misnøye og utilfredshet med deg selv. Men du kjenner også et ønske i sjelen om å bli varmere, mer nidkjær og helligere i alt. Derfor begynte du å lese dette kapitlet med glede og håp, for overskriften tyder jo på at du kunne finne svar på ditt livs mest brennende spørsmål.

Jeg har allerede forsøkt å svare på dette spørsmålet, og svaret lød slik: Bli i Kristus!

Og for å bli i Kristus må du bli i den rette erkjennelsen av deg selv. Denne erkjennelsen blir vakt, bevart og øket ved at du med rett syn på lovens fullkomne krav prøver å gjøre alt det Guds bud sier, og lever i troen på evangeliets forjettelser. Jeg skal forsøke å vise dette enda tydeligere ved å vise hvordan du skal gjøre det i det praktiske liv. Og hvis du med alvor vil følge rådene mine, vil du helt sikkert gå framover, selv om du aldri vil bli tilfreds med framgangen din. Du vil heller ikke bli tilfreds med din hellighet så lenge du er her i stridens land.

Det er nemlig med den troendes tørst etter hellighet som med den gjerriges tørst etter penger: Jo mer han får, desto mer vil han ha.

Det første rådet jeg vil gi deg, er dette: Gå ikke og bær på noen syndeskyld. Den som bærer på en tung byrde, er ikke skikket til å løpe fort på banen.

Når du derfor føler at synden trykker deg, og når du er overbevist om at du i din samvittighet er dømt for utroskap, forsømmelse, egenkjærlighet, selvbehag, urenhet, kulde, treghet, lettsinn osv., da må du straks se hen til din Frelser og tilegne deg trøsten i hans forsoning. Da må du holde fram for deg selv at du alltid – i mørke og lys, i fall og oppreisning – er fullkommen ren for Gud i Jesu Kristi blod, som renser fra all synd. Du må huske at du ikke har noe med loven å gjøre når det gjelder din rettferdighet for Gud!

Lovens trusler og forbannelser kan ikke ramme deg, for de **har** allerede rammet din stedfortreder, han som kjøpte deg fri fra lovens forbannelse da han selv ble en forbannelse for deg og hang på korsets tre. Det er jo ingen fordømmelse for den som er i Kristus Jesus, for vår synd **er** dømt i hans kjød (Rom 8,1–3). «Ham som ikke visste av synd, **har Gud gjort** til synd for oss, for at vi **i ham** skal bli rettferdige for Gud» (2 Kor 5,21).

Og du, Guds barn, er rettferdig for Gud så lenge du ved troen blir i samfunnet med din Frelser. Ingen synd, ingen ulydighet, ingen utroskap fra din side kan omgjøre eller forringe denne rettferdigheten – så sant du ikke selv i vantro og av fri vilje river deg løs fra Kristus.

Selv i den stunden han fornektet sin Herre og Mester, var Peter i denne rettferdigheten. For Jesus ba for ham «at din tro ikke måtte svikte». Det samme

gjaldt senere, da han gjorde seg skyldig i hykleriet i Antiokia (Gal 2,11). Også Paulus og Barnabas beholdt sin fullkommenhet i Kristus da de skiltes fra hverandre og dro hver sin vei i stor uenighet (Apg 15,39).

På samme måte ser vi at Frelseren kalte disiplene sine «rene» (Joh 13,10; 15,3), selv om Bibelen forteller at de hadde mange store brister. Det er umulig at en troende ved noe syndefall kan miste den fullkommenhet og syndefrihet han eier for Gud i Kristus, så lenge han er en troende.

Og her blir det aldri spørsmål om hva slags synd det er, for all synd er heslig i Guds øyne, selv de minste syndige lyster eller tanker.

Når vi altså ikke kan bli fordømt for våre synder, er det ikke fordi de er små og ubetydelige, men fordi Herren Jesus har tatt dem bort. Han har sonet og betalt dem én gang for alle ved sin bitre lidelse og uskyldige død.

Dette må du uavbrutt øve deg i å tro hvis du vil gå framover i din kristendom. Du må aldri la noen innbille deg at det går an å tro for tidlig eller for mye!

Til det blir vi aldri fristet. Vi blir i stedet fristet til å regne Guds nåde for liten og gjøre vår synd mye større enn Frelserens fortjeneste. Og det koster ofte stor kamp å holde fast ved at vi under alle vekslinger alltid er fullkommen rene i Kristi blod.

Ofte mener vi at det er å «synde på nåden» når vi klamrer oss slik til forjettelsene og hver dag må tro forlatelse for de samme syndene som vi så mange ganger før har måttet tro forlatelse for – synder som ennå henger så bedrøvelig fast ved oss, tross all vår bønn og kamp.

Den som står under loven, vil kanskje si at en slik lære vil gjøre Guds folk skjødesløse og likegyldige i livet sitt. Men denne talen viser bare at en ikke kjenner den frie nådes kraft. Den som har erfart denne frie nåden i sitt hjerte, vet at ingenting kan få en kristen til å gjøre Guds vilje slik som det å vite at han alltid eier full tilgivelse i Kristi blod. «Fryd i Herren er vår styrke.»

Selvfølgelig kan en bli fristet til å misbruke friheten som et påskudd for kjødet, men denne fristelsen kommer ikke fra ordet om nåden eller fra troen på nåden.

Tvert imot: Når vi tilegner oss denne friheten i Kristus fullt ut, blir det døden for den gamle Adam. Jo friere vi er fra trellesinnet i vår samvittighet, desto mer blir kjødet vårt naglet til korset. Og omvendt: Jo mer trellesinn i samvittigheten, desto sterkere blir kjødet, og desto mindre kraft blir det til å overvinne det.

Derfor er det viktig å følge den apostoliske formaningen: «Til frihet har Kristus frigjort oss. Stå derfor fast, og la dere ikke igjen legge under trelldommens åk» (Gal 5,1). (Gammel oversettelse: «Stå derfor fast i den frihet hvormed Kristus har frigjort oss, og la oss ikke igjen tvinges under trelldoms åk.»)

Altså: Uansett hvor usselt vi synes det står til med vår kristendom, hvor harde, følelsesløse og avmektige vi er, og hvor mye synd vi kjenner, må vi likevel holde fast ved at vi er rettferdige for Gud i Jesus Kristus, vår Frelser.

Og holder vi krampaktig fast ved dette med troens hender i våre mørke stunder, skal vi nok før eller senere på ny få erfare nådens kraft i hjertene våre, med fred, kjærlighet og lyst til å gjøre Guds vilje.

Våk over nåden

Men så må du også våke over den nåden som Herren har gitt deg gjennom evangeliet, så du ikke ved egen skyld straks ødelegger den og igjen synker ned i mørke og avmakt.

Her gjelder det først og fremst at du søker å holde den ved like ved bønn og flittig bruk av nådemidlene. Be uten opphold, søk ofte å være alene og utøs ditt hjerte for Herren. Fortell ham alt det som trykker deg. Takk ham for all den nåde du allerede har fått, og be om mer av den.

Og glem da ikke at han har sagt at vi skal få det vi ber om, når vi ber om noe etter hans vilje. Be i tro. Gransk flittig Guds ord under alt dette. La forjettelsene hans fylle deg med trøst og glede, og la formaningene oppmuntre og tilskynde deg til alt godt. Flittig bruk av nattverden er også et herlig middel til å få del i åndelige krefter.

Men skal vi våke over den nåden vi har fått, er det ikke nok at vi ved bønn og bruk av nådemidlene sørger for at Herren får anledning til å gi oss nåden på ny. Vi må også prøve å bruke nåden i livet, til kamp mot det onde og til å gjøre det gode.

Når du fristes til å gjøre noe som Gud har forbudt, må du straks prøve å kvele den onde lysten. Det gjør du ved Guds ord sammen med troen. Når du merker fristelsen, så si til deg selv: Dette er synd, det er forbudt i Skriften, som sier slik og slik. Samtidig må du se hen til din Frelser og holde fram for deg en eller annen forjettelse om hans hjelp i striden. Jeg vil ikke synde, og jeg behøver ikke å synde, for Kristus er min kraft, og han har overvunnet synden.

Den samme framgangsmåten bør vi bruke når det gjelder forsømmelse av plikter. Minn deg selv om at Herren har befalt deg å gjøre nettopp det som ditt nye menneske driver deg til, men som den gamle Adam prøver å holde deg borte fra. Herren vil det, og jeg vil det, og i Kristus får jeg kraft til å utføre det. Derfor vil jeg straks begynne og gjøre det jeg mener er rett.

Vi må ikke vente når vi står overfor kjødets fristelse. Da gjelder det å handle med en gang. Som regel har vi ikke tid til så mye som å be, bare til å tro og kjempe. Bønnen er ikke et våpen i den forstand at vi med den skulle kunne jage fienden bort i fristelsens øyeblikk; men Ordet er et våpen, og troen er det skjoldet vi skal slokke den ondes brennende piler med. Likevel er bønnen svært viktig for enhver Kristi stridsmann. Uten den daglige øvelsen i den kan vi umulig holdes våkne.

Ved bønn og ved å granske Guds ord styrker vi oss til striden. Men i kampens øyeblikk skal vi bruke Ordet vi har lest, med den troens kraft som vi har fått gjennom Guds ord og bønn. Og jo mer vi kan leve i tillit til at Herren selv bevarer oss, desto sikrere skal vi seire. La oss være som småbarn, som føler seg trygge for all fare bare de er nær ved farens side, for de har den tillit til ham at han kan hjelpe uansett. Disse barna kan nok av og til bli skuffet, men de som stoler på Herren, skal aldri bli skuffet.

Denne tilliten til Herrens kraft er likevel ikke det samme som sikkerhet og sorgløshet, som alltid har sin grunn i selvtillit. Tvert imot: Jo mer vi hviler i

Gud, desto mer årvåkne og varsomme blir vi i alle ting, fordi vi er oss bevisst at vi ikke har mer kraft enn den vi til enhver tid får ved Guds nåde.

Det kan ikke nektes at mange av oss har mye mindre kraft til helliggjørelse enn vi skulle ha, og at vi lever et mer skrøpelig liv enn vi behøvde. Vi er for late til å lese Guds ord grundig og med ettertanke, for late til å be. Og her nytter det ikke å unnskylde seg med mangel på kraft. Det står helt til Gud om hans ord skal gi deg lys og glede, og om bønnen skal føre med seg en fornemmelse av Herrens velsignelse.

Men du må likevel selv lese, og du må selv begynne å be. Dette står det i din makt å overvinne. Hvis du bare gjør det du kan her, skal du erfare at Herren ikke lar det være uten frukt. Det vil nok fortsatt komme tider da det går tregt med bønnen, og Ordet synes å være lukket, men også det er til nytte. Det tjener til å vise deg din egen udugelighet og avmakt.

Men erfaringen viser at jo oftere vi søker samfunn med Gud i bønnen og i granskingen av Ordet, desto mer erfarer vi også av bønnens og Ordets kraft, og desto mer lyst får vi til å fortsette med det.

Det samme som vi her har sagt om bruken av bønnen og Ordet, gjelder også om å gjøre gode gjerninger. Det er vel ingen som vil si: Jeg har så liten åndelig kraft at jeg ikke kan besøke syke, ikke gi almisser til de fattige, ikke si noe om Jesus osv. Vil du dette, så kan du, og Gud vil gi visdom, evne og kraft. Fatt friskt mot! Bort med latskapen! Bort med all tale om avmakt! Jesus er vår kraft.

Bare bruk denne Jesu kraft med troskap og flid. «Vi er hans verk, skapt i Kristus Jesus til gode gjerninger» (Ef 2,10). Tiden iler, og snart er det kveld. La oss arbeide mens det er dag. «Natten kommer da ingen kan arbeide» (Joh 9,4).

Men under alt vårt arbeid og all vår kamp for å leve til Guds behag må vi ikke glemme å se på oss selv i den fullkomne lovs speil, så vi ikke kommer bort fra den rette selverkjennelsen. La oss heller ikke glemme å se på Jesus som vår rettferdighet, og på hans blod som det renselsesmiddel som hver dag stiller oss fram for Gud som rettferdige og ubesmittede, som om vi aldri hadde syndet.

På denne måten må Kristus være både Alfa og Omega, begynnelsen og enden. Ham være ære til evig tid! Amen.

Jakob: «Hvordan er det egentlig med oss to, Elias? Har vi gått i blinde hele livet til nå?»

Elias: «Ja, du kan gjerne spørre slik. I alle fall har vi hittil bare sett med ett øye – du med det venstre, jeg med det høyre. Og det har vært dårlig nok med dem også. Nå skal jeg si deg grunnen, kjære bror! Vi har begge holdt oss til menneskelige tanker og ikke latt Guds ords sanne lys stråle for oss. Jeg er helt forferdet over min blindhet i mange ting, og enda mer over mitt innbilte lys. Nå ser jeg klart at ‹alt kjød er som gress, og all dets herlighet som blomsten på gresset. Gresset visnet, og blomsten på det falt av. Men Herrens ord blir til evig tid›.

Nå forstår jeg bedre enn noen gang før de ordene Paulus sa da han tok avskjed med de eldste i menigheten: ‹Og nå overgir jeg dere til Gud og hans nådes ord, som er mektig til å oppbygge dere og gi dere arv sammen med alle dem som er blitt helliget.› Heretter skal dette ordet være lykten for min fot og lyset på min sti.»

Jakob: «Også min store hovedfeil har vært at jeg har søkt altfor lite lys og veiledning i Herrens eget ord. Utallige steiner er nå ryddet av veien for oss, men det kommer vel nye igjen. Men én ting forstår jeg: Veien som fører til livet, er trang, og det er få som vandrer på den.»

Johannes: «Men du forstår vel også at disse evighetsvandrerne kan være svært lykkelige med sin Gud. Det gjelder også det siste emnet vi samtalte om, for helliggjørelsens frigjøring er ikke minst viktig for vår lykke. For hvor mange brødre og søstre går ikke ennå bundet i en viss trelldom som Herren så gjerne ville frigjøre dem fra!

Akk, om vi kunne si med apostelen: ‹Jeg takker Gud, som jeg … tjener med en ren samvittighet› – da skulle vi også erfare at det gamle ordet er sant: En god samvittighet er et daglig gjestebud.

Nå som vi har samtalt om en kristens frigjøring og lykke i livet, skal vi til slutt høre en liten, gripende fortelling som på den ene siden viser oss hvor fælt det er å dø uten liv i Gud, men som på den andre siden også viser hvordan en kristen kan være frigjort og lykkelig også midt i døden.»

Hvordan den sanne frigjørelse og lykke også viser seg i døden

En fortelling fra et offentlig sykehus

«Akk, så sørgelig at en som de syke ser opp til som sin åndelige leder, skal være så blind for sjelens virkelige behov! Det er den samme leksen om og om igjen: ‹Hvordan har du det? Er du svært syk? – Akk ja – Gud sender slike prøver på veien, for at vi ikke skal glemme ham. Du ber vel til Gud? Ja da! Ja da!› … Og så kommer en hel del overfladisk prat om Guds nåde og barmhjertighet. Så er han ferdig ved den sengen og går videre. Den samme leksen igjen ved neste seng, den samme overfladiske praten om Guds kjærlige tilskikkelser og en nådig Far. Aldri et ord til vekkelse, aldri en dypere prøving av sjelens åndelige tilstand. Og møter han en sjel som virkelig er i nød, som Mathilde i denne fortellingen, står han der og tygger om igjen sin gamle lekse. – Og denne mannen skal være alvorlig – en troende mann? Nei, det tror jeg ikke.»

Slike tanker strømmet gjennom søster Lydias hjerte. Hun hadde vært med presten rundt på avdelingen sin, og nå var hun kommet inn i sykepleiernes spisesal for å spise frokost. Men hun var så opprørt i sinnet og smertelig berørt i sitt innerste, særlig ved tanken på den nattverden hun hadde vært med på. Hun satt bare der med gråten i halsen og orket ikke å spise.

Etter frokosten fikk hun med seg to troende sykepleiersker til et stille, ensomt rom. Der kunne de sammen åpne hjertene sine helt for Herren. Lydia kjempet og ba til hun seiret, og det lysnet igjen i hennes indre. Da kunne hun med frimodighet gå ned til avdelingen sin og ta fatt på sin ansvarsfulle gjerning igjen.

I en av sykestuene lå to pasienter som vi må bli litt nærmere kjent med.

Fru Hagen var en kvinne på noen og femti år. Hun hadde forvridd hofta i et stygt fall, og det så ikke ut til at hun skulle bli bra igjen. Når hun lå stille i sengen, var hun nokså smertefri, men hun kunne umulig stå på beinet uten å få voldsomme smerter.

Den andre syke var en pike på 25 år som het Mathilde. Hun hadde også ligget lenge med en hoftesmerte. Mathilde hadde en sørgelig historie. Som eneste barn av velstående foreldre hadde hun fått gå på en av byens beste pikeskoler.

Da hun var 18 år, ble hun forlovet med en styrmann. Han var så hjerteløs at han først lovte henne ekteskap og så forførte og svek henne. For å skjule følgene

av sitt ulykkelige barns fall sendte foreldrene henne til København, og etter vel et halvt år kom hun tilbake. Enda en ulykkelig forlovelse ble brått brutt, da hennes nye forlovede fikk greie på historien hennes.

Fra nå av gikk Mathilde et par av ungdomsårene sine i en forferdelig mørk sinnsstemning, uten tegn til noen lysere dag. Så begynte den farlige ormen å gnage i hennes indre, og hun ble innlagt på sykehus.

Søster Lydia omfattet Mathilde med hele sitt hjertes varme kjærlighet og prøvde å lede lyset inn i hennes mørke og forvirrede indre. Men det syntes ikke å bære noen frukt. Krenket stolthet, feilslåtte forhåpninger og bevisstheten om foreldrenes og slektningenes sorg og bekymring holdt hele tiden hennes indre i opprør.

Lydia talte sent og tidlig til henne om Guds kjærlighet til syndere. Med hjertelig deltakelse viste hun henne hvor dårlig det var å klynge seg til den bedragerske verden og dens forhåpninger. Som en prøvet og erfaren sjel talte hun med den syke om hjertets syndighet og lot henne forstå at de mørke punktene i livet hennes egentlig kom av utroskapen mot den beste venn, han som hun en gang hadde lovet å tilhøre. Denne talen slo snart an. Den syke begynte å vende anklagene mot seg selv, og hun kom i stor åndelig nød.

Fru Hagen hadde vært en from, gudhengiven sjel så lenge hun kunne minnes. Hun leste sent og tidlig i bønneboken og i en stor salmebok som hun hadde ved siden av seg.

Men tross alt dette var hun lenge en gåte for Lydia, som ikke kunne finne noen oppriktig syndserkjennelse hos henne. Når Lydia talte om Frelserens kjærlighet til syndere, svarte fru Hagen med å fortelle en hel del av det hun hadde opplevd. Hun hadde hatt mange sorger i livet, men Gud hadde hjulpet henne så underfullt i alt. Han hadde hørt bønnene hennes og hjulpet henne å seire over fristelsene. – Skulle hun så ikke tro på en slik Gud, som aldri ville henne annet enn godt?

«Men har du aldri vært i nød for syndene dine?» kunne Lydia spørre.

«Hm – syndene mine – alltid kommer du med syndene mine. Visst er jeg en synder, jeg som alle andre mennesker. Mener du noe særskilt da? Se her», sa hun og slo opp første blad i salmeboken sin, der det sto skrevet:

‹Vær gudhengiven, som du alltid var,
da jeg gikk inn og ut hos deg i ringe bolig,
og minnes alltid dine trengsels da'r,
da vi så ofte taltes ved fortrolig.›
Fra din sjelesørger N.

Du kan tro han var hyggelig, den gamle kjære N. Han hadde alltid trøst og oppmuntring, og han kom aldri med slike mistenksomme spørsmål.» Her begynte fruen å gråte bittert.

Et par dager senere sa hun til presten, som besøkte sykestuene, at hun følte en slik trang til Herrens nattverd. Presten svarte at han skulle komme igjen neste dag og dele den ut.

Søster Lydia ble svært urolig da hun hørte dette. Madammen hadde vist seg så arg og bitter mot henne etter den siste samtalen at hun ikke var det minste

i tvil: Her hadde hun å gjøre med en gammel, egenrettferdig fariseer. Det var likevel ingenting å gjøre med fruen, for hun ville ikke la seg inn på noen samtale med henne. Hun lå bare der med en fornærmet og selvtilfreds mine. I stedet vendte Lydia seg til den andre pasienten og spurte om ikke også hun ville ta imot Herrens nattverd.

«Å nei, kjære deg», svarte Mathilde, «jeg er ikke rett beredt.»

Lydia: «Er ikke du, Mathilde, en arm synder som trenger dette kjærlighetens pant på syndenes forlatelse?»

Mathilde: «Å nei, kjære deg, jeg tør ikke. Jeg er redd jeg ikke har angret synden min riktig ennå, og jeg er så helt igjennom fordervet.»

Lydia: «Men kjære Mathilde, det er jo slike syke, hjelpeløse og selvanklagende sjeler Herren kaller til seg når han sier: ‹Kom til meg alle som lider og er besværet. Jeg vil gi dere hvile› (Gml. ovs.).»

«Å, det er ikke verdt å nøde henne. Hun kan ha altfor rett i det hun sier», lød det fra fru Hagens seng.

«De fattige har han fylt med rike gaver, men de rike har han sendt tomhendte bort», svarte Lydia. «Du er en slik fattig sjel, kjære Mathilde, som trenger en hel og fri forlatelse. Ligg ikke der og plag deg med at angeren din ikke er stor nok. For det er anger nok at du ser deg som en fortapt sjel og inderlig lengter etter nåde hos Herren. Har han sagt at du skal gjøre deg verdig ved angeren din?»

«Nå da, nå får du høre!» lød det fra den andre sengen.

Lydia leste det femtende kapitlet i Lukasevangeliet og knyttet noen trøstens ord til lignelsen om den bortkomne sønnen. Etterpå ba hun inderlig til Gud om hans velsignelse.

Da hun skulle gå fra den syke, dro Mathilde henne inntil seg og sa: «Jeg tror jeg vil.» Neste dag kom pastoren for å dele ut nattverden til fru Hagen. Søster Lydia spurte om ikke også den andre kunne få være med på den hellige handlingen.

«Det er ingenting i veien for det, hvis hun føler trang til det», svarte pastoren.

Han gikk bort og satte seg ved Mathildes seng, begynte å tale kjærlig til henne og spurte om også hun hadde trang til å ta imot Herrens nattverd.

«Å ja, hvis jeg bare tør, pastor», svarte den syke.

Pastoren: «Du vet vel fra barnelærdommen din hva som kreves for å være en verdig gjest ved Herrens bord?»

Mathilde: «Akk ja, det er dette med å være rett beredt, å være verdig – akk, pastor, jeg er visst ingen av delene, jeg er bare en fattig synderinne.»

Pastoren: «Men du føler vel anger i hjertet over synden din – den botferdigheten som kreves – og du kjenner vel også hat og avsky mot alt det onde?»

Mathilde: «Å, herr pastor, jeg er slett ikke sikker på at jeg er ærlig. Enkelte stunder kan jeg føle det slik, men så kommer det andre øyeblikk da jeg føler meg sint og forbitret.» Her brast hun i gråt og kunne ikke si mer.

Pastoren satt en stund tvilrådig. Men så sa han: «Men du har vel et oppriktig forsett om å hate og avstå fra all synd?»

Mathilde: «Akk, jeg tør ikke svare ja på det – jeg tror ikke jeg er helt oppriktig ennå.»

Pastoren vendte seg til søster Lydia, ristet alvorlig på hodet og sa: «Jeg tror hun får vente. Jeg tør ikke gi henne nattverden.»

Da den syke hørte disse ordene, strakte hun de magre hendene sine i været og ropte: «Å Gud, forbarm deg over meg! O, min sjel går fortapt! Å Jesus, å Jesus, du elsker jo syndere! Hjelp meg nå å få den stygge bitterheten mot forføreren min ut av sjelen!»

Pastoren vendte seg igjen mot henne og sa: «Er det noen du ikke kan tilgi? Det står: ‹Ettergi, så skal dere bli ettergitt›. – Du kan ikke vente tilgivelse hos Gud så lenge du bærer nag til noen.»

Mathilde: «Pastor, jeg tilgir ham! Og jeg har bedt Gud tilgi ham – men så kommer det onde igjen. Å Gud, hvordan skal jeg bli kvitt dette?»

Pastoren bestemte seg for å gi henne nattverden likevel. Så gikk han bort til fru Hagen og spurte hvordan hun hadde det.

«Jo, Gud skje takk, nokså godt», sa hun. «Det er en alvorlig sak, dette med beredelsen. Jeg bærer ikke nag til noen, herr pastor.» Men i det samme kastet hun et forbitret blikk bort på Lydia. «Jeg har lært nattverdbønnen min og føler meg nå beredt til å ta imot Herrens legeme og blod.»

Fru Hagen hadde slått opp salmeboken som lå ved siden av henne. Da pastorens øyne falt på det gode verset der, nikket han vennlig til henne og gjorde seg klar til å forrette den hellige handlingen. Først tilsa han fru Hagen syndenes forlatelse.

Så gikk han bort til Mathilde. Hun satt skjelvende som et løv og så engstelig på ham. Da han hadde sagt ordene: «Alle dine synders nådige forlatelse i Gud Faders, Guds Sønns og Gud Den Hellige Ånds navn», spurte den syke dypt beveget: «Kan jeg tro det, pastor? Alle syndene mine – alle syndene mine – tør jeg tro det?»

Pastoren hvisket vennlig: «Ja, du hørte betingelsen – dersom du angrer oppriktig.»

Lydia sa dypt beveget: «Å, kjære herr pastor, gi henne det nå fritt og ubetinget: at alle syndene hennes er utslettet i Lammets blod.»

Pastoren snudde seg mot søsteren med et bebreidende blikk og svarte: «Jeg er ingen hjerteransaker og kan ikke vite om botferdigheten hennes er oppriktig.»

Lydia tidde, og fru Hagen sukket så tungt at pastoren ble ganske forvirret. Så ga han nattverden til begge de syke, og til sist talte han noen ord i stor bevegelse.

Idet han skulle gå, nikket fru Hagen til ham: «Å, det står visst ikke så helt riktig til med den andre syke, herr pastor.»

Pastoren fulgte Lydia inn på værelset hennes, og da de var alene, sa hun: «Jeg er redd pastoren misforstår hvordan det står til med begge de syke. Mathilde er så visst en oppriktig sjel. Hun føler seg så sønderknust over synden sin at det er forferdelig å høre henne jamre. Det er en merkelig Åndens gjerning som har skjedd med henne etter at hun kom hit. Den første tiden var hennes indre fylt av verdens bedrøvelse. Hun så for seg en listig slange, en grusom forfører som snek seg inn i hjemmet hennes. Han vant foreldrenes tillit, og til slutt forførte han henne, enda hun gjorde fortvilet motstand. – Dette stygge bildet fylte sjelen hennes med forbitrelse og nag.

Men ved Guds nåde ble denne verdens bedrøvelse vendt om til en bedrøvelse etter Gud. Jeg har aldri hatt å gjøre med en så bekymret sjel som hennes. Hun har gravd dypt ned i sitt hjerte og tatt dommen over seg for all sin elendighet.

Fru Hagen derimot er opplært til å tale fromt og gudfryktig, særlig med presten. Men hun er bitter både mot meg og mot flere av sykesøstrene som er bekymret for henne. – Ja, tenk, herr pastor – midt under den hellige handlingen, mens hun lå der og talte så pent om forsonlighet, sendte hun meg et bittert blikk. Jeg fikk inntrykk av at også pastoren så det?»

Pastoren: «Ja, jeg ble forundret over at hun kunne sende deg et slikt blikk. Men en kan jo også misforstå et blikk i en så beveget stund. Jeg har ofte talt med fru Hagen og alltid funnet henne så hengiven til Gud. Og i dag så jeg et lite vers i salmeboken hennes som vitnet om at også hennes forrige sjelesørger har hatt de samme tankene om henne.»

Lydia: «Akk, pastor, mange ganger har jeg med forferdelse måttet høre hvordan de syke taler med pastoren og de andre prestene som besøker dem. Da taler de så fromt og gudfryktig, og ofte med tårer – men vi som steller dem sent og tidlig, får erfare noe annet. Med oss er de ikke så redde for å tale hjertets språk. Å, så utsatt en prest er for å bli ført bak lyset!»

Pastoren: «Det kan du nok ha rett i. Men vi kan jo ikke gå etter annet enn det vi hører og ser – vi kan da ikke ransake hjertet.»

Lydia: «Nei, det er bare én som kan ransake hjerter. Men jeg synes likevel at en prest må kunne ransake noe. Har han noen erfaring fra Åndens skole, må han jo vite at det ligger så fryktelig nær for mennesket å bedra seg selv. Og da må han prøve å trenge inn i hjertene og hjelpe en stakkars bedratt sjel til å se klart hvordan det står til med den. Til det har han lyset fra Guds ord og de rike erfaringene om ulike sjelstilstander som han har høstet i sjelesorgen. Jeg synes ikke pastoren prøvde å få rede på hvordan det virkelig står til med fru Hagen. – Men nå må jeg virkelig be pastoren unnskylde meg. Jeg har visst sagt mer enn jeg burde.»

Pastoren var tydelig svært urolig, men takket søsteren hjertelig for at hun hadde åpnet seg for ham. Før han gikk fra sykehuset, ville han likevel tale med Mathilde en gang til, helt alene.

Da han kom inn til henne, ble han straks forundret over hvor forandret den syke så ut. Hun så nå glad og fattet ut, og hun lot ikke presten få tid til å begynne samtalen. Straks han hadde satt seg på stolen, sa hun: «Står det i Bibelen, eller står det bare i læreboken, herr pastor, at ‹om deres synder er som purpur, skal de bli hvite som snø, om de er røde som skarlagen, skal de bli som den hvite ull›?»

Pastoren: «Det står i Bibelen. Men hvorfor spør du om det?»

Mathilde: «Akk, pastor, i det samme du ga meg kalken, kom disse ordene så levende fram i minnet mitt at jeg glemte alt annet. Det var helt som om en røst talte til meg. Og jeg syntes det strålte og lyste av herlighet rundt meg.»

Presten dro fra sykehuset full av tanker og en indre, gjærende uro. «Gud selv måtte gripe til løsenøkkelen», tenkte han. «Jeg må få tak i søster Lydia. – Hun er visst både en oppriktig og erfaren sjel. Men hun har mye å utsette på min sjelesørgeriske virksomhet blant de syke, det har jeg ofte forstått. – Det er jo rimelig

at hun ikke helt vil ut med språket, men jeg skal hjelpe henne på gli. – Jeg er jo ikke fornøyd med meg selv heller. Men er det ikke en stor fare i å ville være sjelens ransaker?»

Neste morgen kom det bud til presten fra sykehuset. Det var kommet inn en syk som led forferdelig både på legeme og sjel.

Da presten kom inn i sykestuen, kom også doktoren. Presten måtte derfor gå til side en liten stund, mens doktoren gjorde sin gjerning.

Den gamle, ærverdige legen satte seg på en stol slik at den syke kunne se ham i ansiktet. Han begynte å spørre den syke nokså grundig om både dette og hint som kunne føre ham på sporet av hva slags sykdom det var. Så gransket han tungen hans, kjente på pulsen og banket ham lenge både på brystet og ryggen. Med et instrument lyttet han nøye etter om det var noe galt med lungene. Han spurte ham om appetitten, og om han kunne fordøye den og den slags mat. Det var en svært omhyggelig undersøkelse, og legen syntes også å bli sikker på hva slags sykdom det var.

Presten satt og hørte på alt dette. Han undret seg over at legen var så omhyggelig, men plutselig slo tanken ned i ham som et lyn: «Er ikke også jeg en lege, og en lege for den viktigste delen av mennesket – den udødelige sjelen? Greier jeg å få rede på pasientenes åndelige sykdommer?»

Han følte at han ikke greide det. Riktignok hadde han fått god undervisning i pastoralteologi. Men han følte seg svøpt i et ugjennomtrengelig mørke når det gjaldt å bedømme de ulike sjelstilstandene. Han visste nok hva han skulle si til en tyv, en morder, en horkar eller en dranker. Men skulle han bedømme de ulike sjelstilstandene som kunne skjule seg under et stille, rolig og ærbart liv, sto han rådvill. Og når han hadde med syke og døende å gjøre, kom han i den største forlegenhet. Ansvaret for det han drev med, kom over ham som et snøskred som truet med å knuse ham.

Han hadde ikke mot til å samtale med noen av de syke, men ba Lydia bli med ham. Da de satt uforstyrret på sykepleierens værelse, begynte han å gi hjertet sitt luft. Han jamret seg sterkt over sitt sønderknuste indre og over vanskelighetene som stillingen hans førte med seg. – Han spurte søsteren rett ut om ikke også hun hadde merket at det i grunnen var pinlig for ham å tale med syke, og at han mange ganger følte seg helt forlegen.

Søster Lydia svarte noe unnvikende. Hun hadde en sterk følelse av at hun hadde vært litt dristig sist hun talte med presten.

Men han hjalp henne ut av forlegenheten. Han så henne alvorlig inn i øynene, mens et par store tårer trillet nedover kinnene hans. «Lydia», sa han, «du kan gjerne tale åpent med meg. Jeg har tillit til deg som kristen – ubetinget tillit. Du tror ikke at jeg er voksen for kallet mitt. Det har jeg ofte merket, søster. Men nå skal jeg si deg én ting: Jeg tror det ikke selv heller. Jeg lider uhyre kvaler i gjerningen min blant disse mange slags syke. Var jeg prest på landet, ville jeg kanskje klare meg nokså godt med prestegjerningen, som jo er det viktigste. Men her på dette store sykehuset –. Her får en å gjøre med så mange slags sjelstilstander, og her skal en titt og ofte veilede døende – uff, her holder jeg ikke ut lenger. Her er jeg fullstendig udugelig og står i veien for bedre krefter.»

Lydia kunne ikke holde tårene tilbake. Hun følte at det var en ærlig, fortvilet sjels selvanklage hun hørte, og et øyeblikk visste hun ikke hva hun skulle si.

Likevel festet hun seg ved det han sa om prestegjerningen på landet, og sa: «Tror da ikke pastoren at de samme vanskelighetene også ville melde seg i en sjelesørgers gjerning på landet? Når en utfører embetsgjerningen sin med noenlunde dyktighet og punktlighet, kan en vel bli fristet til å holde seg mer på overflaten og være fornøyd med seg selv.

Men her, hvor en bare har med syke og døende å gjøre, stilles det helt andre krav til åndelig syn, erfaring og modenhet. Likevel tror jeg at den som er ubrukelig til å lede sjelene her, også er ubrukelig til å lede dem som bor på landet, både i prekenen og i den private sjelesorgen.»

Pastoren: «Det vil jo si at jeg er ubrukelig som sjelesørger uansett hvor jeg er. Da har jeg bare ett valg: Enten blir jeg gående som en ussel leiekar og ødelegger både meg selv og andre, eller så søker jeg som en ærlig mann avskjed fra en stilling jeg ikke passer til. Egentlig mener jeg vel også selv at jeg verken passer her eller der.»

Lydia: «Kjære pastor, det finnes en tredje utvei. Og – la meg få si det åpent – det er den veien Herren nå vil føre pastoren inn på.

En kan aldri bli sjelesørger gjennom studier, pastor. Det er min dypeste overbevisning. En blir sjelesørger gjennom nød: ved selv å erfare levende den fortaptheten og hjelpeløsheten som er felles for alle syndere, og ved levende å erfare den frelsen som bare den reddende kjærligheten kan gi.»

Pastoren: «Jeg forstår deg, Lydia. Jeg er av en gammel presteslekt, og så snart jeg var gammel nok til å forstå noe, fikk jeg høre at også jeg skulle bli prest. Livet mitt har gått rolig for seg, bortsett fra litt villskap i studiedagene. Og jeg har alltid levd i den tro at jeg ble et Guds barn i dåpen, og at jeg måtte trøste meg med det – i hvert fall så lenge livet mitt sto i samklang med dåpsbekjennelsen. Men du mener, søster Lydia, at jeg må omvende meg. At jeg ikke har vært omvendt i sannhet før. At jeg altså må gå gjennom omvendelsens trange port for å bli en rett sjelesørger? Er det ikke slik, søster Lydia? Si det bare rett ut!»

Lydia sa litt forlegent: «Jo, jeg tenkte, jo – jo – jeg mener …»

Pastoren: «Si det bare rett ut. Du er sannelig ikke den første som har denne meningen om meg. Når jeg har vært sammen med alvorlige kristne, har jeg hatt på følelsen at de har tenkt noe lignende. Men jeg har forsvart meg med at dette sikkert var noe sykelig, en slags subjektivisme. Likevel føler jeg i mitt indre at noe drar meg den veien. Jeg har mistet troen på meg selv og ser at det må bli noe nytt.»

Lydias hjerte var fullt av lov og pris til Gud, men samtidig følte hun seg så dypt ydmyket – ja, helt tilintetgjort – av den oppriktigheten og åpenheten presten la for dagen. Hun følte trang til å si noe mer, men visste ikke om hun skulle våge det. Men kjærligheten gjør både forsiktig og dristig.

«Pastor», sa hun, «du er så heldig å ha noen embetsbrødre, særlig én: vår inderlig kjære pastor R. Han har en levende erfaring av livets vei. Jeg har sett at unge sjelesørgere som er kommet i tvil om de er rett omvendt, har fått dårlig

veiledning hos ‹slike som har bokstaven, men ikke Åndens og kunnskapens nøkler, og ikke livet› …»

Pastoren: «Jeg forstår hva du vil si, men vær ikke redd. – Hva skal jeg nå gjøre? Ja, nå må jeg naturligvis inn og tale med de syke. Uff, for en komedie!»

Lydia: «Kom med meg, pastor, så går vi først inn til Mathilde. Jeg må bruke Davids ord om henne: ‹Da Herren omvendte Sions trengsel, var vi som drømmende.› ‹Salig er det folk som forstår seg på frydeklang. Herre, de skal opphøye seg i *din* rettferdighet.›»

Mathilde lå der blek og avkreftet, men lykkelig og glad. Hun hadde mye å fortelle pastoren. «Det er så underlig med Guds ord, pastor. Det er liksom våknet til liv. Barnelærdommen min, som jeg trodde jeg hadde glemt, dukker opp igjen. Det ene bibelstedet etter det andre står levende fram i minnet mitt. Å, det er så deilig! Omvendelse, gjenfødelse, rettferdiggjørelse – alt forstår jeg nå. **I Jesus har jeg seglet på at jeg har alt dette** – jeg hviler som et trygt barn i hans armer: Han har gjenløst meg med sitt blod. Jeg *var* allerede hans dyre arv og eiendom før – men jeg visste det ikke. – Og hadde jeg visst det før, ville jeg også ha vært lykkelig før. Nå synes jeg at alle disse syke må få vite at de er kjøpt med Jesu blod, pastor. Og de døende – å, så glade de må bli når de får høre at Jesus har utslettet alle syndene deres med sitt blod! Da må det bli lyst i dødsskyggens dal.»

Pastoren greide ikke å si et ord, men tok et testamente som lå på bordet, og leste et kapittel. Etterpå ba han inderlig Gud velsigne de syke og velsigne ham selv også.

Fru Hagen ventet med synlig uro på at pastoren skulle bli ferdig og komme til sengen hennes. Snart hadde hun ham ved siden av seg, og han spurte hvordan det sto til.

Fru Hagen: «Akk, pastor, det går bra så lenge jeg ligger helt stille. Men rører jeg meg det minste, blir det fryktelig. Og jeg kjenner at det er noe galt her inne i hofta.»

Pastoren: «Det er da merkelig. Du kjenner altså ingenting til det onde så lenge du ligger helt stille?»

Fru Hagen: «Slett ingenting, pastor.»

Pastoren: «Dette får meg til å tenke på et åndelig onde som vi alle er plaget av. Men så lenge en åndelig talt ligger stille og ikke rører seg, kjenner en ikke dette onde. Dessverre er det så mange mennesker som ligger helt stille i åndelig forstand. Derfor kjenner de ikke sykdommen sin. De prøver ikke engang å røre seg i bønn til Gud eller i lydighet mot hans ord. De prøver ikke å elske Jesus slik den syke der borte i den andre sengen gjør. De ligger rolig i sine egne tanker og forestillinger, og derfor kjenner de ikke sykdommen sin.»

Fru Hagen kunne ikke annet enn røre seg av ergrelse, og derfor satte hun i et skrik og jamret seg forferdelig over den dårlige hofta. Da hun var kommet til ro igjen, spurte presten henne hvordan hun hadde det med Vårherre. Men hun likte tydelig ikke det spørsmålet. Hun så på ham med et halvt foraktelig og spørrende blikk, men sa ingenting. Han fortsatte: «Er det lenge siden du ble omvendt til Gud da, fru Hagen?»

Fru Hagen: «Jeg har alltid fryktet og elsket Gud slik jeg har lært i barnelærdommen min. Og jeg må jo holde på med den daglige omvendelsen så lenge jeg lever. Det er vel ingen som blir ferdig med den?»

Her begynte det å gå rundt for pastoren. Derfor vinket han Lydia bort til seg og sa til fru Hagen: «Her har du en god og snill søster som kan gi deg god veiledning. Hun er en erfaren sjel og vil deg bare godt. La nå henne lese og be med deg.»

Fru Hagen: «Jeg trodde det var pastorens plikt. Sykepleiersken har vel en annen gjerning som hun kanskje forstår seg bedre på enn å tale med de syke. Forresten kan jeg jo holde meg til de gamle, gode bøkene mine og se hva de sier. Jeg er ikke av dem som farer etter alt nytt. I barndommen, pastor, ble jeg lært opp til å streve alvorlig for å komme inn i Guds rike. Men nå ser det ut til at en gjør det med ett eneste hopp, ut av synden og inn i herligheten.»

Her måtte hun igjen røre seg, og så hørtes det samme skriket over den dårlige hofta igjen.

«Jeg er virkelig bekymret for hvordan det står til med deg, fru Hagen», sa presten. Disse ordene lokket fram et smil i fruens ansikt. Så satte hun på seg brillene og begynte å bla i den store salmeboken sin.

Pastoren gikk inn til den syke som doktoren hadde hindret ham i å tale med. Det var en mann som begynte å trekke på årene, og som tidligere hadde vært en rik kaptein. Nå var han sunket ned i fattigdom og nød. Doktoren trodde at han led av kreft i de indre organene, og hadde lite eller intet håp om å redde ham.

Å, for et ulykkelig menneske! Han så seg omringet av en hærskare av synder som truet med å styrte ham ned i fortapelsen. Den skremte samvittigheten løste tungebåndet hans, så han talte åpent og likefram om alt. Presten kunne umulig komme til orde for den svarte strømmen av bekjennelser som først måtte få komme ut.

«Det finnes ikke ett bud i Guds hellige lov som jeg ikke har brutt på det groveste», sa han. «Jeg er en morder, en horkar, en løgner og en tyv – ja, alt det stygge en kan nevne.

Og de siste nettene har den onde stått så levende for meg og sagt: ‹Du er min!› Jeg skalv som et løv, og det isnet i marg og bein – og er det ikke slik, pastor, at jeg må gå fortapt? Jeg kan ikke gjøre det onde godt igjen. Mannen jeg skjøt ned i hissighet på dekket mitt, kan jeg ikke kalle tilbake fra graven og be om tilgivelse. Den falske forklaringen min kan jeg ikke ta tilbake. Og det urettferdige godset jeg har skaffet meg, kan jeg, fattige stakkar, ikke erstatte! – Har jeg da ikke solgt meg selv til den onde?»

Pastoren ble dypt rystet av denne bekjennelsen. Likevel våget han, i begynnelsen noe nølende og forsiktig, å tale frelsens ord til ham. Men samtidig la han slik vekt på at angeren og oppriktigheten var nødvendig, at det glade budskapet ikke fikk tak i ham. Presten følte seg også så usikker og urolig at han overlot den syke til Lydia. Han anbefalte henne som en trofast og erfaren åndelig sykepleierske.

Lydia svevet som en god engel rundt sengen til denne ulykkelige syke. Hun hadde aldri før møtt en så fryktelig sjelstilstand. Det var nesten umulig for

henne å komme til orde, for han avbrøt henne hele tiden med sine mørke selvbebreidelser. Det redselsfulle bildet han hadde for sitt indre blikk, ville ikke vike. Det sto for ham hele dagen, og så snart han prøvde å sove, var det som om hele helvete raste omkring ham.

* * *

Det var en herlig vårdag. Markene holdt på å legge bort sitt grå, triste vinterteppe og kle seg i sommerens blomsterprakt. I hver liten bergkløft danset og fosset små bekker ned mot den store, skummende elven, og skogens små sangere var i den lykkeligste stemning.

Men på en ensom skogsvei langt fra byens larm vandret to som ikke akkurat var i vårstemning. Det var vår pastor, som nå hadde fått tak i den eldre embetsbroren Lydia hadde anbefalt ham. Det var med ham han nå rådførte seg om sjelens dypeste anliggender.

Gamle prost Eker var en stor, kraftig mann med godmodige trekk. I vide kretser var han kjent som en særdeles erfaren og pålitelig åndelig veileder. Gjennom en lang og velsignet virksomhet hadde han samlet seg en stor skatt av åndelig erfaring.

Men i dag så den gamle, ellers så glade og lykkelige mannen svært bedrøvet og nedslått ut. Grunnen var at vår unge pastor hadde erklært at han måtte og skulle søke avskjed fra prestegjerningen, og han holdt urokkelig fast på det. Han førte fram en hel del grunner, men den viktigste var at han følte seg helt udugelig til gjerningen. Han var fullt overbevist om at han aldri hadde fått kall fra Gud til å være sjelesørger.

«Jeg kan da ikke bli i en stilling der jeg nesten ikke kan åpne munnen uten å hykle? Samtidig påfører jeg meg selv lidelser og samvittighetskvaler fordi jeg spiller en helt fremmed rolle.»

Den lange samtalen endte med at pastoren skulle reise på en ferie som han sårt trengte, for kreftene hans var betydelig nedbrutt. Men han måtte med hånden på hjertet love sin gamle, trofaste venn at han i alle fall skulle la spørsmålet om avskjed hvile til han kom tilbake.

«Jeg er inderlig overbevist om», sa prosten, «at kallet nok vil komme. Den store Gud har nok også hatt sin finger med i at du har studert teologi. Og han vil nok at de store gavene han har utrustet deg med, både evner og kunnskaper, skal komme hans rike til gode. Jeg er glad for at du reiser på ferie til det stedet du har nevnt. Jeg vet at du vil møte et par elskelige embetsbrødre der.»

Noen uker senere dro han av sted, og snart finner vi ham igjen på en stor båt. Der er han i ivrig samtale med en kamerat fra studiedagene, som var blitt lærer i filosofi og nå skulle ut på studiereise.

Pastoren var ubetenksom nok til å åpne hele sitt hjerte for denne mannen, som den gang hadde vært en av hans fortrolige venner. Men han fikk ikke noen sann lægedom og balsam inn i sin syke sjel, bare en hel del gift som truet med å ødelegge ham.

Heldigvis varte ikke samværet med denne farlige vennen lenge, og snart finner vi vår pastor igjen i en jernbanekupé. Der sitter han med en bredbremmet

hatt trukket langt ned over ansiktet for ikke å bli forstyrret i sine dype grublerier.

Vennen hans hadde sagt at han måtte besøke en viss professor når han kom til hovedstaden. Han mente at professoren snart kunne spre den mørke tåken som hadde lagt seg over hodet hans. Og han gikk virkelig til denne professoren – det var jo en gammel kjenning fra studietiden, og det kunne være morsomt å hilse på ham.

Professoren satt fordypet i studiene sine, og i begynnelsen syntes han ikke å bry seg noe om dette besøket. Men da han fikk høre pastorens navn, ble interessen vakt, og han utbrøt: «Du ble altså teolog – nå, hvordan har du det i kallet ditt?»

Pastoren ville ikke så gjerne åpne hjertet sitt nå og ga et unnvikende svar. For professoren var det likevel helt tydelig hvordan det sto til.

«Religionen har altså ikke gjort deg lykkelig?

Å nei, det var det jeg kunne tenke meg. Du har altfor mye oppe i skolten. Altså – nå ja, jeg holder fortsatt på med min gamle lekse. Jeg er fremdeles ‹den store forføreren›, men jeg studerer naturens store bok og finner stadig nye, interessante ting på bladene i den. Her har jeg en liten bok liggende om ‹Artenes opprinnelse›. Den kan vel også en teolog ha godt av å lese. Hvorfor skulle ikke også en teolog føle trang til å legge sitt trette hode inntil vår felles mor, naturens bryst?»

Pastoren var ikke opplagt til å begynne noen meningsutveksling med den lærde mannen, og visitten ble kort. Vi finner ham igjen på feriestedet sammen med noen unge embetsbrødre.

Her begynte et liv i kamp og strid, mye verre enn noen gang før. Kameraten fra studietiden hadde greid å få et nytt gjæringsstoff inn i hans indre, og det gjæret natt og dag. Men endelig fikk han frimodighet til å åpne seg for en eldre prest, som både i kunnskap og dannelse fullt ut kunne måle seg med professoren og med vennen, som var professoremne.

Det kunne vært overmåte interessant å dvele litt ved samtalene som embetsbrødrene førte i ferien, men den fornøyelsen må vi nok nekte oss. Vi nøyer oss med å gjengi et utdrag av et brev som prost Eker fikk nesten en måned etter avreisen, og som lar oss forstå hva samtalene hadde dreid seg om.

«Nei, nå kan du være rolig: Jeg søker ikke avskjed, Gud være lovet! Selv om det skjer med gråt og beven, tør jeg nå tro at jeg er en kristen. Nå føler jeg virkelig trang til å begynne arbeidet i Herrens vingård. Takk skal du ha for at du fortalte meg om presten N. M. Han har i sannhet behandlet meg både rett og godt. På turen til feriestedet fikk jeg i meg en hel del gift, som mitt tomme, fredløse indre var mottakelig for. Men Gud være lovet, jeg fikk både kaste opp giften og få medisin mot den. Å, om jeg nå rett kunne senke hjertet mitt ned i den sannheten jeg nå har fått erfare: ‹Én er død for alle, og derved har de alle dødd.› – Nå har jeg smakt noen dråper av livets vann, og nå aner jeg at det er mer enn dråper å hente. – Måtte Gud så gi meg øyesalve, så jeg kan se!»

* * *

Kort tid etter finner vi pastoren igjen på sykehuset. Den første han oppsøkte, var naturligvis Lydia, og hun gledet seg ubeskrivelig over forandringen som hadde skjedd med ham. Han spurte straks etter Mathilde, og da fikk han høre at legen nå hadde oppgitt henne. Det ville ikke vare lenge før hun fikk hjemlov. Han gikk sammen med sykesøsteren inn på værelset hennes. Et streif av gledens solskinn gikk over det lidende ansiktet da Lydia og pastoren kom inn. «Akk, søster Lydia, jeg synes jeg nå er ferdig med den mørke dalen.»

Da pastoren nærmet seg sengen, la det seg en sky over Mathildes lykkelige ansikt, og hun kastet et bønnfallende blikk på Lydia – et blikk som tydelig sa: «Ikke la ham få forstyrre lykken min.»

Pastoren forsto selv at den syke så på ham med mistillit. Derfor mente han det var hans plikt å gi henne et lite innblikk i forandringen som hadde skjedd i hans indre.

«Kjære Mathilde», sa han, «det gleder meg usigelig å høre om lykken din. Jeg må bare med bedrøvelse erkjenne at jeg ved vårt første møte ikke forsto å behandle deg som en rett sjelesørger. Jeg ville deg så inderlig vel og var også nidkjær for sannheten på min måte. Men den gang hadde jeg ikke selv begynt å gå i Åndens skole. Derfor forsto jeg ikke å bedømme tilstanden din rett. Heller ikke så jeg det glade budskapet slik en Herrens tjener må se det. Han må jo selv kunne stige ned til de elendige med livets ord.»

Mathilde kunne ikke holde tilbake et lykkelig smil da hun sa: «Så har også du funnet fristaden, pastor!»

De talte nå sammen en lang stund. Mathilde fortalte presten at hun kom i stor tvil og uro den gangen han skulle gi henne sakramentet.

«Jeg forsto godt», sa hun, «at pastoren hadde betenkeligheter med å tilsi meg syndenes forlatelse. Og jeg syntes selv at du hadde overmåte god grunn til det, pastor. Jeg fikk også mistillit til Lydia, fordi jeg syntes hun var altfor snar til å trøste meg. Jeg sa ikke et ord til henne om at jeg tvilte på hennes rett til å trøste meg, men i mitt stille sinn tenkte jeg likevel: Pastoren forstår nok bedre enn Lydia hva som passer for tilstanden min. Hun er en altfor kjærlig sjel til å kunne bedømme hvor stor min synd og fordervelse er.»

Pastoren snudde seg til Lydia og sa: «Der kan du høre hvordan vi prester med en falsk autoritet kan stille Herrens levende vitner i skyggen. Vi står der liksom som embetets innehavere. Og så gir vi de trette, fortapte og tørste ørkenvandrerne inntrykk av at der vi er, er det en deilig oase der de levende kildene springer. Men når de i sin nød nærmer seg oss, ser de snart at det hele bare var en luftspeiling, en fata morgana, et sansebedrag. Den som ikke selv har livet, kan vanskelig føre en annen til livet.»

Mathilde: «Men nå skal du høre, pastor, hvordan jeg kom ut av nøden min. Det ble verre og verre med meg, og jeg kan ikke si hvor ulykkelig jeg følte meg. Så var det en kveld søster Lydia talte om den gode hyrde. Da spurte jeg henne om hun virkelig i fullt alvor trodde at han ville ta meg i sin favn. ‹Ja›, svarte hun, ‹den ømmeste mor kan aldri være så villig til å rekke armene ut mot sitt nødlidende barn som Jesus er villig til å ta imot deg.›

Men så kom jeg fram med det som lenge hadde rørt seg i meg: ‹Lydia›, sa jeg, ‹du har jo aldri vært en slik synderinne som jeg. Derfor dømmer du alle så kjærlig – akkurat slik du selv fortjener å bli bedømt. Men ser du, jeg er en fordervet stakkar. Ditt hjerte brenner av kjærlighet, mens mitt brenner av hat. – Det er stor forskjell på det.›

Men Lydia svarte at Guds ord ikke gjør forskjell på store og små syndere. Det stempler oss alle som ugudelige, som Guds fiender, som fortapelsens barn. Guds ord vet heller ikke om to frelsesveier, én for mindre syndere og én for større. Nei, i virkeligheten finnes det bare ett slags syndere, nemlig slike som er fortapt og fordømt til den evige død. Og det finnes bare én eneste vei til frelse for alle, nemlig å tro på ham som rettferdiggjør den ugudelige.

Da jeg så spurte om søster Lydia ikke hørte at presten var redd for å tilsi meg syndenes forlatelse, svarte hun med et alvor som grep meg: ‹Presten har ikke lov til å nekte en eneste trengende sjel syndsforlatelsens trøst. Han pådrar seg et fryktelig ansvar om han gjør det. For Overhyrden har sagt til alle sine underhyrder: Gå bort og lær hva dette betyr: Barmhjertighet er det jeg vil ha, ikke offer!› Dette løste meg, pastor, og fra den stund sugde jeg til meg hvert trøstende ord fra Lydia.»

Lydia ble nesten lei seg over at Mathilde sa det så åpent, men pastoren sa med et vennlig smil: «Gud skje lov for at du kom til å tro mer på Lydia enn på meg. Den gang så jeg ikke det jeg ser nå. Ved Guds Ånds lys ser jeg nå at *all* verdens synd virkelig er utslettet i Kristi blod. Jeg forsto heller ikke hva det vil si å være fortapt. Jeg hadde ingen anelse om hvordan en rett syndserkjennelse arter seg. For jeg hadde bare en hel del tanker som jeg nå kaller fariseiske selvforbedringstanker.

Etter mine gale teorier trodde jeg at jeg måtte finne en viss mengde ydmykhet, syndehat og annet slikt før jeg kunne våge å forkynne trøstens ord. Og da du selv bekjente for meg at det var hat i hjertet ditt – ikke syndehat, men et syndig hat – og at du i tillegg følte deg full av egenkjærlighet, stolthet og lignende, ble jeg redd og tenkte at du visst ikke kunne være helt oppriktig.

Nå derimot, kjære Mathilde, ser jeg klart at erkjennelsen din var sann, nettopp fordi du ikke skjulte noe, men åpent bekjente all din elendighet. Nå hviler vi begge, gudskjelov, på den samme frelsesklippen – ja, alle tre – for Lydia får vel også være med.»

Fru Hagen greide ikke lenger å ligge stille, og et uhyggelig skrik lot de andre høre at den onde hofta fremdeles var like ille.

Pastoren gikk bort og satte seg ved sengen hennes og spurte hvordan hun hadde det.

Fru Hagen svarte i en lite vennlig tone: «Ja, jo, pastor, jeg har det nokså bra – jeg trøster meg med at Gud dømmer mer rettferdig enn menneskene. Og hos ham gjøres det ikke forskjell på folk.»

Pastoren: «Ja, det er sant, Gud dømmer rettferdig. Han lar seg ikke føre vill i sin dom, slik det kan skje med oss mennesker. Men hvordan står det til med oppgjøret, fru Hagen? Er du blitt forlikt med din Gud, så du er klar til å møte ham når han kommer?»

Fru Hagen sa med et selvgodt smil: «Så vidt jeg vet, har jeg alltid vært forlikt med ham – men kanskje pastoren vet det bedre. Jeg tror nå at Gud er rettferdig, og det kan hende han ser like nådig til meg som til noen andre.»

Pastoren: «Det er trist at du er så bitter, fru Hagen. Tror du virkelig at Lydia vil deg vondt? Eller tror du at jeg legger an på å såre deg?»

Fru Hagen: «Lydia vil meg vondt, pastor. Hun har ikke gjort meg annet enn vondt siden jeg kom hit. Var hun en kjærlig sjel, og fantes det spor av medfølelse i hjertet hennes, ville det vel ha vist seg annerledes. Men hun ligner Jobs trøstere, pastor. Hun er så egenrettferdig at det formelig lyser ut av øynene på henne. – Og jeg trodde ikke at du som er prest, skulle ta notis av hva en slik fariseer sier.»

Pastoren: «Elsker du Lydia?»

Fru Hagen sa opprørt: «Nei, det gjør jeg nok ikke – jeg hater henne av hele min sjel. Jeg tåler ikke å se henne! Derfor kastet jeg også medisinen etter henne i går – det vet vel pastoren allerede.»

Det var som om en demning brast og en sterk flom strømmet fram fra dypet av den sykes hjerte.

Pastoren: «Så du hater henne – og likevel har du aldri vært uforlikt med Gud? Om nå Lydia hadde vært din fiende – det er hun så visst ikke, men om hun var det – så sier Gud i sitt ord at du *skal* elske dine fiender. Tror du at han ikke mener dette alvorlig? Står det ikke også at hat i hjertet er mord? ‹Den som hater sin bror, er en manndraper›, står det, ‹og dere vet at ingen manndraper har det evige liv i seg.›»

Fru Hagen, enda mer opprørt: «Hør nå her! Hun kaller meg en fariseer, og du kaller meg en manndraper. – Er det den hyggelige behandlingen en arm stakkar får på et sykehus? Pastor, jeg er vel ikke nødt til å høre verken på deg eller Lydia?»

Pastoren: «Nei, det står deg fritt å forkaste ordene mine. Men det jeg har sagt deg, er ikke mine ord, men Herrens. – Og husk at det kommer en tid da verken du eller jeg kan unndra oss hans dom.»

Fru Hagen: «Nå, jeg er altså ikke nødt til å høre på deg. Da vil jeg helst slippe prekenen din, pastor.»

Fru Hagen snudde seg nå bort fra presten. Det gjorde så forferdelig vondt i hofta at et uvanlig høyt skrik kom fram mellom de sammenbitte tennene hennes.

Et par dager senere fikk fru Hagen besøk av en gammel venninne fra landet. Hun rådet henne til å sende bud på «den beste presten i hele byen» og ikke bry seg om den unge pastoren, som «visst ikke hadde lest bibelboka si rett». Da fru Hagen spurte hvem hun trodde var den beste, svarte hun: «Det er naturligvis prosten. Han er både gammel og erfaren, og i tillegg er han så kjærlig at en kan se det utenpå ham.»

Fru Hagen: «Kjenner du prosten?»

Venninnen: «Ja, nokså godt. Jeg har solgt egg til ham i flere år. Og en gang talte jeg med ham om den syke naboen min, som gjerne ville komme inn på

sykehuset i byen, men ikke hadde penger til det. Å, han var så kjærlig, skal du vite.»

Fru Hagen: «Vil du ikke da be ham besøke meg? Og for at ikke han også skal få mistanker mot meg, må du tale med ham og fortelle ham rett ut hvordan jeg er blitt behandlet her helt siden jeg kom.»

Venninnen: «Ja, vær bare rolig for det. Jeg skal nok fortelle ham både om denne snerpete damen som har plaget deg, og om den grønnskollingen av en pastor som lar seg lede av en innbilsk kvinne.»

Det var visst første gang fru Hagen så virkelig fornøyd ut siden hun kom til sykehuset. Og nå var det nesten som om smerten i hofta ga seg en stund.

Dagen etter kom gamle prost Eker til sykehuset. Ingen skulle kunne si at han kom med fordommer; han hadde aldri hørt om denne fru Hagen før.

Han satte seg ved sengen hennes og spurte hvor hun var fra, og hvordan hun hadde pådratt seg denne lidelsen. – Alt var så fylt av kjærlighet og deltakelse at fru Hagen ble ganske rørt.

Da hun hadde svart på disse spørsmålene og tydelig latt ham forstå hvor fryktelig hun led, sa prost Eker til henne: «Å ja, stakkars deg. Du lider visst forferdelig. Men er det ikke en stor trøst midt i lidelsen å vite at alt som heter smerte og nød, en gang skal ta slutt? Jeg vil håpe at du er et Guds barn, og at du ser lidelsene dine i lyset av Guds ord. Herren sier oss: ‹All tukt synes vel, mens den står på, ikke å være til glede, men til sorg. Men siden gir den dem som ved dette er blitt oppøvd, rettferdighets salige frukt.›»

Fru Hagen: «Det er nok ikke alle som tror at jeg er et Guds barn, herr prost.»

Prosten: «Det kommer lite an på hva andre tror om oss, når bare saken er klar mellom oss og Herren.»

Fru Hagen: «Talte venninnen min noe nærmere med prosten?»

Prosten: «Nei. Hun sa at hun gjerne ville tale med meg om deg. Men jeg måtte dra til en døende og måtte derfor be henne komme igjen senere.»

Fru Hagen: «Det var leit – jeg ville så gjerne at hun skulle ha talt med prosten før han kom hit. Nå ja, det er ikke noe å gjøre med det. Jeg lider, herr prost – jeg lider store legemlige smerter. Og jeg føler meg så forlatt. Det er ingen her som har et vennlig ord til meg. I stedet blir jeg tydelig stemplet som en fariseer, og dem har jeg vært redd for i alle mine år – de som går omkring i fåreklær, men er glupende ulver. Og jeg er blitt kalt en manndraper! Det til og med av en prest. – Ja, herr prost, tenk: En prest har kalt meg en manndraper. – Uff, for en urettferdighet – og alt dette fordi en kvinnelig fariseer har ført denne presten bak lyset.»

Prost Eker: «Er det presten her ved sykehuset du mener?»

Fru Hagen: «Ja, akkurat ham, herr prost. Han er en ung mann, og jeg er redd han har kommet galt inn i saken. For han fører bare forargelse med seg i stedet for velsignelse.»

Prost Eker: «Det bedrøver meg å høre dette. Du må ha misforstått presten. Han er en varm og nidkjær Herrens tjener som ikke vil deg annet enn vel. Hva er det egentlig som står mellom dere?»

Fru Hagen: «Han dømmer meg. Han dømmer meg med ordene sine, og han dømmer meg med blikket sitt. Sier ikke Gud selv: ‹Døm ikke›? Jeg trodde det var prestens kall å trøste en stakkars syk og ikke å fordømme.»

Prosten: «En rett Herrens tjener må både dømme og trøste. Men dømmer han – og dømmer hardt – er det bare Guds ords dom han forkynner. Og den skal han ikke tie med, så sant han alvorlig vil røkte kallet sitt for Herren.»

Fru Hagen i en mistenksom tone: «Har du selv talt med presten, eller har noen andre talt om meg, herr prost?»

Prosten: «Nei, slett ikke.»

Fru Hagen: «Da vil jeg spørre prosten oppriktig: Har et menneske, selv om det er en prest, lov til å rive troen fra meg?»

Prosten: «Nei, langt ifra!»

Fru Hagen i stor bevegelse: «Men det er nettopp det disse folkene gjør. – Og de har nesten nådd sin onde hensikt, herr prost. For jeg har vært fristet – forferdelig fristet – til å gi slipp på troen, min barndoms lykkelige tro, herr prost.»

Prost Eker: «La oss nå snakke helt enkelt og rolig sammen. Hva er det du egentlig tror? Presten må jo mene at troen din ikke er av det rette slaget.»

Fru Hagen i stor undring: «Kjære herr prost, jeg er da ikke et barn. Mine fromme foreldre underviste meg om troen. Og da jeg ble konfirmert, sa min gamle sjelesørger, som også var prost, at jeg hadde en god tro. Og den måtte jeg holde fast på til mitt livs salige ende.»

Prosten: «Ja vel, men hva er det egentlig du tror, kjære venn?»

Fru Hagen: «Jeg tror da vel på Gud – og på Jesus.»

Prosten: «Ja, men hva tror du da om Gud og om Jesus?»

Fru Hagen, enda mer forundret: «Jeg tror naturligvis alt det som står i bøkene. Jeg tror at Gud er en barmhjertig Gud, som ikke vil noen synders død, og at han vil ta meg til nåde for Jesu skyld når jeg prøver å vandre rettskaffent. – Og det har jeg gjort helt fra barnsben av, herr prost. Jeg er naturligvis skrøpelig som alle andre, men det er jo derfor Jesus har lidd og dødd for oss. Synder som er gjort av skrøpelighet, blir jo ikke tilregnet dem som tror.»

Prost Eker: «Du sier du tror at Gud vil gi deg nåde når du vandrer rettskaffent. Tror du da at du er benådet nå, i dette øyeblikket?»

Fru Hagen: «Det blir vel ingen før han dør – men da håper jeg Gud skal ta imot min fattige sjel.»

Prost Eker: «Gud tar ikke imot andre i sin himmel enn slike som allerede er benådet her i dette livet. Du er jo en synderinne, og sier ikke Guds ord: ‹Den som synder, skal dø›?»

Fru Hagen brøt inn: «Men jeg angrer jo og ber om tilgivelse hver dag.»

Prosten: «Ja, men synden kan ikke angres og bes bort. Det må noe mer til.»

Fru Hagen: «Ja, troen, naturligvis.»

Prosten: «En kan heller ikke tro synden bort. En kan lure den fra seg med falske innbilninger som en kaller tro – men den kommer igjen.»

Fru Hagen jamret seg forferdelig og utbrøt: «Så vil også prosten fordømme meg!»

Prosten: «Nei, men syndene dine fordømmer deg. Det er synden som skiller deg fra Gud.»

Fru Hagen: «Men herregud, finnes det ikke forlatelse for synden når en angrer den av hjertet, slik jeg gjør?»

Prosten: «Nei, ikke forlatelse fordi en angrer den. Men forlatelsen er skaffet oss ved Jesu blod.»

Fru Hagen: «Naturligvis tror jeg også det.»

Prosten: «Akk, kjære venn. Det er ikke så naturlig å tro på Kristus. Nei, det er naturens vis å ville ha nåde hos Jesus for sin oppriktighet, for sin anger, sin bønn, sin tro osv. En vil ikke tro som en helt ugudelig; en gir seg selv nåde og forlatelse etter sin innbilte verdighet. Min kjære, syke venn, dette er å ‹veie ut penger for det som ikke er brød, og sin fortjeneste for det som ikke kan mette›.

Tro meg, kjære venn: Du ville ikke tale slik du gjør, hvis du i bunn og grunn var en fortapt synder som virkelig hvilte på Jesu fullbrakte forløsningsverk. Nå forstår jeg svært godt hva som står mellom deg og presten. Han vil jo rive troen fra deg. Det er helt sant – men ikke troen på at Jesus har frelst deg ved sitt blod. Han vil rive fra deg troen på deg selv, det er saken.»

Fru Hagen: «Han vil rive fra meg troen på at jeg er et Guds barn – det er det han vil. Og samtidig åpner han himmeldøren på vidt gap for en hore – ja, det gjør han.»

Prosten: «Det er farlig, ja, det er det største selvbedrag å tro at en er et Guds barn når en er en fremmed for Jesus. Vi blir Guds barn ved troen, det er sant. Men vel å merke ved den troen som griper og tilegner seg den frelsen som allerede er fullbrakt – den frelsen som består i at Kristus døde for oss ugudelige og gjenløste oss til Gud med sitt blod.

Se, kjære venn, en slik fri, ufortjent frelse er det også vi trenger: en frelse som ikke virkes i oss, men er ferdig utenfor oss, ferdig til å bli trodd og tilegnet av de fortapte stakkarene vi er. Og ved at vi tilegner oss den, blir vi født til Guds barn.

Føler du deg forbitret over at presten åpnet himmeldøren for en hore? Husker du ikke hva Jesus sa til fariseerne: ‹Tollere og horkvinner går før dere inn i Guds rike›? Er vi så mye bedre enn tollere og horer, tyver, bedragere og mordere, hvis vår Herre skal dømme etter vårt hjerte og vesen?»

Fru Hagen: «Jeg vil helst slippe å bli satt i klasse med slike folk, herr prost. Står det ikke skrevet at de ugudelige ikke skal arve Guds rike?»

Prost Eker: «Når det gjelder å tilegne seg frelsen, må vi møtes på ett og samme sted og regne med å få nøyaktig samme behandling. Vi må møtes ved Jesu kors og erkjenne at det er vi, med våre forferdelige synder, som er skyld i Guds Sønns blod.

Men fordi han av fri kjærlighet ofret sitt liv for å frelse oss, kan vi stå der under korset og høre ordene: **«Det er fullbrakt!»** – Skylden er utslettet, rettferdighetens krav er oppfylt. – Nå åpner Jesus sin favn for alle uten forskjell, enten de har vært ærbare eller syndige. Og han tar imot alle på nøyaktig samme måte, som ‹dem som ikke har gjerninger, men tror på ham som rettferdiggjør den ugudelige›. –

Vil ikke også du nå slå deg sammen med de ugudelige og komme til Jesus for å bli tilregnet en fri og full frelse i *ham*?»

Fru Hagen, noe bøyd: «Men må en ikke avstå fra synden om en skal vente forlatelse?»

Prosten: «En må ta imot forlatelse for å kunne avstå fra synden. Den avståelsen fra synden som ikke er virket av forlatelsen, er bare egenrettferdighet og når ikke lenger enn til det ytre. Men hjertet blir ved å være fullt av vrede, bitterhet og annet slikt stygt som hører til slangens sæd i oss.»

Fru Hagen: «Jeg måtte jo lyve om meg selv hvis jeg skulle si at jeg står i samme klasse som de ugudelige. Alle mine dager har jeg elsket Gud, og jeg har også flittig strevd etter en rettskaffen vandel. At jeg også har mine skrøpeligheter, vet jeg nok. – Hvem kan si seg fri for slike? Men jeg har alltid villet det rette.»

Prosten: «Hvilken målestokk legger du da på livet ditt, kjære venn? Det finnes mange slike målestokker, men jeg nevner bare to. Den ene er menneskenes målestokk, og den måler mange seg med. Den andre, og egentlig den eneste rette og pålitelige, er Guds hellige lov – og da slik den lyder, både med sine bokstavelige og sine åndelige krav. Denne loven sier at du skal elske Gud over alle ting, og at du skal elske din neste – ja, din fiende! Denne Guds lov dømmer deg for hor om du bare én eneste gang har følt et urent begjær. Og den dømmer deg for mord hvis du én eneste gang har vært sint på ditt medmenneske. Legger du flittig denne målestokken på ditt indre menneske?»

Fru Hagen: «Herr prost, jeg tåler ikke mer denne gangen. Nå vil jeg tenke over det jeg har hørt.»

Prosten ba med den syke, og idet han gikk fra henne, sa han: «Bruk nå Guds ord flittig og be om Åndens opplysning. Kjære deg, vær redd for ‹kjødets attrå, som er fiendskap mot Gud›. Du kommer helt sikkert til å kjenne noe i deg som protesterer mot sannheten. Men vær redd for det, og be Gud om nåde til å bøye deg under Åndens ledelse.»

Fru Hagen tok virkelig fatt på Det nye testamente sitt og leste til tider svært ivrig et par dager. Særlig grep hun boken når hun var redd for at presten eller Lydia skulle nærme seg sengen hennes.

Litt senere besøkte den gamle venninnen henne igjen for å høre hvordan det hadde gått med henne og prosten.

Fru Hagen: «Ja, han var nøyaktig som de andre. Han var svært vennlig i begynnelsen, men etterpå syntes jeg han prøvde å fange meg i ord. Og du forstår vel at det var lett for en så lærd mann som han. Kan du forstå hva det er som vekker slike tanker mot meg? I dag måtte jeg virkelig ta fram speilet for å se på mitt indre. Å ja, jeg er blitt svært forandret av de langvarige smertene mine, ser du.»

Venninnen: «Vet du hva jeg tror? Jo, sant å si tror jeg virkelig at en del av prestene og predikantene er noe forskrudde i vår tid. De var ikke slik i gamle dager. Men nå taler de akkurat som disse omreisende fariseerne. – Nå får vi nok slutte å ta dem så nøye. Vi er da ikke umyndige barn heller, fru Hagen. Vi to har kanskje prøvd livet vel så mye som både presten og de andre.»

Fru Hagen: «Ja, det har vi. Nå kan jeg bare ergre meg over at jeg var så uforsiktig å nevne hvordan denne unge presten behandlet meg. Det skulle jeg naturligvis ha tidd med. For disse prestene henger sammen som erteris, ser du. Den ene må gå i den andres fotspor. Tror du ikke han slo over i en annen tone straks han hørte meg fortelle om embetsbroren sin?

Men du har rett – det er virkelig dumt av meg å la meg inn på disse folkene på den måten. Den gamle prosten talte jo som om han hadde sittet i et tukthus alle sine levedager. Det går ikke an å ha et så mørkt syn på mennesket. ‹Vi er alle tyver, røvere og mordere›, sa han. Jeg ble helt skremt av å høre på ham.

Men svar meg: Kan vi noe for at det rører seg så mange slags tanker i vårt indre? Eller for at vi blir forbitret over urettferdig behandling? Dømmer Gud så hardt, gikk det nok galt med prosten selv også, tenker jeg. Nei, jeg får nok holde fast på min gamle tro.

Leser du mye i Det nye testamente? Jeg tror det er best å holde seg til den gamle bønneboken min og salmeboken. Etter at jeg begynte å lese i testamentet, har jeg hatt et par drømmer som nesten har forvirret meg. Men etterpå er jeg så glad for at det bare var en drøm. Vet du hva jeg drømte?

Jeg var blitt sittende fast i et svart, stygt myrhull, og jeg kom meg ikke ut av det. Selv nå synes jeg at jeg kjenner den stygge lukten. Men vi skal vel ikke legge vekt på drømmer.»

Venninnen: «Jeg leser også mest i den gamle bønneboken min. Forresten tror jeg ikke du har godt av å lese så mye.»

Mathilde var blitt flyttet inn på et rom for seg selv. Det var tydelig at det led mot slutten med henne. Da vi sist forlot henne, var sjelen hennes fylt av salig jubel, og hun mente da at hun for alltid var ferdig med den mørke dalen. «Det er ikke det minste forferdelig å dø», sa hun. «Jesus har slått sine sterke frelserarmer om meg og bærer meg over elven.»

Men midt i de gode følelsene ble hun ubehagelig forfulgt av noen giftige ord fra fru Hagens seng. Det hendte ofte om nettene at fru Hagen talte så høyt med seg selv at ordene nådde helt inn til Mathilde. Denne natten hadde det flytt over av eder og galle fra fruens hjerte, og alt gikk ut over Mathilde: «den fromme skjøgen», «kjælebarnet» og alt det andre hun kalte henne. Først ble Mathilde litt forbitret, men så kom det en hel del mørke skyer og la seg tungt og trykkende over henne. Da Lydia skulle se til henne om morgenen, fant hun henne badet i angstsvette.

«Kristi blod har nok ikke fått renset meg ennå», sa hun. «Akk, så de gamle tingene har rørt seg igjen i natt! Nå er det så mørkt for meg at jeg verken vet ut eller inn. Dette arme, bristeferdige hjertet er dessverre fremdeles en syndens bolig. Og det kommer jo ikke noe urent inn i det nye Jerusalem.»

Lydia: «Så du trodde altså at det var helt forbi med det gamle hjertet? Å nei, du, det er nok som Luther sier: ‹Synden er der til en kaster jord over.› Men kjære venn, du må bruke din salige rett: at du får tro på en *stadig* forlatelse. Den drakten som er fullkommen ren, får du først på deg når du kommer hjem. Her skal det være nok for deg at du er ren ved Jesu fullbrakte verk – ‹rene på grunn av det ordet som jeg har talt til dere›, som Jesus sa til disiplene sine (Joh 15,3).»

Så hadde de to venninnene en bønnestund. Da sa Mathilde: «Ja, jeg tilgir ham av hele mitt hjerte. Før jeg går inn i evigheten, skulle jeg gjerne ha trykket hånden hans og sagt: ‹Jeg tilgir deg, og det skal være min siste bønn at Jesus også må få tilgi deg.› – Men kjære søster Lydia, skal vi ikke be sammen for fru Hagen? Forrige natt lå jeg og hørte på henne. Da fløt det over av bitre bebreidelser. La oss ikke miste håpet, men holde krampaktig fast på at Jesus må få redde henne.»

Det ble bedt mye for fru Hagen. Hun var et fast bønneemne for søster Lydia. Og nå steg det slike forente, varme bønnerop opp til himmelen at en stein kunne ha blitt beveget av dem.

Et par dager senere satt flere av Lydias venninner rundt Mathildes seng. Det var en av disse trosstyrkende høytidsstundene som sjelden blir Guds barn til del her på jorden, men som lar dem kjenne noe av den kommende verdens herlighet i rikt mål.

Mathilde lå der som forklaret. Brystet gikk tungt, og kreftene var svært små, men sjelen hennes var fylt av jubel.

«Kan du fortelle venninnene mine litt om den deilige drømmen din?» spurte Lydia.

Mathilde: «Å ja, men det var jo ikke en drøm. Det var den rene virkelighet. Jeg så staden der oppe akkurat slik Guds Ånd har tegnet den i Johannes' åpenbaring. Først så jeg den på avstand. Jeg syntes jeg sto på et høyt fjell, og det var en stor elv mellom meg og byen. Da kom en engel svevende bort til meg og spurte om jeg hadde lyst til å se nærmere på byen. – ‹Å ja›, svarte jeg, ‹det er jo Guds stad med de mange boligene som Jesus har gjort i stand.›

Så syntes jeg at engelen tok meg kjærlig i favnen og svevde av sted med meg til en av de store perleportene. Der satte han meg ned. Og så sto jeg og så gjennom porten og innover byens gater, der alt strålte. – Å, for et vidunderlig lys og for en herlig fargeprakt! Midt inne i byen syntes jeg at jeg så Jesus sitte på en stor trone. Han var omgitt av en tallløs skare av frelste sjeler, og engler svevde fram og tilbake. Og det bruste fram en strøm av toner som ingen dødelig noen gang har hørt. Å, for noen stemmer og for en harmoni!

Engelen som hadde båret meg over elven, tok meg nå kjærlig i favnen igjen og bar meg tilbake til den andre siden av elven. Der satte han meg ned og sa: ‹Velkommen hjem da, Mathilde, om noen dager! Jeg er din engel og skal snart komme igjen for å hente deg.›

Nå våknet jeg i salig fryd, men ble straks bedrøvet igjen. For en tanke kom over meg og sa: ‹Burde du ikke ha bedt engelen om å ta fru Hagen med over også?› Men så tenkte jeg at det kan vel ikke engang en engel gjøre uten at Gud ber ham om det. Og denne tanken på fru Hagen fylte sjelen min med en uendelig dyp smerte.

Så sovnet jeg igjen, og engelen kom igjen og sto ved siden av meg. ‹Mathilde›, sa han, ‹vi gjør mye for at fru Hagen skal bli reddet. For bønnene deres er steget opp for Guds trone. Men alle som skal bli frelst, må renses i blodet.›

Engelen forlot meg igjen, og nå er jeg så glad for at jeg snart skal være hjemme. Hva betyr vel min lidelse og smerte mot den herligheten som venter meg?»

Alle venninnene knelte ned i bønn til Gud. Og i hvert eneste bryst ble det født et nytt, levende forsett om å være tro mot Jesus og arbeide for å samle sjeler inn til Guds rike mens det ennå er tid. Venninnene ble på ny fylt med Åndens dåp, og de talte en lang stund sammen om englene sine. De våknet liksom til ny bevissthet om at disse englene leder dem på en salig måte. Det var noe de ikke hadde tenkt nok over før.

Åtte dager senere kom engelen etter Mathilde. Alle disse dagene var det lyst og godt i sjelen hennes. Ikke et øyeblikks anfektelse fikk forstyrre hennes salige hvile i Frelserens fang. Da hun merket at stunden nærmet seg, ba hun Lydia hente presten.

Like før dødskampen begynte, fikk han gi henne det største kjærlighetspantet Jesus har etterlatt syndere på jorden. Under den hellige handlingen ble den syke løftet høyt opp over all lidelse og smerte, og hun syntes allerede å få smake himmelens salighet i rik fylde. «Velkommen etter», var de få ordene hun kunne si. Hun lot presten hilse fru Hagen med disse ordene: «Jesu Kristi, Guds Sønns blod renser fra all synd», og be ham si til henne at hun var så uendelig salig og trygg på denne frelsens klippe.

Til presten sa hun: «Lev vel i Jesu kjærlighet. – Å, for et salig kall å få forkynne den korsfestede for syndere!»

Men da hun skulle ta farvel med Lydia, var det som om all kraft sviktet. Hun fikk bare sagt: «Takk – takk – takk.»

«Nå kommer engelen», var de siste ordene som beveget leppene hennes. Og da hennes frelste sjel var fløyet bort, hvilte det en forklarelsens glans over ansiktet hennes.

* * *

Straks etter brakte pastoren Mathildes hilsen til fru Hagen og talte dypt beveget om den dødes salige ende. Han fortalte også om Mathildes drøm og hennes inderlige bønn om at hun måtte få se fru Hagen igjen i de frelstes boliger.

Fru Hagen ble rørt til tårer da hun hørte dette, og hun lyttet ettertenksomt til alt pastoren sa til henne den kvelden.

Om natten var hun svært urolig, og det pastoren hadde sagt, måtte ha gått sterkt inn på henne. Tidlig neste morgen sendte hun bud etter den forhatte Lydia, og hun var ikke sen om å komme.

«La det nå være godt mellom oss», sa hun til Lydia. «Jeg har nok tatt feil av deg, og kanskje du også av meg, men la nå alt være glemt. Be til Gud om at han vil ta de urolige tankene bort fra meg.»

Lydia: «Jeg kan bare si at jeg er glad i deg, fru Hagen, og at jeg aldri har hatt noen uvilje mot deg siden du kom hit.»

Fru Hagen: «Er det virkelig sant?»

Lydia: «Ja, Gud er mitt vitne. Men de urolige tankene – tenk om det er Guds Ånd som har gitt deg dem. – Skal vi da be ham ta dem bort? Fortell meg nå helt oppriktig, fru Hagen, hva slags tanker det er som har rørt seg i deg.»

Fru Hagen: «Kommer du drassende med det igjen? Kjære menneske, det er som om du vil dra all slags ondt inn over meg. Kan ikke Satan også friste et menneske?»

Lydia: «Å, så gjerne jeg ville få deg bort fra den tanken at jeg vil deg noe ondt! Hvorfor skulle jeg ville deg ondt, fru Hagen? Pass deg nå så du ikke ser Guds Ånds arbeid på sjelen din som en fristelse fra Satan. Guds Ånd vil gi deg uro og nød over synden for å få deg til Jesus, synderes venn. Men djevelen vil like ivrig forstyrre dette arbeidet ved å væpne det gamle hjertet til motstand, så det holder fast på sin egenrettferdighet.»

Fru Hagen: «Jeg holder fast på troen min – ingen skal rokke meg i den. Å, disse dårlige Jobs trøstere som ikke kan vise barmhjertighet! Nå er vi ferdige med hverandre, Lydia, men la oss skilles som venner. Jeg forstår godt at vi ikke passer for hverandre.»

Neste morgen fant doktoren at fru Hagens sykdom hadde tatt en svært farlig vending. «Hun har ikke lang tid igjen å skrike nå», sa han til Lydia da han gikk fra sykestuene.

Dette grep Lydia overmåte dypt, og da doktoren hadde gått, kastet hun seg på kne ved den syke. Hun ville rope til Frelseren sin om forbarmelse over denne arme, forblindede sjelen.

Men hun fikk ikke fram et eneste ord. Det var som om det la seg en stein for hjertet hennes når hun ville bære fru Hagen fram i bønn. Hun kjempet og anstrengte seg så hardt for å få steinen bort at hun fikk vondt i brystet. Men det føltes som om bønnens Ånd nektet henne sin hjelp. Det var så underlig – den samme følelsen kom også over presten da han dagen etter satte seg ved den syke og prøvde å bære henne fram for Herren i bønn.

«Dør jeg snart, herr doktor? Jeg synes ikke jeg orker stort lenger. Kan du ikke gi meg noe som demper smertene – og kan jeg ikke bli kvitt henne der? Det er akkurat som om hun gjør smertene verre bare hun ser på meg, herr doktor.»

Doktoren: «Du får være tålmodig til din time kommer, frue.»

Lydia, som var den fruen hadde snakket om, gikk inn på værelset sitt og prøvde igjen å kjempe med Herren i bønn for den sykes frelse. Hun kastet seg på kne og ropte om og om igjen: «Herre Gud, forbarm deg!» Men plutselig reiste hun seg, grepet av en følelse som forferdet henne. Hun måtte tenke på Herrens ord til profeten: «Du skal ikke be for dette folket.»

Fra denne dagen gikk det fort nedover med den stakkars syke. Av og til fantaserte hun, og da kunne en tydelig merke at hun lå i krig både med Gud og mennesker.

En søndag formiddag stilte pastoren seg midt i salen og holdt en gripende tale til de mange syke som lå der. Teksten var Peters lovsang i 1 Pet 1,3. Han talte om gjenfødelsen til et levende håp som det store emnet Peter lovpriser sin Gud for. Han sa at det var et levende håp som jublet ut av Peters munn i denne sangen – et håp som også er mektig til å fylle vår sjel med sang, selv under de største legemlige lidelser.

Han talte om hvordan Paulus og Silas i Filippi først ble mishandlet og hudstrøket på en forferdelig måte. Etterpå ble de kastet inn i en uhyggelig fangecelle, der føttene deres ble satt fast. Kroppene deres verket av tusen sår etter den fryktelige hudstrykingen. Luften i fengselet var sikkert trykkende og kvalm, og de lå slik at de verken kunne sitte eller ligge. – Likevel lød fengselsrommet

av deres glade lovsanger. Det var det levende håpet som tvang seg ut av sjelene deres.

Da han var ferdig, gikk han igjen til fru Hagen og spurte henne så inderlig kjærlig om de ikke skulle tale sammen en siste gang før hun gikk over i evigheten. «Jeg hører av doktoren at det svært snart kan være forbi med deg», sa han.

Fru Hagen: «Det er bare godt at det snart er forbi. Døden er mer barmhjertig enn menneskene, pastor.»

I det samme kom den gamle venninnen hennes inn. Og da fru Hagen så henne i døren, lot hun pastoren forstå at hun ikke ønsket å snakke mer med ham.

Hver eneste dag den uken fru Hagen ennå levde, satt den gamle, deltakende venninnen minst en times tid hos den syke. Og hun talte så fariseisk at en yngre kvinne som lå like ved, og som slett ikke var noen åndelig opplyst sjel, ble ganske forferdet over den veiledningen den døende fikk.

Men det var en slik tale fru Hagen ønsket. Hun ville ikke høre et ord fra Lydia og heller ikke fra presten. Det kom en mørk sky over henne når de viste seg. Men presten ordnet det slik at en annen sykesøster, som fruen likte nokså godt, fikk lov til å lese for henne.

Men den syke ville bare ha lest fra den gamle bønneboken. Den inneholdt riktignok atskillige gode stykker, men den var også spekket med slike talemåter som bare hjalp egenrettferdigheten.

Jo nærmere slutten det led, desto mørkere ble fru Hagens sinn. Når hun fantaserte, kunne hun diskutere med Gud og anklage ham for urettferdighet. Og når hun var ved bevissthet, kom hjertets bitterhet fram på forskjellige måter.

Men den siste natten hun levde, gikk bitterheten over til redsel – en så forferdelig redsel at hun skalv som et løv der hun lå. Nå forandret sinnet hennes seg både overfor pastoren og Lydia. Men hjertet hennes var fortsatt like lukket for Guds nåde i Kristus. De måtte ikke slukke lyset, for da så hun onde engler i hver eneste krok, sa hun. Og hun påsto fullt og fast, selv når hun var ved klar bevissthet, at den onde viste seg for henne.

Da pastoren for siste gang prøvde å vise henne frelsens vei og få henne til å falle i armene på Guds nåde og barmhjertighet, kom den gamle bitterheten over henne igjen, og hun svarte: «Jeg holder fast på troen min, jeg, pastor.»

Den siste halve natten lå hun og fantaserte om helvete, onde ånder og onde mennesker. Når hun i enkelte øyeblikk kom til bevissthet, var ansiktet hennes preget av den dypeste redsel, og de siste ordene hun sa i denne verden, lød som et fortvilelsens skrik fra dypet av sjelen hennes. Lenge var øynene hennes festet på Lydia, og da ropte hun: «Så fikk du rett likevel – o, redsel!» Med disse ordene døde hun.

Slik endte denne sterke sjelens kamp med Gud. Å, så dype røtter egenrettferdigheten har i vår natur!

Pastoren ble sterkt grepet av disse to dødsleiene. Han kjente dypt at hans gamle måte å preke på hadde vært egnet til å skape slike sjelstilstander som hos fru Hagen. Men samtidig takket han Gud for det nye synet han hadde fått. Og på det store sykehuset lå det nå flere stakkars lidende som han hadde fått hjelpe fra død til liv.

Om Jacob Traasdahl

1838–1903

Jacob Traasdahl (1838–1903) ble født 7. januar 1838 på Lesja i Gudbrandsdalen. Foreldrene var haugianere, og familien tok navnet Traasdahl da de kjøpte gården Søre Tråsdalen. Han ble utdannet maler i Fredrikstad, tok handelsborgerskap i Kristiansund og drev bokhandel der. Samtidig begynte han å forkynne som lekpredikant, og i noen år var han indremisjonær i Evangelisk-Luthersk Missionsförening i Gøteborg.

I 1870 ble han kalt som forkynner til Bergen Indremisjon, og Bergen ble hans by resten av livet. Han var en av de ledende i indremisjonen på Vestlandet. Han satt i styret i Bergen Indremisjon i tjue år, de fleste av dem som formann. Han var drivkraft bak Misjonshuset og Betlehem og var med på å starte Indremisjonsskolen. Han var også den første formannen i Israelsmisjonen i Bergen og talte varmt for misjonen blant santalene og i Kina. I 1895–96 reiste han i ni måneder og forkynte blant norskamerikanerne.

Traasdahl drev bokhandel og forlag i Bergen og ga ut bladene «Fredsbudet», «Duen» og «Familienvennen». Han skrev huspostiller, prekener, andaktsboken «Lys i Hjemmet» og mange fortellinger, ofte i samtaleform, som «Aandelige Brydninger, eller Er du gjenfødt?» og «Vulkanen, eller Har du fred med Gud?». Han døde 25. oktober 1903 og ble gravlagt på Vikøy kirkegård i Hardanger.

«Frigjort og lykkelig» kom ut i 1892 og i andre opplag i 1912. Boken er blitt kalt Traasdahls bekjennelsesskrift. Gjennom samtaler mellom tre venner viser den veien fra uklarhet og trelldom til et frigjort og lykkelig liv i Kristus.